

UNIVERZITA KARLOVA V PRAZE

Filozofická fakulta

Ústav románských studií

Hispanistika

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

Michaela Hartmanová

GRANADSKÁ VARIANTA ANDALUSKÉ ŠPANĚLŠTINY

THE VARIATION OF THE ANDALUSIAN DIALECT IN GRANADA, SPAIN

Praha 2020

vedoucí bakalářské práce: PhDr. Zuzana Krinková, Ph.D.

Poděkování:

Děkuji tímto PhDr. Zuzaně Krinkové, Ph.D., vedoucí práce, za poskytnutí velmi užitečných rad, nápadů, a především za kvalitu odborného vedení.

Prohlášení:

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci vypracovala samostatně, že jsem řádně citovala všechny použité prameny a literaturu a že práce nebyla využita v rámci jiného vysokoškolského studia či k získání jiného nebo stejného titulu.

V dne 2020

.....
Michaela Hartmanová

Klíčová slova:

andaluský dialekt, Granada, dialektologie, fonetika a fonologie, lexikum

Key words:

Andalusian dialect, Granada, dialectology, phonetics and phonology, vocabulary

Palabras claves:

andaluz, Granada, dialectología, fonética y fonología, vocabulario

Abstrakt:

Andaluština představuje bohatý výčet jazykových regionálních variant autonomního společenství Andalusie, ze kterého jsem se zaměřila na mluvu v oblasti Granada. Nejprve jsem představila samotnou definici pojmu „andaluština“ a poté jsem objasnila pomyslné dělení Andalusie z lingvistického hlediska na západní a východní oblast, kterou reprezentuje Granada.

V kontextu andaluštiny jsem charakterizovala granadskou variantu španělštiny ze tří hledisek – foneticko-fonologického, lexikálního a morfosyntaktického. Největší důraz je v práci kladen na první dvě hlediska, protože především ve zvukové stránce a slovní zásobě spočívá její jedinečnost.

Z konkrétních jazykových fenoménů fonetické roviny jsem se v této studii zabývala vokalickým systémem (otevřeností vokálů), velmi diskutovaným tématem v celém španělsky mluvícím světě – *ceceem*, *seseem* a *yeísmem*, dále také různými typy *aspirace*, *neutralizací konsonantů -l/-r*, *ztrátou intervokálních konsonantů -d-, -g-, -r-* a *frikativní výslovností palatálního konsonantu -ch*.

Slovní zásobě, která je výsledkem prolnutí rozmanitých kultur v oblasti Andalusie, jsem věnovala pozornost na základě jejího rozdělení do několika kategorií, kterými jsou: *okcidentalismy*, *orientalismy*, *archaismy*, *arabismy*, *gitanismy* a *deminutiva*.

Morfosyntaktickou rovinou jsem se zabývala poněkud stručněji, protože z tohoto hlediska se andaluská varianta španělštiny od té standardní příliš neliší.

Teoretické poznatky jsem doplnila praktickým materiálem, a to dotazníky a zvukovými nahrávkami spolu s jejich fonetickým přepisem.

Abstract:

Andalusian represents a wide range of the Autonomous Community of Andalusia regional linguistic varieties, from which I focused on the speech in the Granada province. Having first introduced the very definition of the term „Andalusian”, I subsequently clarified the notional linguistic division of Andalusia into the western and eastern region represented by Granada.

In the context of Andalusian, my aim was to characterize the Granada variety of Spanish from three points of view – phonetic-phonological, lexical and morphosyntactic, placing the greatest emphasis on the first two aspects, for the uniqueness of the variant lies primarily in its sound and vocabulary.

Regarding specific linguistic phenomena of the phonetic level, this study deals with the vocal system (openness of vocals), a much-discussed topic throughout the Spanish-speaking world – *ceceo*, *seseo* and *yeísmo*, as well as various types of *aspirations*, *neutralization of the -l/-r consonants*, *loss of the -d-, -g-, -r- intervocalic consonants* and *fricative pronunciation of the -ch palatal consonant*.

As for the vocabulary, a result of diverse cultures in Andalusia proliferating, it was elaborated on according to its division into several following categories: *Occidentalisms*, *Orientalisms*, *archaisms*, *Arabisms*, *Gitanisms* and *diminutives*.

In contrast to the previous aspects, the morphosyntactic level is addressed a little more briefly as the Andalusian variant of Spanish does not significantly differ from the standard one in this respect.

Finally, the theoretical part is supplemented with practical research material, namely questionnaires and sound recordings along with their phonetic transcription.

Obsah

Obecný úvod	7
1. Úvod	10
1.1. Andalusie	10
1.2. Historicko-lingvistický úvod do andaluské španělštiny	11
2. Charakteristika andaluských jazykových variant	16
2.1. Andaluština	16
2.2. Foneticko-fonologická rovina.....	17
2.2.1. Vokalický systém.....	18
2.2.2. Seseo, ceceo	19
2.2.3. Yeísmo	21
2.2.4. Aspirace.....	22
2.2.5. Neutralizace konsonantů <i>-l</i> , <i>-r</i>	23
2.2.6. Ztráta intervokalických konsonantů <i>-d-</i> , <i>-g-</i> , <i>-r-</i>	24
2.2.7. Frikativní výslovnost palatálního konsonantu <i>-ch</i>	24
2.3. Lexikální rovina.....	24
2.3.1. Okcidentalismy, orientalismy	25
2.3.2. Archaismy	26
2.3.3. Arabismy	26
2.3.4. Gitanismy	26
2.3.5. Deminutiva.....	26
2.4. Morfosyntaktická rovina.....	27
2.4.1. Nominální morfologie.....	27
2.4.2. Pronominální morfologie	28
2.4.3. Slovesná morfologie.....	29
2.4.4. Syntaktická rovina.....	30
3. Terénní výzkum	31
3.1. Výsledky dotazníkového výzkumu zaměřeného na vybrané jevy slovní zásoby ...	33
3.2. Fonetický přepis hlasových nahrávek a jejich rozbor.....	38
3.2.1. „Mladší“ věková kategorie.....	39
3.2.2. „Starší“ věková kategorie.....	44
Závěr	50
Použitá literatura	52
Internetové zdroje	53
Přílohy	55
Příloha č. 1 - Dotazníky zaměřené na vybrané jevy slovní zásoby	55
Příloha č. 2 – Zvukové nahrávky	136
Résumé	137
Granadská varianta andaluské španělštiny	137
La modalidad granadina del español andaluz	138

Obecný úvod

Úvodem bych nejprve ráda představila téma této bakalářské práce a důvody, které mě vedly k jeho výběru. Dále také objasním, za jakým účelem jsem se tuto studii rozhodla vypracovat a cíl, ke kterému bych v jejím závěru chtěla dojít.

Tato práce vznikla na základě mého rozhodnutí vyjet na studijní pobyt v rámci evropského vzdělávacího programu Erasmus+. Už od začátku jsem měla jasno v tom, že si zvolím jednu z destinací regionu Andalusie, přičemž definitivní rozhodnutí jet právě do Granady mělo několik důvodů. Jednak mě k tomu vedly pozitivní reference o místní univerzitě, o kterou jsem se předem zajímala, a to i o oboru Filología Hispánica. V druhé řadě to byl můj zájem o poznání dané destinace. Přesvědčilo mě i několik blízkých, kteří tuto oblast již navštívili, a zároveň jsem si o ní ze zájmu nastudovala různé písemné materiály. Zde bych chtěla vypíchnout *Cuentos de la Alhambra* (Pohádky z Alhambry) od amerického spisovatele Washingtona Irvinga a *Impresiones a paisajes* (Dojmy a krajiny) od věhlasného španělského spisovatele, rodáka z Granady, Federica Garcíy Lorcy. Washinton Irving po svém návratu z cest po Andalusii, která ho uchvátila, v 1. polovině 19. stol. sepsal vzpomínky na Granadu, se kterou se v knize rozloučil takto:

„Cuando se ponía el sol llegábamos al punto en que el camino se separa y se oculta de las montañas, y me detuve para ver Granada por la última vez. La colina en que estábamos domina una espléndida perspectiva de la ciudad, la vega y las alturas que las circulan. En el punto opuesto fue desde donde Boabdil lanzó su último suspiro al separarse de Granada y donde se arrasaron en llanto sus ojos, por cuyo motivo esa parte del camino se conoce con el nombre de “la cuesta de las lágrimas“. Comprendo ahora los sentimientos del rey moro al contemplar el paraíso que dejaba atrás (...).“¹

Federico García Lorca zase dokázal nenapodobitelným způsobem zachytit atmosféru bývalé arabské čtvrti Albaicín v díle *Impresiones y paisajes* (Dojmy a krajiny).

„Surgen con ecos fantásticos las casas blancas sobre el monte... Enfrente, las torres doradas de la Alhambra enseñan recortadas sobre el cielo un sueño oriental.

El Dauro clama sus llantos antiguos lamiendo parajes de leyendas morunas. Sobre el ambiente vibra el sonido de la ciudad.

¹ IRVING, Washington. *Cuentos de la Alhambra*. Granada: Ediciones Edilux S.L., 2017, s. 373.

El Albaicín se amontona sobre la colina alzando sus torres llenas de gracia mudéjar...“²

Pokud jde o volbu tématu mé bakalářské práce, od počátku jsem inklinovala k lingvistickému tématu, jehož zpracování mně bylo blízké. Zároveň jsem chtěla využít svého zahraničního pobytu a možnosti každodenního kontaktu s místními, což se přímo nabízelo k tomu, abych v terénu získala potřebný materiál k vypracování studie. Tímto jsem stručně uvedla dva rozhodující aspekty, které mě vedly k výběru tématu *Granadská varianta andaluské španělštiny*.

Tato studie si klade za cíl ozřejmit nuance mezi standardní španělštinou a její andaluskou variantou, kterou jsem měla možnost hlouběji poznat právě na svém studijním pobytu. Před tím, než se dostaneme k samotnému jazykovému systému, pokládám za důležité představit andaluskou provincii jako takovou a popsat její historicko-lingvistický vývoj, ve kterém se budu snažit zaměřit na oblast Granady. Poté objasním, co pojem „andaluština“ znamená, nastíním, jaká polemika se o tomto pojmu dodnes vede a uvedu, proč bychom o „andaluštině“ měli mluvit spíše v plurálu jako o jednotlivých „andaluštinách“.

Největší důraz však budu klást na jazyk, tedy andaluskou variantu španělštiny, opět se zaměřením na oblast Granady. Hlavní pozornost budu věnovat jejím fonetickým jazykovým fenoménům, které popíšu nejprve teoreticky a pak je doložím pořízeným zvukovým záznamem. Druhou podstatnou složku této studie věnuji zkoumání lexika, jehož výjimečnost spočívá především v tom, že Granada byla po dlouhá století „křižovatkou“ několika kultur, které se v ní proluly, což způsobilo různorodost slovní zásoby. Konkrétně se jednalo o soužití křesťanů, Arabů, Židů a Cikánů, o jejichž působení svědčí čtvrti, které si zachovaly svoji původní podobu dodnes. Arabskou čtvrť představuje Albaicín, židovskou Realejo a temperamentní „gitanos“ (Cikáni) se stali turistickou atrakcí čtvrti Sacromonte, ve které v tzv. „cuevas“ (jeskyních) tančí flamenco. K ověření slovní zásoby poslouží vypracované dotazníky, ve kterých se zaměřím především na obecnou slovní zásobu a hovorové výrazy, které tvoří součást každodenní běžné komunikace Granadánů. Dále také stručněji popíšu základní nominální, pronominální a slovesné morfologické rysy. Teoretickou část studie pak uzavřu představením syntaktické roviny andaluské španělštiny.

² LORCA, Federico García. *Impresiones y paisajes* [online]. 2018, [cit. 2020-04-24]. Dostupné z: <https://www.textos.info/federico-garcia-lorca/impresiones-y-paisajes> s. 82.

Do praktické části s názvem Vlastní terénní výzkum zahrnu vyhodnocení dotazníků zaměřených na vybrané jevy slovní zásoby a fonetický přepis zvukových nahrávek.

Zvláštní přílohu bakalářské práce pak tvoří 27 zmíněných dotazníků od respondentů, které jsem podrobila výzkumu, a 16 zvukových nahrávek.

1. Úvod

Náplní této úvodní kapitoly je seznámení čtenáře s provincií Andalusie, kdy v první řadě zmíním základní geografické údaje a poté přejdu k jejímu historicko-lingvistickému vývoji, jehož fakta sehrávají klíčovou roli pro porozumění dnešní charakteristické podobě tamní mluvy. Díky své odlišnosti od ostatních jazykových variant španělštiny se tak stala jedinečnou a významným způsobem se podílí na utváření společné identity hrdých Andalusanů.

1.1. Andalusie

Autonomní společenství Andalusie představuje nejlidnatější a po Kastilii-La Manche druhou největší autonomní oblast Španělska. Svoji rozlohou pohybující se okolo 87 000 km² přesahuje přibližně třikrát rozlohu Katalánska, což vysvětluje její jazykovou pestrost a také fakt, že o andaluštině nelze mluvit jako o jazykovém útvaru s jednotvárným charakterem, nýbrž je třeba respektovat jeho početné regionální odlišnosti.³ Tímto tématem se však budeme podrobněji zabývat až v další kapitole. Andalusie je od r. 1833 rozčleněna na osm provincií. Jejím hlavním městem (a stejnojmennou provincií) je Sevilla, která je po Madridu, Barceloně a Valencii 4. největším městem v zemi. Dalšími provinciemi jsou Almería, Cádiz, Córdoba, Granada, Huelva, Jaén a Málaga. Nachází se na jihu Pyrenejského poloostrova, kde její břehy omývají Středozemní moře spolu s Atlantským oceánem. Na severu sousedí s Extremadurou a Kastílií-La Manchou, na jihu s územím Gibraltar, na východě s Murcií a západní hranici tvoří s Portugalskem. Jedná se o geograficky rozmanité území s bohatou historií, přičemž jeho teritorium bývá obvykle děleno na východní a západní Andalusii (španělsky *Andalucía oriental* a *Andalucía occidental*). Granada spadá spolu s provinciemi Jaén a Almería do oblasti východní, zatímco provincie Cádiz, Sevilla, Huelva a Córdoba se řadí do západní oblasti. Takto jednoznačně však nelze do jedné z uvedených oblastí zařadit i provincii Málaga, neboť se nachází na její hranici. Výstižné vysvětlení předkládá Renata Rážová, která se tímto tématem zabývala ve své diplomové práci z r. 2008 věnované *Malažské variantě andaluske španělštiny*.

„V některých studiích ji autoři řadí do oblasti východní, jindy tvoří součást oblasti západní. Po několikaměsíčním pobytu se přikláníme k názoru neobávat se rozdělit Málaga

³ GARCÍA BARBANCHO, Alfonso. *Sobre la capital de Andalucía* [online]. 1978, [cit. 2019-08-26]. Dostupné z: https://elpais.com/diario/1978/09/08/espana/274053606_850215.html

na dvě části. (...) neboť v západních částech provincie je slyšet znatelný vliv nedaleké cádizské provincie a její fonetické znaky přebírají obyvatelé například stále ještě malažské Estepony. Naopak ve východní malažské Nerše působí na mluvu místních obyvatel blízkost sousední granadské provincie, která se bez diskuze řadí do Andalusie východní.“⁴

1.2. Historicko-lingvistický úvod do andaluské španělštiny

V této kapitole jsem pracovala s informacemi z několika zdrojů, přičemž jsem nejvíce čerpala z děl *Historia de la lengua española* od Rafaela Lapesy a *Vývoj španělského jazyka I* od Bohumila Zavadila. Ucelenější přehled především o historii jsem získala po nastudování díla *Stručná historie států: Španělsko* od Jiřího Chalupy, z jehož díla jsem tuto část bakalářské práce obohatila o určité historické zajímavosti.

Zásadní okamžik pro celkový rozvoj románských jazyků na Pyrenejském poloostrově představoval rok 218 př.n.l., ve kterém s sebou Římané do dřívější Hispánie přinesli svůj jazyk, vulgární latinu. Od tohoto roku zde přibližně až do 1. stol. n. l. existoval bilingvismus a zároveň probíhala intenzivní romanizace obyvatel. V Hispánii mluvená latina získala název iberorománština a ta ve své historii již od samého počátku procházela významným vývojem v závislosti na vlivu nově přichozích generací. V souvislosti s jejím rozvojem se v zásadě hovoří o třech hlavních fázích, které prodělala.

První fází iberorománštiny byla **fáze římská**, která začala příchodem Římanů na poloostrov v r. 218 př. n. l., po němž následovalo přibližně 200 let trvajících dobývání poloostrova vojsky, upevnění moci a intenzivní romanizování místního obyvatelstva. Tato fáze skončila mezi lety 414-415 n. l. v důsledku vpádu germánských kmenů a plynule přešla ve fázi druhou – **vizigótskou**. Pravděpodobně zásluhou vpádu kmene Vandalů dnes Andalusie nese své jméno, které bylo od jejich názvu odvozeno. V tomto období se stalo hlavním městem Hispánie Toledo a počátky rozrůžňování jazyka místního obyvatelstva daly vzniknout prvním dialektům, které však v této době nebyly dostatečně písemně doloženy. Dalším klíčovým historickým okamžikem se stal vpád Arabů na poloostrov v roce 711, kteří si dokázali podrobit většinu jeho území za neuvěřitelně krátkou dobu. Od tohoto okamžiku se datuje třetí fáze – **mozarabská**. Vliv na Araby okupovaném území nesoucím název al-Andaluz byl postupně oslabován během 800 let dlouhého znovudobývání, které postupovalo od severu poloostrova směrem na jih. Území al-

⁴ RÁŽOVÁ, Renata. *Malažská varianta andaluské španělštiny*. [online]. Praha, 2008 [cit. 2019-08-26]. Diplomová práce. Univerzita Karlova v Praze, Filozofická fakulta. Vedoucí práce PhDr. Petr Čermák, PhD, s. 5.

Andaluz se v konečné fázi reconquisty zmenšilo natolik, až zůstalo jako poslední nedobyté území Granadský emirát. Jeho pád v roce 1492 tak znamenal definitivní konec arabské okupace poloostrova. Toto období trvající prakticky po celý středověk představovalo také propuknutí zápasu mezi dvěma rozdílnými společnostmi. Muslimská Andalusie al-Andaluz se stala místem soužití protichůdných světů islámu a křesťanství, které kromě náboženského vyznání odlišovala i kultura a architektonický styl. Z křesťanů žijících pod arabskou nadvládou v al-Andaluz se stali buď tzv. *mozárabes*, původně z arabského výrazu *musta'rib* (podobající se Arabu), kteří zůstali věrni svému náboženství, nebo tzv. *muladíes*, kteří svojí snahou adaptovat se na novou kulturu nejen konverzí k islámu, ale také poarabštěním svých jmen či zřizováním harémů, mohli zastávat vysoké posty a zajistit si tak privilegované místo ve společnosti. Právě toto soupeření vešlo do historie pod názvem *reconquista* (znovudobytí), u které je důležité připomenout, že její název neoznačuje pouze dlouhá období bojů mezi vyznavači bible a koránu, ale také mírová soužití kolikrát obohacená o vzájemně výhodné kulturní a ekonomické výměny. Například hospodářské výměny uvítala především křesťanská království, která byla v té době založena na primitivním zemědělství, především pastevectví obrovských stád ovcí v Kastilii, a s vyspělou al-Andaluz se v těchto ohledech nemohla absolutně srovnávat. Naopak s Mozaraby Arabové dokázali udržovat mír tolerance jejich náboženství a jazyka. Společenskou mozaiku v Andalusii dotvářeli také Židé žijící uvnitř měst v tzv. „juderías“, kteří do této oblasti přišli už ve starověku a do islámské společnosti se až do invaze Almohadů dokázali dokonale integrovat. Zdejší společenská rozmanitost nezanechala svoji stopu pouze v souvislosti s kulturním dědictvím a jazykem, ale také byla nejspíše hlavní příčinou vytváření andaluské vřelé mentality a jejich tolerance a umění soužití i s jinými národnostmi.

„Muchos extranjeros afirman que una de las cosas más típicas de Andalucía es precisamente el carácter abierto y apasionado de los andaluces, con ese sentido del humor, una conversación ágil, y esa filosofía de la vida que les permite encarar los problemas o el futuro con tranquilidad, sin estrés, sin prisas y sin agobios.“⁵

Velký rozkvět al-Andaluská říše zaznamenala v r. 756 za vlády Abd ar-Rahmána III., kdy došlo ke zřízení Córdobaského chalífátu. Po něm v r. 1031 následovalo roztržštění celistvého al-Andaluského území na jednotlivá muslimská království nazývaná „las taifas“,

⁵ *El carácter de los andaluces* [online]. 2017 [cit. 2019-08-27]. Dostupné z: <https://tipicodeandalucia.com/caracter-andaluces-andaluzas/>

což znamenalo jeho zásadní oslabení. Rozpad chalífátu tak křesťanům vytvořil příznivé podmínky k dobytelskému postupu na jih poloostrova. Dalším oslabujícím faktorem byla také invaze a později i nadvláda severoafrických dynastií Almorávidů a Almohadů nad některými arabskými královstvími mezi lety 1086-1212, přičemž křesťané Arabům udělili první zdrcující porážku v bitvě u Las Navas de Tolosa v r. 1212. Tento milník se zapsal do dějin Andalusie jako počátek její reconquisty, během které postupně padly všechny její opěrné body – nejprve to byla v roce 1236 Córdoba, v roce 1248 Sevilla a dále následovalo roku 1261 dobytí Cádizu. Když zde během 13. století zanikla mozarabština (andaluská románština), osvobozená území začali postupně osídlovat jejich dobyvatelé – křesťané, kteří se zasloužili o rozšíření středověké kastilštiny. V Granadském emirátu se v této době mluvilo již jen arabsky, přičemž kastilština sloužila teprve jako druhý jazyk. Roku 1492 Granadský emirát jako poslední Araby okupované území padl také a celé teritorium Andalusie tak prodělalo podstatné jazykové změny podmíněné jejím hromadným znovuosídlováním. To probíhalo již od 13. století až do začátku 16. století. I přes odlišný původ křesťanských rekolonizátorů se dokázala mluva v Andalusii postupně stabilizovat a středověká kastilština tak dala vzniknout autonomní jazykové variantě „el andaluz“.

Je důležité si uvědomit, že tato varianta vznikla nikoliv jako izolovaný jev. Z diachronního pohledu je možné ji považovat za kastilský dialekt ovlivněný prvky leónského a aragonského dialektu, a to především ve slovní zásobě.⁶ Trojice autorů Narbona, Cano a Morillo ve své lingvistické studii *El español hablado en Andalucía* komentují její původ a zároveň vyvrací možnost, že by za vznikem její jedinečné podoby stál právě arabský vliv. Naopak v této souvislosti upozorňují v první řadě na odlišný původ nově příchozích „re pobladores“, kteří se zasloužili o rekolonializaci tohoto území.⁷

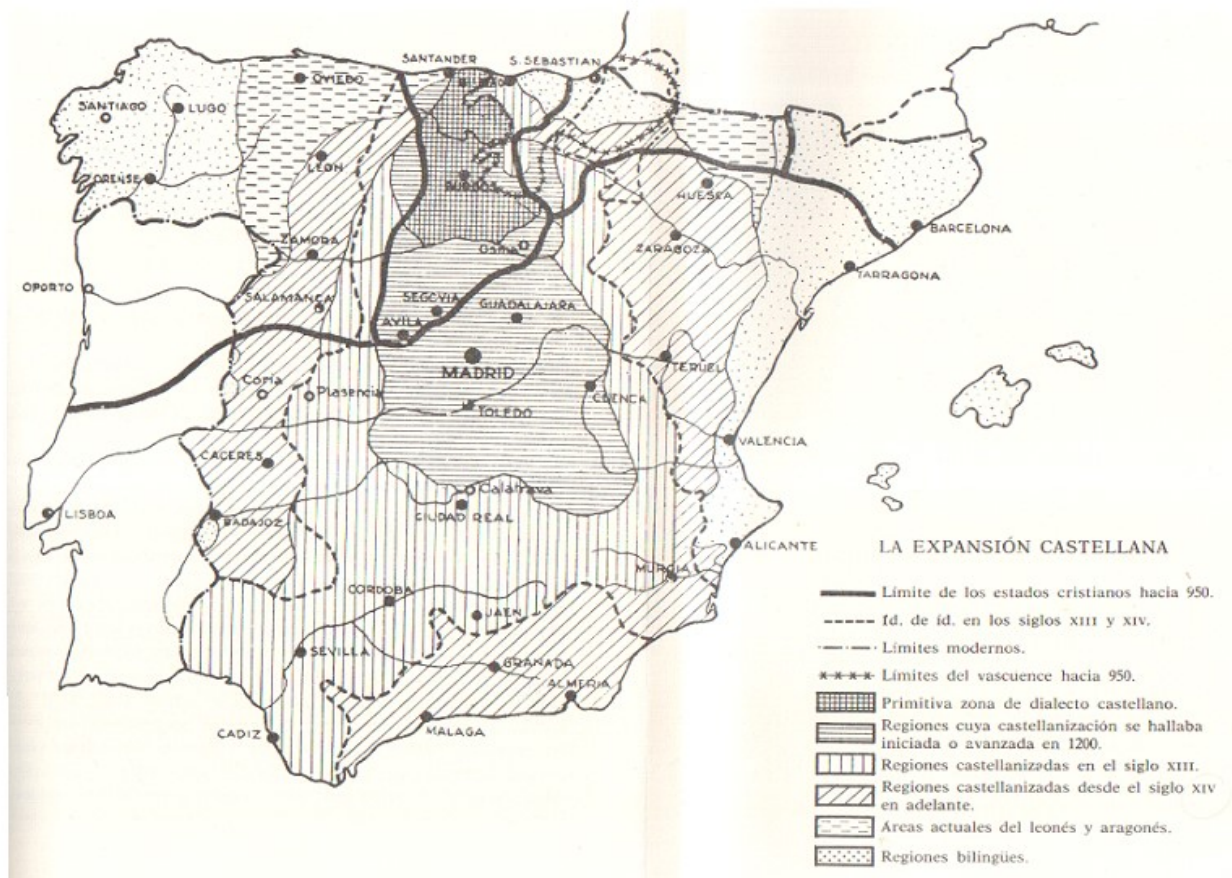
„Se niega el influjo árabe en la formación de la peculiaridad andaluza porque la Reconquista dejó muy pocos o ningunos árabes en Andalucía y donde se mantuvieron por algún tiempo (Granada) su bajo prestigio y el odio de los cristianos no favorecía su influjo. El origen de los repobladores, difícil de establecer, parece suponerse básicamente castellano puesto que se dice que "es evidente de la lengua de la que hay que partir para explicar las peculiaridades andaluzas es el castellano medieval", bien con mezclas de otras

⁶ ÁLVAREZ CURIEL, Francisco. *Vocabulario popular andaluz*. Málaga: Arguval, 1991, s. 14.

⁷ NARBONA JIMÉNEZ, Antonio, CANO, Rafael, MORILLO VELARDE-PÉREZ, Ramón. *El español hablado en Andalucía*. Barcelona: Ariel, 1998, kap. II.

lenguas o dialectos o bien por la pura evolución interna. Pero hay que contar también con el aporte de otras regiones de España y aun de Portugal y otros países.“⁸

Na plošné rozšíření kastilštiny na Pyrenejském poloostrově lze nahlížet i z toho úhlu pohledu, že sice s velkou pravděpodobností narušilo původní geografický vývoj jednotlivých jazykových dialektálních variant a jistým způsobem potlačilo jejich výjimečnost, ale faktem zůstává, že se tento lingvistický vývoj postaral o sjednocení mluvy celého národa. Následující mapka nám poskytuje přehled průběhu jejího rozšiřování.

Rafael Lapesa: Historia de la lengua española

Vymizení mozarabského dialektu z Andalusie bylo spjato s krutým osudem španělských muslimů (po reconquistě přezdívaných jako „moriscos“), o který se postarala

⁸ MONTES GIRALDO, José Joaquín. Antonio Narbona, Rafael Cano, Ramón Morillo. El español hablado en Andalucía (reseña). *Thesaurus* [online]. 1998, tomo LIII, núm 3 [cit. 2019-11-08]. Dostupné z: https://cvc.cervantes.es/lengua/thesaurus/pdf/53/TH_53_003_218_0.pdf, s. 671.

inkvizice zřízená r. 1478 katolickými panovníky Isabelou Kastilskou a Ferdinandem Aragonským. Jejich hlavním cílem bylo rychlé náboženské sjednocení Španělska, kterého mělo být docíleno pronásledováním falešných konvertitů (muslimů i Židů). Kompletní náboženské jednoty země bylo dosaženo r. 1609 za vlády Filipa III., který se rozhodl pro radikální řešení, jejich vyhnání ze země.

Ustavování jazyka se Andalusie dočkala během 16.-17. století, kterému v té době nepochybně napomohlo období Zlatého věku, během něhož došlo k rozmachu kultury. O ten se zasloužili španělští velikáni svými mistrovskými díly, kterými jsou například Cervantesův proslulý *Don Quijote de la Mancha* a Quevedova *Historia de la vida del buscón*. Zásluhou Lopeho de Vegy, Pedra Calderóna de la Barcy a dalších se začalo rozvíjet také divadlo. Svoji moderní podobu na sebe španělština mluvená v Andalusii převzala v 17. století, kdy prodělala změny především po fonetické stránce. Oficiální vznik andaluske španělštiny však není doposud dostatečně objasněn. O jejím datování existuje pravděpodobně vlivem historických událostí a složité demografické situace mnoho lingvistických teorií a názorů. Nicméně není sporu, že v tomto směru sehrál významnou roli vznik Španělské královské akademie roku 1714, která se zasloužila o kodifikaci jazykových zvyklostí.

2. Charakteristika andaluských jazykových variant

Cílem této kapitoly bude v první řadě seznámení se s pojmem „andaluština“. Vytvoříme si obecnou představu o tom, co andaluská jazyková varianta představuje, a v této souvislosti si také nastíníme problematiku jejího pojmového vymezení. Dále přejdeme k vyvrácení nepřesného označování andaluštiny jako dialektu a zmíníme dvě kritéria, na jejichž základě bývá Andalusie rozdělována. Dalšími částmi kapitoly Charakteristika andaluských jazykových variant bude definice vybraných fonetických a morfosyntaktických jazykových jevů, které jsou pro andaluštinu typické. Na závěr se seznámíme také s její bohatou lexikální jazykovou rovinou.

2.1. Andaluština

Dříve než se seznámíme se samotnou andaluštinou („el andaluz“) a s jejími charakteristikami, považuji za důležité upozornit na polemiku jejího pojmového vymezení. Položme si proto nejprve základní otázku, co výraz „andaluština“ vlastně znamená.

Jak již bylo naznačeno, samotné vymezení tohoto pojmu není tak snadné, jak by se na první pohled mohlo zdát. Ve skutečnosti se totiž nejedná ani o jazyk, ani o dialekt, ale o velmi bohatý souhrn jednotlivých jazykových regionálních variant Andalusie. Z tohoto důvodu se o andaluštině často mluví v plurálu, tzv. „las hablas andaluzas“ (andaluské mluvy). Ty spojuje jednak jejich společný původ ve středověké kastilštině, jednak vykazování podobných jazykových rysů. Vlastní definici andaluštiny nám poskytuje filolog V. A. García de la Huerta:

„Propiamente el andaluz no es un dialecto uniforme, sino una suma de variantes regionales, determinadas, en parte, por diferencias originales de cada región y en parte por los distintos influjos del castellano y de los otros dialectos difundidos hacia el Sur, el leonés por occidente y el catalán y aragonés por las fronteras de Murcia y Alicante.“⁹

Ne všichni však s touto tradiční definicí souhlasí a opačný úhel pohledu nám poskytuje například filoložka C. Montilla Vega, jejíž studie z r. 2001 zkoumající lingvistický postoj mluvčích sevillské provincie Pedrera ukázala, že většina respondentů si byla vědoma odlišností své mluvy, ztotožňovali se jako Andalusané a andaluštinu považovali za vlastní dialekt. V návaznosti na toto relevantní zjištění nám předkládá postoj, kterým zastává myšlenku, že i přes odlišnosti jednotlivých andaluských mluv a

⁹ GARCÍA DE LA HUERTA, Vicente Antonio. *Manual de dialectología Española*. 2. ed. Madrid: Cultura hispanica, 1959, s. 350.

absence určité společné normy, by bylo nespravedlivé ignorovat většinový názor jejich mluvčích, a tedy nepovažovat andaluštinu za dialekt.¹⁰

V souvislosti s andaluštinou se v zásadě mluví o „las dos Andalucías lingüísticas“ (dvou lingvistických Andalusií), západní (Andalucía occidental: Cádiz, Huelva, téměř celá Sevilla, západní část Córdoby a některé body v západní části Málagy) a východní (Andalucía oriental: Jaén, Granada, Almería, téměř celá provincie Córdoba a ostatní části Málagy). V úvodní kapitole již bylo její dělení jednou zmíněno, avšak její teritoriální a lingvistické dělení jsou dva odlišné pojmy. Ne vždy si totiž tato vymezení vzájemně odpovídají. Například co se týče Córdoby a Málagy, měst nacházejících se poblíž vytyčené hranice, která geograficky rozděluje západní Andalusii od východní, mají občas tendenci přejímat určité jazykové prvky z „jedné“ Andalusie, a naopak jiné zase z té „druhé“.¹¹

Vzhledem k rozsahu, pestrosti a jazykové originalitě každé její oblasti se španělský filolog Antonio Narbona Jiménez v díle *La identidad lingüística de Andalucía* zamýšlí nad tím, že by se v souvislosti s Andalusií dalo mluvit o třetí lingvistické andaluské zóně, a sice zóně centrální.¹²

První osobou, která dokázala vymezit, kde se mluví andalusky a kde již ne, tedy vytyčila jazykovou hranici mezi andaluštinou a kastilštinou, byl španělský filolog Tomás Navarro Tomás (ve spolupráci se svými kolegy Aurelio M. Espinosa a L. R. Castellano) roku 1933 v časopise *Revista de filología española*.¹³

2.2. Foneticko-fonologická rovina

V této kapitole, která se bude zabývat již samotnými jazykovými fenomény charakterizujícími Andalusii, jsem vycházela z několika pramenů, kterými jsou cenné přednášky předmětu Las hablas andaluzas vedené paní profesorkou Livií Cristinou Garcíou Aguiar na Filozofické fakultě v Granadě (zimní semestr 2019-2020) a dílo *El andaluz: Cuadernos de lengua española* od Rafaela J. Fernández. Pro lepší porozumění některým zkoumaným jazykovým fenoménům stručně nastíním jejich vývoj. V první řadě bude řeč o

¹⁰ CARBONERO CANO, Pedro. *Sociolingüística andaluza 12, identidad lingüística y comportamientos discursivos*. Sevilla: Editorial Universidad de Sevilla, 2001, s. 287–300.

¹¹ JIMÉNEZ FERNÁNDEZ, Rafael. *El andaluz: Cuadernos de lengua española*. Madrid: Arco Libros, S. L., 1999, s. 80-81.

¹² NARBONA JIMÉNEZ, Antonio. *La identidad lingüística de Andalucía*. Sevilla: Fundación Centro de Estudios Andaluces, 2009, s. 149.

¹³ NAVARRO TOMÁS, Tomás. La frontera del andaluz. *Revista de filología española* [online]. 1933, núm. 20, s. 225-277 [cit. 2019-11-10]. Dostupné z: https://grupo.us.es/ehandalucia/pdf/lecturas/la_frontera_del_andaluz.pdf, s. 276.

odlišnostech andaluského *vokálního systému* od systému standardní španělštiny, dále také o jazykových fenoménech diskutovaných po celém španělsky mluvícím světě, kterými jsou *ceceo* a *seseo* a *yeísmo*, o několika typech *aspirace*, dále představím *neutralizaci konsonantů -l,-r*, tzv. *rotacismo* a *lambdacismo*, *ztrátu konsonantů -g-, -d- a -r- v intervokální pozici* a *frikativní výslovnost konsonantu -ch*.

2.2.1. Vokální systém

Zatímco standardní španělština je ve svém vokálním systému zastoupena pěti samohláskami, andaluská varianta španělštiny se v tomto ohledu důsledkem *ztráty konsonantů v implozivní pozici* liší. Nejprve si však vysvětlíme, jakým procesem tento jazykový jev prochází a jaká má východiska.

Tento jazykový jev typický pro východní Andalusii se nazývá tzv. *abertura vocálica* (otevření vokálů), přičemž se jedná o proces sestávající z několika fází. Nejprve dochází k *aspiraci finálního konsonantu*, nejčastěji se jedná o souhlásku *-s*. V tomto případě mluvíme teprve o tzv. *aspiración de la -s implosiva* (vokál + konsonant uzavírající slabiku), např. *loh* (los), *muhlo* (muslo). Poté dochází k jeho úplné ztrátě, a ta má za následek změnu zvuku vokálu, který mu předcházel. Aby se však zachovala opozice mezi singulárem a plurálem substantiv a adjektiv (*niña – niñas*), mezi jednotlivými osobami vyčíslovaných sloves (*hablas – habla*) a mezi dvojicemi slov tvořící tzv. minimální páry (*dio – Dios*), vokál se pro odlišení vysloví s větší intenzitou, délkou, a především podstatně otevřeněji. Touto změnou zvuku se tedy v andaluštině dostáváme z původních pěti vokálů standardní španělštiny na dvojnásobek. Pro zřetelnější odlišení mluvčí dané vokály uzavírají: např. *niña* (niña), nebo otevírají: např. *niñq* (niñas). Tento jev je jedním z rysů, který odlišuje východní část Andalusie od západní. V západní Andalusii totiž k otevření vokálů s distinktivní funkcí nedochází. Typickými východisky jsou naopak buď *aspirace finálního konsonantu*, nebo jeho úplná ztráta.

Dalším důležitým znakem je výslovnost finálních slabik *-as, -al, -ar*, které prochází podobným procesem jako *abertura vocálica*. Finální souhlásky se nejprve také aspirují, ale jejím výsledkem je palatalizovaná samohlásky *-ä*, jejíž extrémní variantou může být otevřená samohlásky *-e*. Konečnou výslovnost si tedy můžeme představit na těchto příkladech: *hospital /ohpité/*, *azúcar /azúque/*, *canal /cané/*. Tato realizace je charakteristická pro některé oblasti východní Andalusie a dále také pro její centrální oblast, kterou Dámaso Alonso v díle *Pitoreskní dialektologie* pojmenoval jako „Andalucía de la

e¹⁴.¹⁴ Jde o místo, ve kterém se sbíhají provincie Sevilla, Córdoba a Málaga, konkrétně v bodech sevillské obce Estepy, córdobského města Puente Genil a malažské Alamedy.

2.2.2. Seseo, ceceo

Nejvíce komentovanými a zkoumanými jazykovými jevy s dlouhou historií jsou tzv. *seseo* a *ceceo*. V případě *seseo* se jedná o výslovnost interdentalní neznělé frikativy /θ/ (c,z v pozici před e,i) a apikoalveolární neznělé frikativy /s/ jako [s]. Naopak mluvčí *ceceo*, tzv. *ceceantes*, vyslovují uvedené hlásky takto: [θ]. Pokud mluvčí realizaci těchto hlásek rozlišuje, je nazýván jako tzv. *distinguidor*. V některých dialektologických studiích se v souvislosti s tímto jevem objevuje definice, která o tomto fenoménu pojednává jako o záměnné realizaci hlásek /θ/ a /s/. Je vhodné připomenout, že za těmito realizacemi stojí výsledek procesu, během kterého středověká kastilština v 16. a 17. století prodělala řadu jazykových změn. Jednou z nich byl vývoj šesti středověkých sibilant, který se v Andalusii odvíjel jiným směrem než v Kastilii. V té době sehrálo důležitou roli sevillské království, které se v souvislosti s objevením Ameriky stalo komerčním a kulturním centrem konkurujícím toledskému království, představitelem kastilské jazykové normy. Ve Zlatém věku došlo v Kastilii i v Andalusii k redukci šesti původních středověkých sibilant, avšak kastilská a andaluská varianta se následně vyvíjela odlišně.

Kastilie:

- a) /s/ a /z/, apikoalveolární neznělá a apikoalveolární znělá frikativa → /s/
- b) /š/ a /ž/, predorsodentální neznělá a predorsodentální znělá afrikáta → /θ/
- c) /š/ a /ž/, prepalatální neznělá a prepalatální znělá frikativa → /x/

První dvojice sibilant se zredukovala na apikoalveolární neznělou frikativu /s/, druhá na interdentalní neznělou frikativu /θ/ a třetí na velární neznělou frikativu /x/.

Andalusie:

- a) /s/ a /z/, apikoalveolární neznělá a apikoalveolární znělá frikativa → /š/
- b) /š/ a /ž/, predorsodentální neznělá a predorsodentální znělá afrikáta → /š/
- c) /š/ a /ž/, prepalatální neznělá a prepalatální znělá frikativa → /š/

¹⁴ ALONSO, Dámaso. *En la Andalucía de la e. Dialectología pintoresca* [online]. 1956, Madrid. Dostupné z: <https://dadun.unav.edu/bitstream/10171/27252/1/RV.V.Foll000.025.pdf>

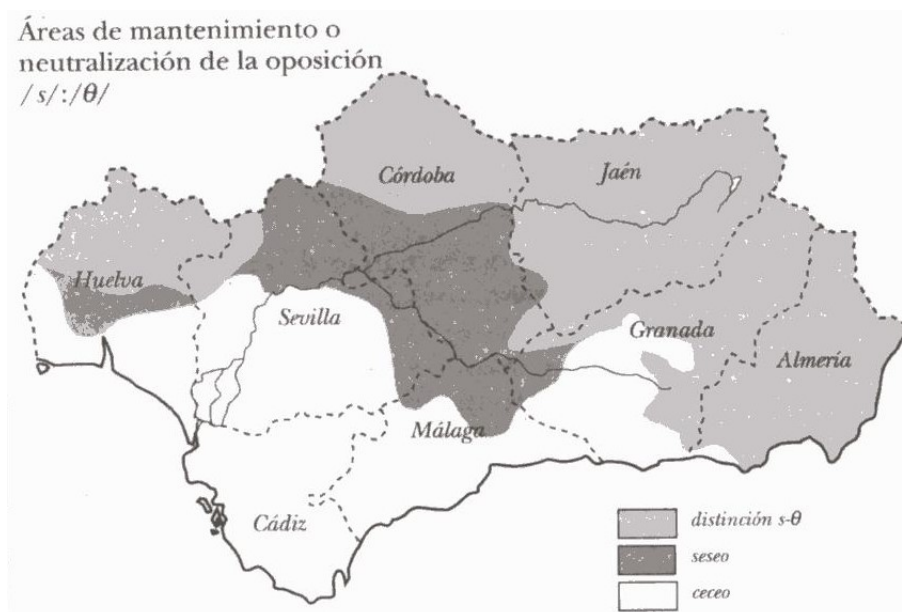
Oproti vývoji v Kastilii se v Andalusii z první a druhé dvojice zachoval jeden jediný foném, a to predorsodentální neznělá frikativa /ʃ/, jejíž artikulace se následně koncem 16. století vyvinula třemi směry. První variantou je predorsální konvexní frikativa /s̺/, tzv. *ese sevillana*, kterou realizují mluvčí *cecea*. Druhou variantou je koronální plochá /s̺/ tzv. *ese cordobesa*, kterou vyslovují mluvčí *sesea*, a poslední možností je apikoalveolární konkávní frikativa /s̺/, tzv. *ese castellana*. Tu realizují mluvčí, kteří rozlišují obě hlásky: /s/ a /θ/.

Nelze konstatovat, že jsou všichni v Andalusii *seseantes* nebo *ceceantes*, protože její podstatnou část představují i ti, co tyto hlásky rozlišují.

Ze zjednodušené mapky zabývající se touto problematikou můžeme vyvodit, že *seseo* je typické spíše pro západní a centrální oblast Andalusie, konkrétně pro provincii Huelva, sever provincie Sevilla včetně jejího hlavního města, jižní část provincie Córdoba včetně jejího hlavního města, severní část provincie Málaga, ale i pro některá místa východní Andalusie, jako je centrální oblast provincie Jaén a západ provincie Granada.

Naopak *ceceo* je charakteristické spíše pro jih, kdy v této souvislosti mluvíme o jihu provincie Huelva, o téměř celé provincii Sevilla (kromě jejího hlavního města), o celé provincii Cádiz, dále také o podstatné části provincie Málaga, o jihu provincie Granada a o pobřežní oblasti provincie Almería.

Oblast, ve které mluvčí tyto hlásky rozlišují, odpovídá přibližně rozsahu jedné třetiny Andalusie, přičemž konkrétně se jedná o sever provincií Huelva, Sevilla a Córdoba, dále o převážnou část provincií Jaén a Almería a východní části provincie Granada.

Rafael Jiménez Fernández: El andaluz

Co se týče společenské prestiže, lze zjednodušeně shrnout, že *seseo* má po celé Andalusii rozhodně vyšší společenský status a je obecně více přijímáno. Nejhojněji se vyskytuje ve městě Sevilla, jehož mluvčí jsou až ze 70 % *seseantes*, poté v Granadě ze 40 % a v Málaze ze 35 %. *Ceceo* se uplatňuje spíše jako nespisovná varianta převažující u obyvatel z nižších sociálních vrstev. I tak se ve městě Jérez objevuje až ve 47 % a v Málaze přibližně ve 25 %. V Granadě je to pak pouze 5 %.

Pokud se však jedná o formální projev, mluvčí *sesea* i *cecea* mají naopak velkou tendenci dbát na rozlišení těchto dvou hlásek: /s/ a /θ/.¹⁵

2.2.3. Yeísmo

Tzv. *yeísmo* je jazykový fenomén, který spočívá v realizaci centrální palatální aproximanty /y/, namísto doržování rozdílu mezi jejím laterálním protějškem /λ/. Tento jev není zdaleka omezen pouze na území Andalusie. Upřednostňování centrální palatální aproximanty před laterální vzniká pravděpodobně především z důvodů časové úspory a artikulačního komfortu, a proto se jedná o fenomén rozšířený po celém hispánském světě.

Jeho původ není dosud zcela objasněn, nicméně snahy o dokumentaci *yeísmo* se v Andalusii sporadicky objevovaly již od 16. století. Dílo publikované r. 1789 *Las provincias de España unidas por el placer* od spisovatele Sainete de don Ramón de la Cruz, ve kterém zdůrazňuje tento jazykový jev a připisuje ho jako jeho prvním představitelům andaluským tanečnickům, se tak stalo jedním z nejstarších pramenů objasňujících původ *yeísmo*. Jeho součástí jsou tzv. *testimonios* (svědectví) o realizaci centrální palatální aproximanty namísto laterální: *yegamos* (llegamos), *yama* (llama), *aqueya* (aquella), *nubeciya* (nubecilla) atd.¹⁶

Tento fenomén je rozšířený téměř po celé Andalusii, přičemž převažuje především mezi mladší generací žijící ve městech. Naopak dodržování opozice obou variant palatální aproximanty uslyšíme s větší pravděpodobností od mluvčích starší generace pobývajících v izolovaných oblastech, jako jsou například pohoří Ronda a Córdoba, nebo také v oblastech blízkého kontaktu s portugalštinou.

¹⁵ JIMÉNEZ FERNÁNDEZ, Rafael. *El andaluz: Cuadernos de lengua española*. Madrid: Arco Libros, S. L., 1999, s. 22-34.

¹⁶ RAMÓN DE LA CRUZ, Sainete. *Las provincias de España unidas por el placer* [online]. 1789, Madrid [cit. 2020-05-04]. Dostupné z: <http://www.memoriademadrid.es/buscador.php?accion=VerFicha&id=242466>

2.2.4. Aspirace

Aspirace, neboli přídech, se také významným způsobem podílí na utváření fonetické andaluské roviny, přičemž existuje několik druhů její realizace. Konkrétně se jedná o *aspiraci konsonantu -s v implozivní pozici, aspiraci konsonantu -s a interdentalní frikativy /θ/ v explozivní pozici, aspiraci neznělého konsonantu -h v explozivní pozici původem z latinských slov začínajících hláskou f- a aspiraci konsonantu -j.*

Jednou z možností aspirace je výše zmíněný fenomén *aspirace konsonantu -s v implozivní pozici*, tzv. *aspiración de la -s implosiva* (vokál + konsonant uzavírající slabiku), kdy se jedná např. o realizaci tohoto typu: *loh amigoh* (los amigos). S tímto typem aspirace úzce souvisí obdobný fenomén zvaný *aspiración de la -s explosiva* (aspirace /s/ a /θ/ na začátku slabiky), nebo-li tzv. *heheo*. Jako příklad lze uvést výslovnost *handalia* (sandalia), *hí* (sí), *ahicaláda* (acicalada) apod. Oproti aspiraci v implozivní pozici bývá na *heheo* pohlíženo poměrně negativně, protože se jedná o marginální, spíše západoandaluský fenomén (jih provincie Huelva, střed a jih provincie Sevilla, provincie Cádiz, Ronda a Málaga). Mluvčí, kteří takto artikulují, pak mohou zapříčinit mnohá nedorozumnění. Například z aspirované výslovnosti *caha* není jasné, jestli se jedná o „casa“ (dům), „caja“ (krabice, pokladna) nebo „caza“ (lov).

Nejstarším, až archaickým jazykovým fenoménem je *aspirace neznělého konsonantu -h v explozivní pozici* (na začátku slabiky), tzv. *aspiración de la f- inicial latina*. Ta má, jak vidíme v jejím názvu, kořeny v latinských slovech začínajících na *f-*. Konkrétně se jedná například o slova *hacer* < FACERE, *hierro* < FERRUM apod. Mluvčí, kteří aspirují, pak tato slova artikulují takto: *hacer* (hacer), *hjero* (hierro). Tato realizace je vlastní osobám z velmi nízkých společenských vrstev, přičemž se s jejím výskytem setkáme především na venkově. Ve východní Andalusii se s tímto druhem aspirace pravděpodobně nesetkáme, jelikož ho s sebou v historii přinesli obyvatelé z království León a Kantábrie, kteří po dovršení reconquisty přišli znovuosídlit prázdna území západní Andalusie.

Dalším jazykovým prvkem, který pomyslně rozděluje Andalusii na dvě lingvistické zóny, se nazývá tzv. *aspiración de la jota*, tedy aspirování velární neznělé frikativy /x/ (ge, gi, j). Vznik tohoto jevu úzce souvisí s vývojem šesti středověkých sibilant, a to konkrétně s dvojicí prepalatální neznělé a znělé frikativy /š/ a /ž/. Zatímco se ve standardní španělštině tyto dvě hlásky zredukovaly pouze na velární neznělou frikativu /x/, v Andalusii vzniklo několik druhů artikulace. První možností je realizace velární neznělé frikativy /x/, kterou realizují mluvčí snad jen v rámci oblasti provincie Jaén. Zjednodušeně

by se dalo shrnout, že celá Andalusie tíhne k její aspirované realizaci, přičemž východní andaluští mluvčí spíše k lehké, tedy /x^h/, a západní k úplné aspiraci, tedy /h/. Nelze však striktně určit, že celý západ je limitován pouze touto realizací a východ pro změnu realizací druhou. Například západní Andalusie kromě aspirované neznělé realizace /h/, uplatňované především mluvčími z provincií Málaga a Córdoba, disponuje další variantou, kterou je její znělý protějšek /h̄/. Ten uslyšíme od mluvčích z oblastí provincií Cádiz a Huelva. V důsledku extrémní aspirace tohoto fonému pak může dojít k jeho úplné ztrátě, takže například výslovnost slova „hijo“ zní ve výsledku takto: *ío*.

Ať už se však jedná o jakýkoliv typ aspirace tohoto fonému, obecně platí, že je tento jev mezi mluvčími v Andalusii běžný, a proto nebývá společensky negativně hodnocen.

2.2.5. Neutralizace konsonantů *-l*, *-r*

Stejně tak jako *yeísmo* není ani takzvaná *neutralizace konsonantů -l a -r v implozivní pozici* dané slabiky nebo slova výhradně andaluským jazykovým znakem. V její souvislosti se mluví o třech výslovnostních variantách, kdy každá z nich představuje rys typičtější buď pro východní nebo západní Andusii.

Podstatou tohoto jazykového fenoménu je nedodržování opozice mezi konsonanty *-l* a *-r*. Pokud je výsledkem této záměny výslovnost souhlásky *-r*, jedná se o tzv. *rotacismo*. To je rozšířené skoro ve všech provinciích Andalusie a vzniká například v těchto kontextech: *branco* (blanco), *cravé* (clavel).

Naopak pokud se vyslovuje souhláska *-l*, jedná se o tzv. *lambdacismo*, které je v Andalusii oproti *rotacismu* podstatně méně rozšířené. Týká se především její východní oblasti a obvykle se vyskytuje u mluvčích pocházejících z venkovských oblastí provincií Jaén, Granada a Almería. Povšimněme si realizace souhlásky *-l* namísto *-r* například v těchto slovech: *balba* (barba), *decil* (decir), *kwélpó* (cuerpo).

V rámci tohoto jazykového fenoménu také může dojít k tzv. *geminación* (zdvojení souhlásky). Ta nastává za situace, když vedle sebe stojí slovesný infinitiv a enklitické zájmeno *lo*. Realizace tohoto fenoménu spočívá v tom, že mluvčí namísto skupiny konsonantů *-rl-* vysloví *-l.l-*, např. *decil.lo* (decirlo). K tomuto zdvojení může dojít také v kontextu skupiny konsonantů *-rn-*, např. *can.ne* (carne), přičemž jeho výskyt zasahuje spíše západní Andalusii.

Posledním, poměrně extrémním východiskem neutralizace souhlásek *-r* a *-l*, je jejich aspirace, kdy se místo nich vyslovuje souhláska *-h*. Prvním z těchto kontextů je opět

skupina konsonantů *-rl-*, např. *decihlo* (decirlo), dále *-rn-*, např. *cahne* (carne) a absolutně finální pozice, ve které při výslovnosti většinou dochází k úplné ztrátě koncového konsonantu, např. *decí* (decir), *clavé* (clavel).

2.2.6. Ztráta intervokalických konsonantů *-d-*, *-g-*, *-r-*

Velmi rozšířeným jazykovým jevem prakticky po celé Andalusii je *ztráta intervokalického konsonantu -d-* u participií *-ado*, *-ido*, o něco méně pak u participií rodu ženského, *-ada*, *-ida*. V prvním případě se jedná například o tato slova: *enfáo* (enfado), *láo* (lado), *cuidáo* (cuidado), *cansáo* (cansado) apod., u participií rodu ženského se můžeme setkat například s těmito realizacemi: *caía* (caída), *comía* (comida).

Zatímco *ztráta konsonantu -d-* v *intervokalické pozici* je naprosto běžnou součástí mluvy a je akceptována, *ztrátu konsonantů -g-* a *-r-* v této pozici mluvčí vnímají jako vulgární jevy, které jsou typické spíše pro mluvčí pocházející z nižší sociální vrstvy. Z tohoto důvodu jsou také mnohem méně rozšířeny. Realizace tohoto jazykového fenoménu si můžeme povšimnout na těchto příkladech: *pa* (para), *mía* (mira), *áuja* (aguja).

2.2.7. Frikativní výslovnost palatálního konsonantu *-ch*

Frikativní výslovnost souhlásky -ch v intervokalické pozici vzniká pravděpodobně na základě artikulačního komfortu, kdy mluvčí namísto neznělé palatální afrikáty /č/ vysloví neznělou prepalatální frikativu /š/. Tato realizace je považovaná za typickou spíše pro hovorový jazyk mezi lidmi s nižším vzděláním, častěji tak hovoří muži vyššího věku. Frikativní výslovnost této souhlásky se týká spíše západní Andalusie. Můžeme si ji představit například na těchto slovech: *ošenta* (ochenta), *šina* (China).

2.3. Lexikální rovina

V této kapitole, která zkoumá slovní zásobu, jsem vycházela především z těchto dvou pramenů: *El andaluz: Cuadernos de lengua española* od Rafaela J. Fernández a z první edice *Vocabulario popular andaluz* od Francisca A. Curiela. Na úvod považuji za důležité zmínit, že se oba autoři shodují v tom, že lexikum Andalusánů je v podstatě totožné s tím, kterým disponuje standartní španělština. Neexistuje tedy žádná čistě „andaluská slovní zásoba“. R. J. Fernández navíc vysvětluje, že slovní zásoba Andalusánů není nic jiného než dědictví mající původ ve staré kastilštině, kterou s sebou po reconquistě

přinesli křesťané z ostatních koutů země při znovuosídlování Andalusie.¹⁷ Álvarez Curiel čtenáře dokonce přímo varuje před potenciálním nesprávným pochopením kapitoly věnované lexiku těmito slovy: „Al hablar de léxico andaluz se corre el riesgo de dar a entender que el andaluz posee un sistema de palabras propias, distintas del español, que permitirían una comunicación completa utilizando «otro código». Nada más lejano de la realidad.“¹⁸ V zápětí však připouští kritérium, které andaluskou slovní zásobu odlišuje, a zároveň z důvodů jejího složitého historického vývoje a geografických reálií upozorňuje na její nestejnorodost.

„El único criterio válido a la hora de realizar un vocabulario específicamente andaluz, es el semántico, es decir, qué palabras existen en el andaluz que no se dan en el castellano, o que existiendo la castellana, aquí se le haya dado un significado diferente. Las peculiaridades del vocabulario andaluz (...) son fiel reflejo de los avatares históricos y de la diversidad geográfica, por lo que, al igual que en el nivel fonético, se dan diferentes áreas léxicas que deshacen la supuesta homogeneidad que falsamente pudiéramos adjudicarle.“¹⁹

2.3.1. Okcidentalismy, orientalismy

V důsledku dvou faktorů, za prvé postupné rekolonizace Andalusie během jejího dobývání v 13.-16. stol., za druhé nejednotného původu křesťanů, kteří se v ní usídlili, můžeme v dnešní době mluvit o tzv. *occidentalismos* a *orientalismos* (výrazech typických pro západní a východní Andalusii). Západní Andalusie vděčí za toto jazykové dědictví Kastilcům a křesťanům z Leónu, Extremadury a Portugalska. Naopak zásoba východní Andalusie vznikla na základě mluvy křesťanů pocházejících (kromě Kastilie) z Aragónu, Murcii a Katalánska. Mezi typická slova východoandaluské slovní zásoby patří např. *chino* (cerdo), *albarillo* (albaricoque), *panizo* (maíz), *palomica* (mariposa) apod., a naopak do typické západoandaluské slovní zásoby náleží např. tato slova: *cochino* (cerdo), *boquete* (agujero), *frijones blancos* (judías blancas) atd.²⁰

¹⁷ JIMÉNEZ FERNÁNDEZ, Rafael. *El andaluz: Cuadernos de lengua española*. Madrid: Arco Libros, S. L., 1999, s. 80.

¹⁸ ÁLVAREZ CURIEL, Francisco. *Vocabulario popular andaluz*. Málaga: Arguval, 1991, s. 18.

¹⁹ ÁLVAREZ CURIEL, Francisco. *Vocabulario popular andaluz*. Málaga: Arguval, 1991, s. 18

²⁰ JIMÉNEZ FERNÁNDEZ, Rafael. *El andaluz: Cuadernos de lengua española*. Madrid: Arco Libros, S. L., 1999, s. 81.

2.3.2. Archaismy

Jedním z nejvýraznějších prvků slovní zásoby andaluštiny je oproti standardní španělštině četnost přetrvávajících archaismů, které mají svůj původ ve středověké španělštině a jsou dodnes hojně užívaná především na venkově. Jedná se např. o slova typu: *certeniá* (certeza), *dejuro* (seguro), *manque* (aunque), *endenantes* (antes). Méně často jsou pak užívány archaismy slovesných způsobů: *comeyo*, *haceyo*, *guisayo*.²¹

2.3.3. Arabismy

I přes nejdelší nadvládu Arabů nad Andalusií v porovnání se zbytkem Pyrenejského poloostrova se zde nedochoval o nic větší počet arabismů než ve standardní španělštině. Situace se však liší v tom, že zatímco ve standardní španělštině došlo k nahrazení mnoha výrazů tohoto původu synonymy převzatých z latiny, v andaluštině jsou tato slova stále často užívaná. Většinou se jedná o výrazy spojené s fyzickou prací (např. zednické práce), zemědělským nářadím (především pro pěstování oliv), dále také s pojmenováním rostlin atd.²² Z rostlin se jedná např. o tato slova: *adelfa* (oleandr), *azafrán* (šafrán), *alfalfa* (vojtěška), *azahar* (pomerančový květ).²³

2.3.4. Gitanismy

Kromě lexika arabského původu se v andaluské slovní zásobě dochovaly i tzv. *gitanismos* (slova cikánského původu). Cikáni, kteří ve španělské společnosti působí nejčastěji jako tanečníci nebo zpěváci flamenka, z jazykového hlediska obohacují především ústní lidovou slovesnost. Pro ukázkou se jedná například o tuto slovní zásobu: *cate* (golpe), *acharado* (avergonzado), *gachí* (mujer) a *gachó* (hombre) atd.²⁴

2.3.5. Deminutiva

Pro vyjádření kladných emocí by Andalusan s velkou pravděpodobností využil zdrobněliny, jejichž systém F. J. Álvarez Curiel přirovnává k tzv. labyrintu, a jako příklad extrémního stupně zdrobněliny od slova *chico* (chlapec) uvádí výraz *chiquirritillo*.²⁵ Jejich původní význam, který sloužil k pojmenování něčeho drobného, nahradilo především expresivní užití. Mnohé zdrobněliny se postupem času dokonce lexikalizovaly a

²¹ ÁLVAREZ CURIEL, Francisco. *Vocabulario popular andaluz*. Málaga: Arguval, 1991, s. 19

²² ÁLVAREZ CURIEL, Francisco. *Vocabulario popular andaluz*. Málaga: Arguval, 1991, s. 19.

²³ JIMÉNEZ FERNÁNDEZ, Rafael. *El andaluz: Cuadernos de lengua española*. Madrid: Arco Libros, S. L., 1999, s. 82-83.

²⁴ *Ibid.*, s. 84.

²⁵ ÁLVAREZ CURIEL, Francisco. *Vocabulario popular andaluz*. Málaga: Arguval, 1991, s. 27-29.

začaly fungovat jako nezávislá slova nehledě na svůj původní význam, např. *señoritingo* (señorito), *chiquillo* (niño) apod. W. Beinhauer rozlišuje několik funkcí při užití deminutiv, adjektiv a adverbii: zmiřňující (*tardecillo, prontillo, nerviosillo*), superlativní, pokud chce mluvčí přesvědčit o pravdivosti daného výroku (*Segurito que está en el bar.*), eufemistickou funkci, pokud mluvčí nechce nahlas projevít nějaký nelibý komentář (*una mujer feuchilla – namísto fea*) a manipulativní (*un maestro quería animar a los alumnos diciéndoles: Ahora tendréis dos horillas de estudio...*).²⁶

2.4. Morfosyntaktická rovina

V této kapitole, která sestává ze čtyř podkapitol, věnovaným nominální, pronominální a slovesné morfologii a syntaxi, jsem čerpala především z díla *El andaluz: Cuadernos de lengua española* od Rafaela J. Fernández, dále také ze studie *Panorama de la sociolingüística andaluza* z r. 2014 od Miroslava Valeše a z přednášek paní profesorky Livie Cristiny Garcíy Aguiar předmětu Las hablas andaluzas na Filozofické fakultě v Granadě (zimní semestr 2019-2020).

Jak už bylo nastíněno v kapitole věnované historicko-lingvistickému úvodu do andaluske španělštiny, andaluština vznikla spojením několika dialektů středověké kastilštiny, které s sebou přinesli noví osídlenci během plošného znovuosídlování Andalusie. Tento historicko-lingvistický vývoj andaluštiny tedy vysvětluje, proč se morfosyntaktická struktura podobá struktuře standardní španělštiny. Fenomény, které se zdají být vlastní jen pro andalusku španělštinu, jsou buď odrazem zachování archaických jazykových forem, nebo jejím odlišným fonickým systémem.

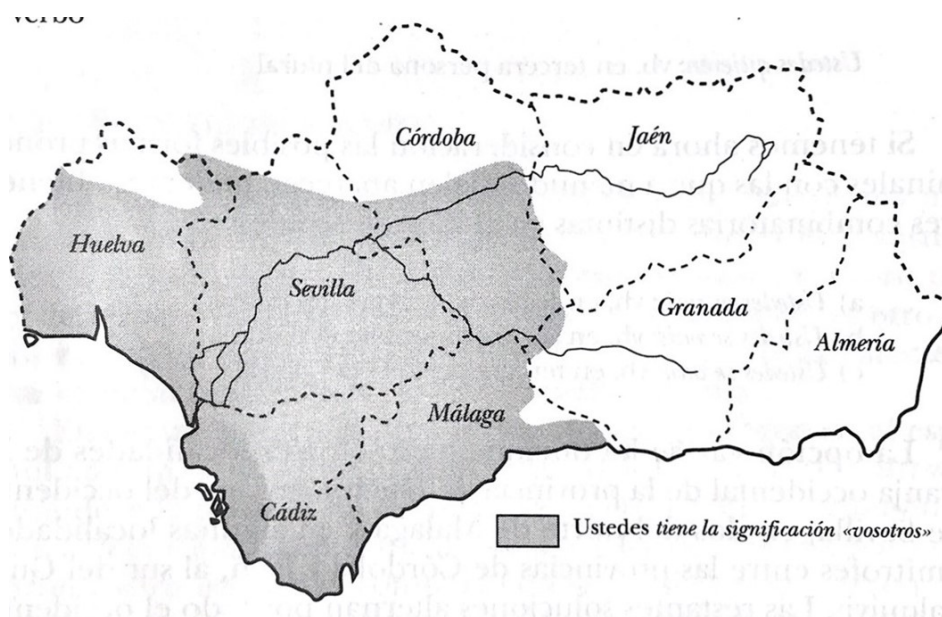
2.4.1. Nominální morfologie

Kolísání rodu, tzv. *vacilación de género*, je důležitým znakem, který se řadí do nominální morfologie andaluske španělštiny. Tento fenomén se týká substantiv původem z latiny, která končí samohláskou *-e*, v jejímž důsledku často dochází k záměně jejich rodu. Konkrétně se tedy jedná o případy, kdy mluvčí ze substantiv rodu mužského vytváří substantiva rodu ženského: *la mimbre* (el mimbre), *la linde* (el linde), *la puente* (el puente) apod., anebo naopak utváří ze substantiv rodu ženského substantiva rodu mužského: *el peste* (la peste), *el chinche* (la chinche), *el dote* (la dote).

²⁶ Ibid., s. 28-29.

2.4.2. Pronominální morfologie

Co se týče pronominální morfologie, je bezesporu jedním z nejznámějších fenoménů nahrazení osobního zájmena 2. os. plurálu *vosotros/as* zájmenem 3. os. plurálu *ustedes*. Konkrétně tedy např. *ustedes queréis* namísto *vosotros/as queréis*. Tento jev je příznačný především pro západní až jihozápadní Andalusii, ve východní Andalusii se opozice mezi 2. a 3. os. plurálu rozlišuje stejným způsobem, jako ve standardní španělštině. Celkově v západní andaluštině existují tři možné kombinace tohoto jevu, který pro vyjádření 2. os. plurálu nerozlišuje mezi opozicí osobních zájmen *vosotros/as* a *ustedes*: a) *Ustedes os vais*. b) *Ustedes se vais*. c) *Ustedes se van*, přičemž poslední variantu užívají především ti, kdo mají vyšší společenské postavení. Vymizení 2. os. plurálu *vosotros* však není záležitostí pouze západní Andalusie, stejná situace je i na Kanárských ostrovech a v některých částech Latinské Ameriky, ale tam se tento jev liší z toho hlediska, že zájmeno *ustedes* připouští pouze kombinaci se slovesným tvarem 3. os. plurálu, tedy: *Ustedes quieren*.²⁷

Rafael Jiménez Fernández: El andaluz

Poměrně nově vzniklé fenomény představují *leísmo* (užívání dativních osobních zájmen 3. os. singuláru a plurálu *le, les* namísto akuzativu) a *loísmo* (užívání akuzativních osobních zájmen 3. os. singuláru a plurálu *la, las* namísto dativu). Miroslav Valeš ve své studii *Panorama de la sociolingüística andaluza* z r. 2014 porovnává, jaká je situace těchto

²⁷ JIMÉNEZ FERNÁNDEZ, Rafael. *El andaluz: Cuadernos de lengua española*. Madrid: Arco Libros, S. L., 1999, s. 74-76.

dvou jazykových fenoménů v andaluštině ve srovnání se standardní španělštinou. Dochází k závěru, že andaluština těmto moderním jazykovým jevům oproti ní poměrně úspěšně „odolává“.

„Una de las razones por la que hay menos estudios referentes a los aspectos gramaticales de las hablas andaluzas que a los fonéticos es indudablemente el menor grado de diferenciación a nivel gramatical que presentan las hablas andaluzas en comparación con el español estándar, por ejemplo el leísmo, laísmo y loísmo son mucho menos frecuentes que en otras variedades del español peninsular.“²⁸

2.4.3. Slovesná morfologie

Mezi jevy andaluské slovesné morfologie se řadí tzv. *akcentuální dislokace* typická pro některé slovesné časy, která spočívá v posunutí původního přízvuku na jinou slabiku. Konkrétně se jedná o 1. a 2. os. plurálu subjunktivu přítomného sloves zakončených na *-ir* a *-er*, např. *háyamos* (hayamos), *hayáis* (hayáis), *sálgamos* (salgamos), *salgáis* (salgáis), *aflojemos* (aflojemos), *aflojeis* (aflojeis), dále také o určitá slovesa zakončená na *-ar* a o 1. a 2. os. plurálu indikativu a subjunktivu imperfekta. Jako příklad můžeme uvést: *hacíamos* (hacíamos), *hacíáis* (hacíais), *veníamos* (veníamos), *veníáis* (veníais), *hubieramos* (hubiéramos), *hubieráis* (hubierais)²⁹. Ve všech uvedených případech si nelze nevšimnout silné analogie, na jejímž základě se přízvuk přemísťuje. U sloves v 1. os. plurálu subjunktivu přítomného se tedy akcent přemísťuje z předposlední slabiky od konce (llana) na třetí slabiku od konce (esdrújula), zatímco u sloves 2. os. plurálu subjunktivu přítomného se přesouvá z první slabiky od konce (aguda) na předposlední slabiku od konce (llana). V případě sloves 1. os. plurálu subjunktivu imperfekta se akcent přesouvá z třetí slabiky od konce (esdrújula) na druhou od konce (llana) a u sloves ve 2. os. plurálu z druhé od konce (llana) na první slabiku od konce (aguda).

Vzhledem k volbě slovesných časů lze zhodnotit, že Andalusané mají obecně tendenci preferovat *složený minulý čas* (préterito perfecto) před *jednoduchým minulým časem* (préterito indefinido), tedy např. *he cantado* namísto *canté*. Tento fenomén je spjat spíše se západní Andalusií a nejvíce je rozšířený v oblastech provincií Cádiz a Málaga. Další preferencí týkající se volby slovesných časů je obvykle náhrada jednoduchého

²⁸ VALEŠ, Miroslav. Panorama de la sociolingüística andaluza. *Linguistica Pragensia* [online]. 2014, núm. 24, s. 45-54 [cit. 2019-11-11]. Dostupné z: http://cejsh.icm.edu.pl/cejsh/element/bwmeta1.element.desklight-9778520c-cabb-4cb3-bff8-4b2f42c8fc82?q=ac6d1a88-fd4b-4102-bcf8-3d91cc17bee8&qt=IN_PAGE

²⁹ JIMÉNEZ FERNÁNDEZ, Rafael. *El andaluz: Cuadernos de lengua española*. Madrid: Arco Libros, S. L., 1999, s. 77.

budoucího času (el futuro) časem přítomným (el presente) pomocí opisné fráze *ir a + infinitivo*, např. *voy a comprar* namísto *compraré*.

Dalším fenoménem, který souvisí s *aspirací konsonantu -s v implozivní pozici*, je *ztráta slovesné koncovky 2. os. singuláru*. Východní Andalusie, na rozdíl od té západní, předchází splynutí jednotlivých slovesných osob větším otevřením vokálu (*abertura vocálica*), pomocí kterého tak značí, že na jeho místě byla původně koncovka *-s*. Naopak v západní Andalusii je při této ztrátě jediným možným východiskem zopakování zájmena příslušného vyčasovaného slovesa pro upřesnění dané osoby, např. *tú dice, él dice, yo cantaba, tú cantaba, él cantaba*.

2.4.4. Syntaktická rovina

Pokud jde o syntaktické odlišnosti andaluštiny, jedním z hlavních rysů je ztráta shody dativních zájmen *le/les* s nepřímým předmětem, se kterou se můžeme setkat například v tomto kontextu: *Le harán un gran placer a tus hermanos*. (Les harán un gran placer a tus hermanos.).

Dalším znakem je zachování archaických slovesných forem s předložkou „de“, které se odráží například na těchto větách: *Lo vi de venir*. (Lo vi venir.), *¿Me dejáis de jugar?* (¿Me dejáis jugar?) apod.

V rámci užívání sloves je zapotřebí zmínit, že od andaluských mluvčích můžeme také zaslechnout sloveso *haber* namísto *hacer* za cílem vyjádření času: *Hay tiempo que no lo veo*. (Hace tiempo que no lo veo.), nebo naopak nahrazení slovesa *haber* slovesem *ser* pro vyjádření imperfekta subjektivu: *Si me lo fueran dicho...* (Si me lo hubieran dicho...), *Si lo fuera sabido...* (Si lo hubiera sabido...).

3. Terénní výzkum

Touto kapitolou bych ráda představila terénní výzkum, který jsem zrealizovala během studijního programu Erasmus+ v Granadě, a doplnila tak teoretické závěry o vědomosti získané z praxe. Výzkum je tvořen dvěma částmi: první část provedu na základě dotazníků zaměřených na slovní zásobu, zatímco v té druhé se budu zabývat zvukovou stránkou granadské varianty španělštiny s pomocí zvukových nahrávek pořízených během pobytu.

Pro vypracování dotazníků jsem upřednostnila papírovou metodu před online dotazníkem, abych se mohla osobně účastnit jeho vypracování a zároveň pořídit spolu s ním i zvukovou nahrávku. Mimo to mi konverzace s respondenty rovněž dopomohla k lepšímu pochopení dané problematiky. V některých případech jsem u vyplňování dotazníků byla přítomna osobně, jindy jsem je předala respondentům s tím, aby mi je vyplnili. Cílem této části terénního výzkumu bylo zkoumání spíše obecného lexika a hovorových výrazů typických pro granadskou oblast, ale například i ověření znalosti vybraných výrazů cizího původu a archaických slov, které například na venkově nebo mezi starší generací obyvatel stále utváří součást slovní zásoby. Dotazník by měl reflektovat podobu současné neformální mluvy Granad'anů a zjistit, jaké mají povědomí o základních aspektech vývoje jejich jazyka. Z tohoto důvodu jsem dotazník vytvořila až po několika měsících pobytu, kdy jsem se kontaktem s místními snažila zachytit tamní typické hovorové výrazy a nastudovat literaturu o lexiku, přičemž jsem čerpala především z pramenů *Vocabulario popular andaluz* od Francisca Álvareze Curiela, *El andaluz: Cuadernos de lengua española* od Rafaela Jiméneze Fernándeze a *Palabrario Andaluz* od Davida Hidalgo. Veškerý obsah zmíněné literatury zajisté nelze zachytit v desetistránkovém dotazníku, a tak jsem se rozhodla vyhradit pro každou důležitou část slovní zásoby vždy jednu otázku. Výsledkem by tedy měl být sice stručný, ale zato celistvý náhled na slovní zásobu tohoto dialektu. Poslední otázka je dodatečná a umožňuje respondentům vyjádřit osobní postoj ke svému jazyku.

Cílem druhé části je především doložení typických rysů granadského dialektu pomocí zjednodušené transkripce na základě pořízeného zvukového materiálu. Konkrétně jsem vycházela z fonetického přepisu, který jsem si dohledala v díle *Vocabulario popular Andaluz* od Francisca Álvareze Curiela.³⁰ Tuto zjednodušenou variantu jsem zvolila především z toho důvodu, že jsme s ní několikrát pracovali při rozboru jednotlivých

³⁰ ÁLVAREZ CURIEL, Francisco. *Vocabulario popular andaluz*. Málaga: Arguval, 1991.

ukázek fonetických přepisů na předmětu *Las hablas andaluzas* na univerzitě v Granadě, na jejichž základě jsme se pak snažili vymezit oblast Andalusie, ze které daný mluvčí pravděpodobně pocházel. Zároveň mě k tomu také vedla skutečnost, že v této práci budu zkoumat pouze vybrané jazykové fenomény, kterými je tato varianta španělštiny charakteristická, a tudíž bude tento zjednodušený přepis k jejich grafickému zachycení postačovat. Co se týče výběru textu k pořízení zvukových záznamů, zvolila jsem úryvek z díla *El Principito* od Antoine de Saint-Exupéry, jelikož mě zaujal jeho překlad do andaluštiny od profesora antropologie Juana Porrased Blanca (podepsaný jako Huan Porrah Blanko) působícím na univerzitě v Seville. Paní doktorka Krinková mě pak po společné konzultaci navrhla, že by mohlo být zajímavé udělat dvě nahrávky, nejprve ve standardní španělštině, a následně druhou v andaluštině, čímž by se mi otevřela možnost zkoumat další jazykové jevy.

Nyní popíšu způsob, kterým jsem sháněla respondenty jak pro vypracování dotazníků, tak i pro pořízení nahrávek. Zprvu jsem se snažila oslovit své spolubydlící a spolužáky z univerzity, kdy jsem však zjistila, že mnoho z nich nepochází přímo z Granady, ale přišli do města buď z důvodu studia, nebo za prací. V ten moment jsem si uvědomila, že sehnat respondenty z řad rodilých mluvčích nebude tak jednoduché, jak jsem si původně myslela, a tak jsem se je rozhodla začít hledat na místech, která jsem v rámci svého studijního pobytu pravidelně navštěvovala – v copy centru, kde jsem nechávala tisknout studijní materiály, v papírnictví, v obchodech apod. Dále se mi také podařilo získat kontakty účastněním se studijních akcí a poznávacích cest. Po nějaké době, kdy jsem stále neměla požadovaný počet respondentů, jsem se na univerzitní půdě zmínila před svým profesorem předmětu *Cultura y Mentalidades en la España Moderna* Jesúsem Aureo Marina Barbou, který ačkoliv pocházel ze sousední provincie Jaén, projevil o mnou zpracovávané téma na granadskou variantu španělštiny velký zájem a nabídl mi pomoc ve formě dvou blízkých kontaktů. Tento moment byl asi tím přelomovým okamžikem, protože jsem se dostala do kontaktu s jeho dobrým přítelem, jehož celá rodina pocházela přímo z Granady, a s jeho bývalou studentkou, která mi po společné schůzce nabídla, že má možnost rozdat několik dotazníků mezi své blízké. Kromě toho jsem i já podnikla určité kroky, kdy jsem oslovila své spolužáky pocházející buď přímo z města, nebo okolních vesniček provincie Granada. S některými dotazovanými se mi podařilo vyplnit dotazník včetně zvukové nahrávky, v jiných případech to ovšem možné nebylo, a to především z důvodu hlučného prostředí či časového vytížení respondenta.

3.1. Výsledky dotazníkového výzkumu zaměřeného na vybrané jevy slovní zásoby

Zkoumaný vzorek, ze kterého budu vyvozovat jednotlivé závěry, čítá celkem 27 respondentů, kteří pocházejí buď přímo z města Granada, nebo z městeček, vesnic, respektive oblastí spadajících pod provincii Granada. 15 z nich představují ženy a 12 muži ve věkovém rozpětí 18-62 let. Respondenti mají univerzitní, středoškolské nebo základní vzdělání, kdy někteří studují a na své budoucí zaměstnání se teprve připravují, a někteří jsou již v pracovním poměru. Účastníky dotazníkového průzkumu pomyslně rozdělím do dvou kategorií na „starší“ a „mladší“. Jedná se o poměrně relativní pojmy, které jsou v práci upřesněny rozhodujícím kritériem spočívajícím v tom, zdali je dotazovaný studentem, nebo zda již pracuje. V daném případě do kategorie „mladších“ zařazuji studenty (celkem 15 zástupců) a do kategorie „starších“ pracující osoby nebo osoby, které pracují, a při tom si současně doplňují vzdělání studiem (celkem 12 zástupců).

První otázka cílí na to, zda respondenti používají typické místní zvolání „La virgen, compadre“, které zhruba odpovídá u nás používaným slovním spojením „Panenko skákavá“ či „Kriste pane“, a pokud ano, tak v jakém kontextu. Četnost jeho užití se převážně potvrdila, jelikož 19 respondentů z celkového počtu 27 souhlasilo. Ti, kteří uvedli, že ne, spadali většinou do kategorie „starších“, přičemž někteří z nich dodali, že tento výraz nepoužívají proto, že ho považují za vulgární, a že je typický spíše pro mladší generaci nižší sociokulturní úrovně. Toto tvrzení se potvrdilo pouze částečně. Velká část mladých lidí odsouhlasila, že tento typ výrazu používají, současně je však třeba uvést, že všichni, kteří takto kladně odpověděli, mají vysokoškolské vzdělání. Dále upřesňují kontext jeho užívání při neformálních příležitostech v okruhu rodiny nebo přátel pro vyjádření překvapení či údivu, kdy ve většině případech byl uveden spíše negativní kontext a jeho zkrácená podoba „La virgen“, „Lavín“ nebo „Lavín compae“.

Další otázka mívá na velmi typický výraz sloužící pro vyjádření neurčitého malého množství čehokoliv, které nejnějněji odpovídá českému „krapet“ nebo „troška“, pod čímž si každý představí jiné množství dané látky. Jedná se o slovo „chispilla“, které můžeme často zaslechnout i v deminutivním tvaru „chispitilla“, anebo podobný výraz označující o trošku větší množství „mijilla“, např. „Ponme una mijilla de leche en el café.“ Nikdo z respondentů nedokázal určit, jaké množství tomuto výrazu odpovídá, ale všichni se jednoznačně shodli na tom, že se jedná o něco, čeho je velmi málo. Na základě odpovědí jsem došla k závěru, že tento výraz lze užít jak pro označení konkrétních věcí, viz „chispilla de azúcar“, „chispilla de leche“ apod., ale i pro věci abstraktní. Respondenti totiž

uvedli příklady daného výrazu v následujících kontextech: „un minuto de tiempo“, „un espacio muy pequeño“, „una chispilla hacia delante“ atd.

Ve třetí otázce měli respondenti zodpovědět, zda souhlasí s tímto stereotypem o granadském humoru: „Malafollá: ¡Típica persona granadina! Increíble, ¿verdad? Toda España conoce a los granadinos como unos malafollá, es decir, unas personas con un humor un poco ácido, entre sarcástico y simpático.“³¹ a zda používají výraz „malafollá“, který slouží buď k označení zlomyslné osoby, nebo takové osoby, která je někomu protivná, až ho irituje, ale může se tak nazvat i osoba s „kousavým“ či sarkastickým humorem. V tomto případě jsem se setkala s poměrně velkými rozdíly názorů mezi „mladší“ a „starší“ generací. Ta „starší“ totiž ve většině případů kladně odpověděla na oba dotazy, tedy souhlasila jak se zažitým stereotypem, že Granadané jsou takovými „mallafolás“, tak i potvrdila užívání daného výrazu. Jeden respondent dokonce uvedl: „No me gusta su versión de carácter, de persona cortante y maleducada. Es el típico dependiente granadino.“ Naopak v případě odpovědí studentů jsem se většinou setkala s nesouhlasem na první otázku, kdy někteří vysvětlovali, že se jedná o pouhý falešný stereotyp, a ne všichni Granadané jsou takoví: „No estoy conforme con esta declaración para nada, gente con “malafollá“ o con buena hay en todas partes, esto es un mero estereotipo que no se corresponde con la gente granadina.“ Mezi nimi však byli i tací, kteří tuto otázku vzali s nadhledem, a proto souhlasili. Téměř všichni pak uvedli, že tento výraz užívají. Jako jeho synonyma uvedli např. „malasangre“, „malaleche“ a „malauva“, které v překladu odpovídají zkaženému nebo zlomyslnému člověku. Na základě těchto vyhodnocených odpovědí bych tedy jako český ekvivalent ke granadskému „malafollá“ mohla uvést naše výrazy „křivák“ nebo „šmejda“.

Následující dotaz mířil na to, zdali znají jakýkoliv místní slovní obrat spojený s býčími zápasy, a pokud ano, aby uvedli jeho stručnou definici. Necelé 2/3 respondentů nějaký výraz znaly, kdy nejčastěji uváděly frázi „coger al toro por los cuernos“, která znamená čelit s odvahou nějaké komplikované situaci, a „¡Cuidao! ¡Que te pilla el toro!“, která se někomu říká v situaci, kdy mu nezbyvá mnoho času na dokončení určité věci, podobně jako naše české „Aby ti neujel vlak.“ Dále také uváděli například „dar/tirar una pulla“, tedy v přeneseném významu někoho slovně popíchnout, nebo výraz „Paquirri“, což

³¹ *Expresiones granadinas* [online]. 2019 [cit. 2020-04-25]. Dostupné z: <https://www.esgranada.org/blog/2019/11/11/expresiones-grana%C3%ADnas?fbclid=IwAR1s26ZRbpi51kCpTrh8jp307ewTk065PpifshdoO5UjTa6pvtLBO9QG-aY>

je přezdívka slavného andaluského toreadora Francisca Rivery Péreze, kterou lze užit k označení statného odvážného muže.

Odpovědi na otázku, jaké reakce v podobě citoslovců pro vyjádření rozzlobení a úžasu užívají respondenti nejčastěji, se spolu v zásadě shodovaly. V prvním případě se pro granadské mluvčí zdála být nejvíce charakteristickou reakcí „¡Pollas!“, případně „¡Qué pollas!“, a to např. v kontextu „¿Qué pollas haces?“, což by se dalo přeložit přibližně jako „Co to sakra děláš?“. Dále také „starší“ i „mladší“ generace často zmiňovaly „¡Foh!“ popřípadě „¡Foh illo!“, typické granadské zvolání „¡Qué mallafollá tienes!“ a „¡Lavín!“ („La virgen“). Na druhou stranu nejčastěji opakujícími se reakcemi údivu „mladší“ generace respondentů byly například „¡Hala!“, „¡Qué guay!“ a „¡Olé!“, přičemž „starší“ dotazovaní nejčastěji uváděli „¡La virgen!“ a „¡Madre mía!“. Výrazy, jako jsou „¡Coño!“, „¡Joder!“ a jeho zkrácené varianty „¡Joe!“ nebo jen „¡Jo!“ vyšly společně pro obě generace a jejich užití se neomezuje v závislosti na pozitivním či negativním kontextu, protože se ukázalo, že je mluvčí užívají v obou případech.

Respondenti se spolu shodovali i v otázce týkajících se užívaných deminutiv a ukázalo se, že v závislosti na daném kontextu plní různé funkce, ale ve všech případech je mluvčí užívají především při neformálním projevu. K vyjádření pochvaly nebo něžnosti se většinou jedná o zdrobněliny s příponou *-ico/-ica*, které bývají míněny s největší pravděpodobností v pozitivním smyslu slova. Jedná se například o výrazy v následujících větách: „¡Qué cosa bonica!“, „Es un niño muy chiquitico.“, „Mi perro es tranquilo.“ atd. Další možností užití deminutiv je ten případ, kdy mají mluvčí v záměru ubrat popisované skutečnosti na důležitosti, nebo ji říct o něco jemněji, a to v případě, že se jedná o nějaký nepřiliš lichotivý komentář. V tomto významu deminutiva končí většinou na příponu *-illo/-illa* a jejich užití nám jeden z respondentů ilustrativně objasnil těmito slovy: „Como ejemplo podemos poner la palabra *cojillo*, con la que nos referimos a alguien que cojea mucho. Si sólo cojea un poco, nos referimos a él como *cojo*.“ Dalšími příklady zmírnění významu jsou příklady typu „feillo“, „tardecillo“, např. v kontextu „Lo siento, pero voy a llegar un poco tardecillo.“, „Espérate un ratillo, por favor.“ apod. Obě kategorie respondentů také velice často opakovaly užití zdrobněliny „mijilla“, již uvedené v otázce č. 2, za účelem označení nějakého malého množství. Uvedly například užití „Échame una mijilla de fanta.“.

Úkolem sedmé otázky bylo ověřit, zda archaismy „dejuro“ (seguro), „endenantes“ (antes) a „escarpín“ (calcetín), které jsem vybrala z *Vocabulario popular andaluz* od Francisca Álvarze Curiela, stále tvoří součást pasivní slovní zásoby současných

Granadánů. I když respondenti souhlasili s tím, že tato slova lze na venkově stále zaslechnout, ukázalo se, že více než polovina z celého vzorku respondentů neznala význam ani jednoho ze slov, přičemž 5 představitelů „starší“ věkové kategorie a 6 představitelů té „mladší“ dokázalo určit, že v případě slova „escarpín“ se jedná o nějaký typ obuvi, jeden respondent z „mladší“ kategorie uvedl, že tak na fotbale nazývají vysoké podkolenky a jen jeden respondent, který spadá do „starší“ kategorie, uvedl, že „escarpín“ je archaický výraz pro ponožku. Jako definici tohoto pojmu uvedli například „tipo de media de mujer que cubre solo el pie (dedos y talón), lo dicen las mujeres mayores“, „bota baja“, nebo třeba „calzado flexible e impermeable“. Obě kategorie respondentů pak pojmy „dejuro“ a „endenantes“ definovaly jako „te lo juro“ nebo „te lo prometo“ a druhý pojem slovy „desde antes“ či „hace poco tiempo“. To nás vede k závěru, že i někteří lidé, kteří působí ve městě, ať už jako studenti nebo jako pracující, stále drží některé z těchto archaismů v povědomí, ale pokud je někdo užívá, tak to jsou s větší pravděpodobností lidé starší generace a lidé žijící na venkově.

Osmá otázka byla cílena na tato slova cikánského původu, tzv. „gitanismos“: „estar acharado“ (estar avergonzado) a „la gachí“ (la mujer). Respondenti měli za úkol nejen určit jejich význam, ale i původ. Nejčastějšími definicemi prvního výrazu byly „estar (un poco) loco/chalado“, dále také „estar borracho“, „estar perdido“ a „estar por las nubes“. Žádný z respondentů tedy nedokázal na tuto část otázky správně odpovědět. V druhém případě, kdy se jednalo o „la gachí“, byli dotazovaní úspěšnější, přičemž ti ze „starší“ kategorie na tom byli o něco lépe – 9 z nich odpovědělo, že tento výraz znamená „žena“, uváděli například „la muchacha“, „la mujer“, „la gitana“ a „La mujer, la chica, con un sentido no despectivo, pero sí, quitándole importancia“. Z „mladší“ kategorie správně odpovědělo 6 respondentů a pouze 3 z celého vzorku dotazovaných dokázali určit, že se jedná o slovní zásobu pocházející od romského etnika: „Tengo la impresión que son expresiones usadas en un ambiente muy rural, muy cerrado y por parte de la etnia gitana.“ Na základě vyhodnocení této otázky jsem dospěla k závěru, že ačkoliv je romské etnikum žijící v Granadě součástí španělské společnosti, jeho slovní zásoba mezi Španěly zcela nepronikla. Byť se jedná například o tanečníky flamenco, kteří představují většinu obyvatel městské čtvrti Sacromonte, jejich slovní zásoba mezi Španěly rozšířena není, a to z toho důvodu, že se zdržují v uzavřených komunitách.

V otázce č. 9 jsem respondentům představila několik slov arabského původu (*arabismů*), přičemž mým cílem bylo ověřit, zda si jsou původu těchto slov vědomi, nebo zda se tyto výrazy pouze staly součástí jejich aktivní slovní zásoby bez bližšího

uvědomění. Z vyhodnocených odpovědí se jednoznačně ukázalo, že si jsou mluvčí této skutečnosti dobře vědomi. Celkem 24 respondentů uvedlo, že se jedná o arabský původ, a odpovídali takto: „Origen árabe, en Granada hay muchas, como algibe, usar más alminar que minarete, ...“, „¿De los moros?“, „musulmanes“ apod.

Výrazy v otázce č. 10 jsem vybrala na základě četby *Palabrario Andaluz* od Davida Hidalgo. Autor ve svém díle poskytuje jednotlivé mapky více než sta oblastí Andalusie (vesnice nebo určité městské čtvrti) dokumentující výskyt typických lokálních hovorových výrazů či frází. Tato studie čítá celkem 500 zkoumaných výrazů, z nichž jsem zvolila celkem 3, které byly uvedeny na mapce v konkrétních městských čtvrtích města Granada. Konkrétně se jednalo o tyto výrazy a slovní obraty: „rejú“, „jugar al miche“ a „empellejarse“, které podle Hidalgovy studie znamenají „muy bajito“ (označení osoby nízkého vzrůstu), „jugar al escondite“ (hrát na schovávanou) a „vivir en pareja sin casarse“ (žít s někým na psí knížku/bez úředního sňatku). Pravděpodobně jsem na takto specificky orientovanou otázku neměla dostatečný počet respondentů, kteří by pocházeli z daných čtvrtí města a zároveň tyto výrazy znali, protože pouze jeden dotazovaný z celkového vzorku (27 respondentů), student historie, dokázal vysvětlit výraz „empellejarse“ a odpověděl „vivir con tu pareja sin estar casados“. V souvislosti se slovním spojením „jugar al miche“ se respondenti domnívali, že se jedná o piškvorky nebo hraní karet, jelikož odpověděli „jugar al tres en raya“ a „jugar a las cartas“, a nejčastějšími definicemi výrazu „empellejarse“ byly „emborracharse“ (opít se), „ponerse ropa“, „ponerse varias capas de ropa“ (obléct se/obléct si několik vrstev) a v jednom případě zazněla i varianta „envejecer“ (zestárnout).

V poslední dodatečné otázce byl respondentům poskytnut prostor k vyjádření osobního názoru, a tedy, jestli cítí hrdost, že mluví právě andaluským dialektem. Této příležitosti využilo 100 % dotazovaných a naprostá většina se přesvědčivým způsobem shodla na tom, že se se svojí jazykovou variantou ztotožňují a považují ji za vlastní identitu a kulturní dědictví. Zmiňují její originalitu, bohatost slovní zásoby, typické zkracování slov a dlouhý evoluční proces. O tom, že si svého jazyka opravdu cení, vypovídají například tyto komentáře: „Es lo más bonito que hay en la vida, porque forma parte de nuestra identidad sureña.“, „Sí, me siento orgulloso de hablar andaluz, porque creo que una gran parte del mundo nos conoce por nuestra fama de hablar, ya que es una variedad muy característica del castellano.“ V souvislosti s druhým komentářem bych chtěla navázat na problém, kterému se na přednáškách předmětu *Las hablas andaluzas* vedených paní profesorkou Livii Cristinou García Aguiar věnovala několikrát pozornost. Stručně řečeno

se jedná o to, že andaluština bývá „škatulkována“ jako „špatně mluvená nebo vulgární varianta španělštiny“, ale v tomto ohledu je namístě mít na paměti, že se jedná o jednu z variant kastilštiny (viz historii znovuosídlování Andalusie repobladores od 13. století po jejím zpětném dobytí, při kterém docházelo k mísení několika různých jazykových variant v závislosti na tom, z jaké části Pyrenejského poloostrova osadníci přišli). Tento stereotyp o andaluštině zahrnují někteří respondenti do svých odpovědí také a reagovali následovně: „No lo considero vulgar, es tan solo una variedad más del lenguaje. Pese a pronunciaciones difíciles, suele ser rico en léxico y con construcciones gramaticales muy correctas.“, „(...) El problema del andaluz es que muchos lo han titulado de incultura, nada que ver con la realidad, incluso Nebrija que escribió la primera gramática del castellano era andaluz entre otros muchos ejemplos de grandes ilustres personajes: Alberti, Lorca, Machado...“, „Sí, porque es mi variedad y no es un dialecto cateto o que se hable mal. Es simplemente un acento y no me hace diferente el hablar andaluz que no hacerlo.“

Na základě všech vyhodnocených dotazníků jsem se přesvědčila o tom, že každá jazyková varianta je něčím výjimečná, a právě v tom spočívá její krása a smysl existence. Z hlediska kulturně-historického vývoje a vzhledem k rozloze území Andalusie nebylo možné, aby v dnešní době její rodilí mluvčí hovořili v běžném neformálním kontextu unifikovaně, podle jednoho vzorce, který předkládá norma standardní španělštiny.

3.2. Fonetický přepis hlasových nahrávek a jejich rozbor

Z celkového počtu respondentů dotazníkového průzkumu jsem s 16 z nich uskutečnila i zvukovou nahrávku, z nichž je 7 namluveno muži a 9 ženami. I v této části terénního výzkumu se zaměřím na zachycení kontrastu mezi výslovností „starší“ a „mladší“ kategorie, kdy každou z nich tvoří 8 nahrávek. Se všemi účastníky jsem provedla dvě nahrávky, kdy všichni přečetli stejný text. V první nahrávce se jednalo o text ve standardní španělštině, úryvek, který jsem vybrala z díla *El Principito* od Antoine de Saint-Exupéry, a ve druhé se četl ten samý úryvek v andaluském překladu od profesora Juana Porrace Blanca. Text k vytvoření zvukových nahrávek vypadal následovně:

TEXTO PARA HACER LA GRABACIÓN DE VOZ

El Principito, A. De Saint – Exupéry

Yo viví así, solo, nadie con quien poder hablar verdaderamente, hasta cuando hace seis años tuve una avería en el desierto de Sahara. Algo se había estropeado en el motor. Como no llevaba conmigo ni mecánico ni pasajero alguno, me dispuse a realizar, yo solo, una

reparación difícil. Era para mí una cuestión de vida o muerte, pues apenas tenía agua de beber para ocho días.³²

Er Prinzipito, A. De Saint – Exupéry

Bibi azin de zolo, zin naire kon'hkien pudiera abla de berda, ahta ke tube una aberia en er desierto der Zahara, hara zeih z'anoh. Argo me z'iba ehkaxarrao en er moto. I komo no yebaba kormigo ni mekaniko ni pazaheroh, m'abie yo zolito pa zehlia una trabahoza reparazion. Rezurtaba pa mi una kughtion de bia u muerte. Zi ar kazo me keaba agua pa bebe oxo diah.³³

Nyní přejdu ke zjednodušené fonetické transkripci jednotlivých zvukových nahrávek, ve které se pokusím zachytit nejdůležitější fonetické rysy granadské varianty španělštiny, které jsem popsala v kapitole 2.2. s názvem Foneticko-fonologická rovina, s tím, že budu zkoumat a zachycovat tyto konkrétní jevy: *yeísmo, aspirace konsonantu -s v implozivní a explozivní pozici, aspirace velárního konsonantu -j, ztráta konsonantů -s a -r v implozivní pozici, ztráta konsonantu -d v intervokální pozici, záměnnost fonémů -l/-r, frikativní výslovnost palatálního konsonantu -ch a otevřenost vokálů.*

Fonetické přepisy očíslované 1 až 8 představují mluvčí z „mladší“ kategorie a pod čísly 16 až 23 nalezneme mluvčí ze „starší“ kategorie. Zvukové nahrávky se nachází v přílohách bakalářské práce, jejichž očíslování odpovídá jak fonetickým přepisům, tak i dotazníkům zaměřeným na slovní zásobu. Označení „a)“ znamená, že se jedná o přepis zvukové nahrávky pořízené na základě čtení textu ve standardní španělštině a pod písmenem „b)“ jsou označeny přepisy nahrávek, ve kterých je čten ten samý text přeložený do andaluštiny.

3.2.1. „Mladší“ věková kategorie

Nahrávka č. 1 a)

Yo bibí así, solo, nadie con quien podé ablar berdaderamente, porque ace sei año tube una abería en el desierto de Sahara. Algo s-abía estropeao en el moto. Como no yebaba conmigo ni mecánico ni pasajero alguno, me dispuse a realizá, yo solo, una reparación

³² SAINT-EXUPÉRY, Antoine. *El Principito* [online]. 2003 [cit. 2020-04-24]. Dostupné z: <http://www.agirregabiria.net/g/sylvainaitor/principito.pdf>

³³ SAINT-EXUPÉRY, Antoine. *Er Prinzipito*. Prekl. Juan Porras Blanco. Neckarsteinach: Edition Tintenfaß, 2017, s. 11.

difícil. Era pa mí una cuehtión de bida o muerte pué apenah tenía agua de beber para ocho día.

Nahrávka č. 1 b)

Bibí azin de zolo, zin naire con quien pudiera hablá de berdá, ahta que tube una abería en el dezierto del Zahara, ará zeí año argo me... me iba es... algo se me abía ecacharrao en el moto. Y como no yebaba conmigo ni mecanío ni... pareceró, m-abie yo solito pá... pa hacer una traba-traba-trabahoza... pa-para hacer una trabahoza reparación. Rezurtaba por mi... cuhtión de bida u muerte. Zi a cazo me quedaba agua pa bebé osho día.

Nahrávka č. 2 a)

Yo bibí azí, solo, nadie con quien pode ablá berdaderamente, ahta cuando ace sei año tube una abería en el dezierto de Záhara, algo s-abía estropeao en e-moto. Como no yebaba ni mecánico ni pasajero, alguno, me dispuse a... realizá, yo zolo, una reparación difícil, era pa mí una cuestión de bida o muert-, pué apenas tenía agua pa bebe pa osho día.

Nahrávka č. 2 b)

Bibí azin de zolo, zin nairé... con quien pudiera abla de berda, ahta que tube una abería en el dezierto de Záhara, ará zeis año, argo... argo... z-íba e-casharrao en er moto. Y como no yebaba... conmigo, ni mecánico ni pazahero, m-abíe yo... zolico, pa zehlia una... trabahoza... reparación. Rezurtaba pa mí uná... una función... de bida u muerte. Zi ar kazo me queaba agua... pa bebé osho día.

Nahrávka č. 3 a)

Yo bibí así, solo, nadie con quien poder ablar berdaderamente, ahta cuando ace sei año tube una abería el dezierto de Záhara. Algo me... algo sé... algo se abía estropeado en el moto. Como no yebaba conmigo ni mecánico ni pasajero alguno, me dizpuse a realizar, yo solo, una reparación difícil. Ara para mí... era para mí una cuehtión de bida o muerte, pues apenah tenía agua de beber para ocho día.

Nahrávka č. 3 b)

Bibí azin de zolo, zin naire con quien pudiera ablar de berdá, a-ta que tube una abería en er dezir... en el dezierto de Záhara, ará zeí-zanó. Argo que me ze-iba ekacharrao en el moto. Y como no yebaba conmigo ni mecánico ni pazahero, me abíe yo zolito pa zé-lia uná...

trá-bahozá re-pá-ración. Rezurtaba para mí una kuhtión de vía u muerte. Zi ar kazo me queaba agua pa bebé ocho día.

Nahrávka č. 4 a)

Yo bibí así, solo, nadie con quien poder ablar berdaderamente, ahta cuando ace sei año tube una abería en el desierto de Sáhara. Algo se-a estropeado en el motor. Como no yebaba conmigo ni mecánico ni pasajero alguno, me dispuse a realizar, yo solo, una reparación difícil. Era para mí una cuestión de vida o muerte, pué apenas tenía agua de beber para ocho día.

Nahrávka č. 4 b)

Bibí azin de zolo, zin naire con quien pudiera abla de berda, ahta que tube una abería en er dezierto de Záhara, ará zeí año... Argo me iba... -cacharrao en el moto. Y como no yebaba conmigo ni mecánico ni pasajero... M-abí yo zolito pa zelia una trabahah... trabafoza reparació. Rezurtaba pa mi una cuhtión de bia o muerte. Zi ar cazo me queaba agua pa bebe osho día, o azí.

Nahrávka č. 5 a)

Yo bibí así, solo, nadie con quien poder ablar berdaderamente, asta cuando ase seis años tube una abería una abería en el desierto de Sáhara. Algo se abía estropeado en el motor. Como no yebaba conmigo ni mecánico ni pasajero alguno, me dispuse a realizar, yo solo, una reparación difícil. Era para mí una cuestión de vida o muerte, pues apenas tenía agua de beber para ocho días.

Nahrávka č. 5 b)

Bibí azin de zolo, zin naire con quien pudiera abla de berda, ahta que tube una abería en er dezierto der Záhara, ará zeí año. Argo me ze iba ehcacharrao en el moto. Y como no yebaba conmigo ni mer... ni mecánico ni... pazahero, me abíe yo zolito pa zelia una trabafoza reparación. Rezultaba pa mí cue-cuhtión de bia o muerte. Zi ar cazo me queaba agua pa bebe ocho día.

Nahrávka č. 6 a)

Yo bibí así, solo, nadie con quien podé ablá berdaderamente, ahta cuando ace sei año tube una abería en el desierto de Sáhara. Algo se abía estropeado en el motor. Como no yebaba

conmigo ni mecánico ni pasajero alguno, me dispuse a realizá, yo solo, una reparación difícil. Era para mí una cuestión de vida o muerte, pué apenas tenía agua de beber para ocho día.

Nahrávka č. 6 b)

Bibí azin de zolo, zin naire con quien pudiera abla de berda, asta que tube una abería en el dezierto der Záhara, hará zeih-s.... ano. Argo me ze iba... ehcacharrao en er moto. Y como no yebaba conmigo ni mecánico ni pazahero, no abíe yo zolito pá... zehlia una trabahoza reparación. Rezurtaba pa mí uná... cuehtión de bia o muerte. Zi ar kazo me queaba agua pa bebe ojo zí-ojos día-ocho día.

Nahrávka č. 7 a)

Yo bibí así, solo, nadie con quien poder ablar berdaderamente, ahta cuando ace sei año, tube una abería en el desierto de Sáhara. Algo se abía etropeado en el motor. Como no yebaba conmigo ni mecánico ni pasajero alguno, me dipuse a realizar, yo solo, una reparación difícil. Era para mí una cuehtión de vida o muerte, pué apenas tenía agua de beber para ocho día.

Nahrávka č. 7 b)

Bibí azin de zolo, zin naire con quien pudiera ablar de berda, ahta que tube una abería en er dezierto der Záhara, ará zeis añ-o. Argo me ze iba exagerado en el moto. Y como no yebaba conmigo ni mecánico ni pasajero, me abíe yo zolito pa zelia una trabaz-ora reparación. Rezurtaba pa mí una kun... -tión de bia o murte. Zí... ar cazo me queaba agua pa bebe osho día.

Nahrávka č. 8 a)

Yo bibí así, solo, nadie con quien poder ablar berdaderamente, ahta cuando ace sei año tube una abería en el dezierto de Sáhara. Algo se abía etropeado en el moto. Como no yebaba conmigo ni mecánico ni pasajero alguno, me dipuse a realizá, yo solo, una reparación difícil. Era para mí una cuehtión de vida o muerte, pué apenas tenía agua de beber para ocho día.

Nahrávka č. 8 b)

Bibí azin de zolo, zin naire con quien pudiera abla de berda, ata que tube una abería en er dezierto der Záhara, ará zeí año. Argo me... se iba... é-casharrao en el moto, en er moto. Y como no yebaba conmigo ni mecánico ni pazahero, me abí yo, zó-lito, pa zehlía una... trabahoza... reparación. Rezurtaba pa mí una cuhtión de bia o muerte, u muerte. Zi ar cazao me queaba agua pa beber ocho día.

Vyhodnocení nahrávek a)

Jazykový fenomén, který je společný pro všechny reprezentanty z „mladší“ věkové kategorie, je jednoznačně *yeísmo*, viz výslovnost *yebaba* (llevaba).

Dále si také povšimněme velmi časté *aspirace konsonantu -s v implozivní pozici*, kdy 6 z 8 mluvčích (nahrávky č. 2, 3, 4, 6, 7, 8) přečetlo *ahta* (hasta) a 4 mluvčí (nahrávky č. 1, 3, 7, 8) *cuehtión* (cuestión). Dalším typem aspirace, který mluvčí realizují v nahrávkách č. 2, 3 a 7 je *aspirace konsonantu -j: pasahero* (pasajero).

Co se týče *ztráty konsonantů*, rozhodně k ní docházelo nejčastěji v implozivní pozici souhlásky *-s* (nahrávka č. 1, 2, 3, 4, 6, 7 a 8), a to konkrétně ve slovech *sei* (seis), *año* (años) a *día* (días). Téměř ve všech nahrávkách (č. 1, 2, 3, 4, 6, 7, 8) se objevuje značná *otevřenost vokálu* při realizaci *pué* (pues), přičemž někdo vyslovil *pué apena* (*ztráta implozivního konsonantu -s*), někdo *pué apenah* (*aspirace koncového konsonantu -s*) a někdo koncový konsonant vyslovil standardně *pué apenas*.

Povšimněme si také velmi nápadné *ztráty konsonantu -r v implozivní pozici slovesných infinitivů* (nahrávka č. 1, 2, 6), kdy mluvčí vyslovili *podé* (poder), *hablá* (hablar) a *realizá* (realizar). *Ztráta konsonantu -r v implozivní pozici* nastala také ve výslovnosti slova *moto* (motor), a to konkrétně u mluvčích č. 1, 2, 3 a 8. U nahrávek č. 1 a 2 si také můžeme všimnout *ztráty intervokálního konsonantu -d- v participiu -ado: estropeao* (estropeado).

Zaměříme se dále na mluvčího v nahrávce č. 2. Zatímco každý mluvčí výše zmíněné výslovnostní prvky vždy s někým sdílí, mluvčí č. 2 vykazuje několik výslovnostních prvků jako jediný. Konkrétně se jedná o nesystematické *ceceo: dezierto* (desierto), *Záhara* (Sáhara), *azí* (así), ale např. *sei* (seis), dále jako jediný vyslovuje souhlásku *-ch* jako frikativu: *osho* (ocho) a také vypouští intervokální souhlásku *-r: pa* (para).

Vyloučit nemůžeme ani drobný náznak nesystematického *sesea*, kdy mluvčí v nahrávce č. 5 přečetla: *ase* (hace).

Vyhodnocení nahrávek b)

Nahrávky, ve kterých mluvčí četli text přeložený do andaluštiny, je jasným důkazem toho, že nemůžeme mluvit o jednotné podobě andaluské jazykové varianty. Jak už jsem naznačila v úvodu, měli bychom spíše mluvit o jednotlivých “andaluštinách“. *Er Prinzipito*, ze kterého byl tento úryvek textu vybrán, byl přeložen profesorem ze Sevilly (západní Andalusie), přičemž i od některých mluvčích ze sevillské provincie sklídl kritiku, protože ne všichni se s jeho variantou překladu ztotožňují. Není tedy divu, že se mluvčí z Granady, se kterými jsem tuto studii zrealizovala, častokrát zadržovali, přeříkávali a někdy si s určitými slovy nevěděli rady (např. sloveso *escachar*).

Ačkoliv ztráta konsonantů v implozivní ani v intervokální pozici ve většině případů nepředstavovala pro mluvčí žádné potíže: *habla* (hablar), *berda* (verdad), *año* (años), *pa* (para) atp., ukázalo se, že některé fonetické realizace pro ně byly zcela nepřirozené.

Prvním nejvýraznějším rozdílem mezi překladem a výslovností Granadánů zkoumaného vzorku je určitě fenomén *ceceo*, protože, jak se ukázalo v nahrávkách, v podstatě všichni mluvčí rozlišují realizaci apikoalveolární neznělé frikativy /s/ od interdentalní neznělé frikativy /θ/. Druhý podstatný rozdíl představuje *rotacismo*. V překladu do andaluštiny totiž neexistuje rozdíl mezi konsonanty -l a -r, a tak namísto -l se všude setkáváme pouze s konsonantem -r: *argo* (algo), *er* (el), *der* (del), *rezurtaba* (resultaba).

Domnívám se, že v důsledku západoandaluského překladu slovesa *escachar* jako *ehcasha*, tedy s *aspirací implozivní souhlásky -s* a s *frikativní výslovností souhlásky -ch* došlo k tomu, že si s tímto výrazem mluvčí nevěděli rady, a protože text četli hned napoprvé, nenapadlo je, že se jedná o sloveso *escachar* (rozbít se, porouchat se). Pravděpodobně z tohoto důvodu můžeme z nahrávek slyšet značné projevy nejistoty a údivu. V nahrávce č. 7 si můžeme povšimnout dokonce alternativního řešení *exagerado*.

3.2.2. „Starší“ věková kategorie

Nahrávka č. 16 a)

Yo bibí as-solo, nadie con quien poder ablar berdaderamente, asta cuando hace sei años, tube una abería en el desierto del Sáhara. Solo se abía estropeado en el motor. Como no

yebaba conmigo ni mecánico ni pasajero alguno, me dispuse a realizar, yo solo, una reparación difícil. Era para mí una cuestión de vida o muerte, pues apenas tenía agua de beber para ocho días.

Nahrávka č. 16 b)

Bibí azin de solo, zin naire con quien pudiera abla de berda, ahta que tube una abería en er dezierto del Sáhara, ará zeí año, zeis año. Argo-s... me... z-iba escacharrao en er moto. Y como no yebaba conmigo ni mecánico ni pasahero, me abíe yo zolito pa que zelia una trabaoa... una trabaoza reparación. Rezurtaba pa mí una cuetión de bia o muerte. Zin arco que me... queaba agua pa... beber ocho día.

Nahrávka č. 17 a)

Yo bibí así, solo, nadie con quien poder ablar berdaderamente, asta cuando hase sei año tube una abería en el desierto. Algo se abía estropeado en el motor. Como no yebaba conmigo ni mecánico ni pasaj-ni pasajero alguno, me dispuse a realizar, yo solo, una reparación difícil. Era para mí una cuestión de vida o muerte, pues apenas tenía agua de beber para ocho días.

Nahrávka č. 17 b)

Bibí azin de zolo, zin naire con quien pudiera habla de berda, ahta que tube una abería en er dizierto der Záhara, ará de zeis años. Aro éz-casharrao ere moto. Ay como no yebaba cormigo ni mecánico, ni parza...-hero, me abí yo zolo para, pa, zehlia una traba...-oza reparación. Rezurtaba pa mí una kuhtión de bia o muerte. Zi ar cazo me queaba agua pa bebe osho día.

Nahrávka č. 18 a)

Yo bibí así, solo, nadie con quien poder ablar berdaderamente, asta cuando ace sei año tube una abería en el desierto del Sáhara. Algo se abía estropeado con el motor. Como no yebaba conmigo ni mecánico ni pasajero alguno, me dipuse a realizar, yo solo, una reparación difícil. Era para mí una custión de vida o muerte, pué apena tenía agua de beber para ocho día.

Nahrávka č. 18 b)

Bibí azin de zolo, zin naire con quien pudiera ablar de berda, ahta que tube una abería en er dezierto der Záhara, ará zeí año. Argo... me ze iba e-casharrao en er moto. Y como no yebaba cormigo ni mecánico ni pazahero, me abíe yo zolito pa z-zelia una trabahoza reparación. Rezurtaba pa mí una con-tusión de bia o muerte. Zi a-ar cazo me queaba ar-agua pa bebe osho día.

Nahrávka č. 19 a)

Yo bibí así, solo, nadie con quien poder ablar berdaderamente, ata cuando ace sei año tube una abería en el desierto de Sáhara. Algo se abía estropeado en el motor. Como no yebaba connmigo ni mecánico ni pasajero alguno, me dipuse a realizar, yo solo, una reparación difícil. Era para mí una ceustión de bida o muerte, pué appena tenía agua de beber para ocho día.

Nahrávka č. 19 b)

Bibí azin de zolo, zin naire con quien pudiera ablar de berda, ata que tube una abéria en er dezierto der Záhara, ará zeis año. Argo me se iba ecacharrao en er moto. Y como no yebaba cormigo ni mecánico ni pazahero, m-abíe yo zolito pa zelia una trabahoza reparación. Rezurtaba pa mí una cutión de bia u muerte. Zi ar cazo me-me queaba agua pa bebe ocho día.

Nahrávka č. 20 a)

Yo bibí así, solo, nadie con quien poder ablar berdaderamente, asta cuando ace sei año tube una abería en el desierto de Sáhara. Algo se abía estropeado en el motor. Como no yebaba connmigo ni mecánico ni pasajero alguno, me dipuse a realizar, yo solo, una reparación difícil. Era para mí una cuestión de bida o muerte, pué appena tenía agua de beber para ocho día.

Nahrávka č. 20 b)

Bibí azin de zolo, zin naire con quien pudiera abla de berda, asta que tube una abería en er dezierto der Záhara, ará zeí an-ano. Argo me ze iba... ehca-ehcasharrao en el moto. Y como no yebaba connmigo ni mecánico pazahero, me abíe yo zolito pá... zelia una traba-trabahoza reparación. Rezurtaba pa mí una cuestión de bia u muerte, zi ar cazo me queaba agua pa bebe osho dia.

Nahrávka č. 21 a)

Yo bibí así, solo, nadie con quien poder ablar berdaderamente, asta cuando ace seis años, tube una abería en el desierto del Sáhara. Algo se abía estropeado en el motor. Como no yebaba conmigo ni mecánico ni pasajero alugno, me dispuse a realizar, yo solo, una reparación difícil. Era para mí una cuestión de vida o muerte, pues apenas tenía agua de beber para ocho días.

Nahrávka č. 21 b)

Bibí azin de zolo, zin que naire con quien pudiera abla de berda, ahta que tube una abería err dezierto der Záhara, ace, ará zeiz añoz. Argo que me... que es... argo me se iba e-escacharrao er, en er moto. Ay, ay como no yebaba cormigo ni mecánico ni parzero... ni pa-zero... me abíe yo zolito pa que zelia una tra-trabahaha... tra-ba-zo... -oza reparación. Rezurtaba pa mí una cuhtiión de bia o muerte. Zi ar cazo me queaba agua pa bebe ozo día, ozo día, ocho día.

Nahrávka č. 22 a)

Yo bibí así, solo, nadie con quien poder ablar berdaderamente, ata cuando hace sei año tube una abería en el desierto del Sáhara. Algo que abía estropeado en el motor. Como no yebaba conmigo ni mecánico ni pasajero alguno, me dispuse a realizar, yo solo, una reparación difícil. Era para mí una cuestión de vida o muerte, pues apenas tenía agua de beber para ocho día.

Nahrávka č. 22 b)

Bibí azin, de zolo, zin nai con quien pudiera ablar de berda, ahta que obtube una abería en er dezierto der Záhara, ará zeí-zaño. A-algo me iba exagerado en el motor. Y como no yebaba conmigo ni mecáni-co ni pazahero, me abíe yo zolito pá... zelia una... trabazora reparación. Rezurtaba pa mí un-kuhtiión de bia o muerte. Zi ar-arco me queaba agua pa bebé osho día.

Nahrávka č. 23 a)

Yo bibí así, solo, nadie con quien podé hablar berdaderamente, ahta cuando ace sei año tube una abería en el desierto del Sáhara. Algo se abía estropeao en el motor. Como no

yebaba conmigo ni mecánico ni pasajero alguno, me dipuse a realizar yo solo, una reparación difícil. Era para mí una cuestión de vida o muerte. Púe apenas tenía agua de beber para ocho días.

Nahrávka č. 23 b)

Bibí azin de zolo, zin naire con quien pudiera hablá de berda, ahta que tube una abería en er desierto, der Záhara, ará zeí año. Argo me ze-iba ehcasharrao en er moto. Y como no yebaba conmigo ni mecánico ni pasajero, me abíe yo zolico pa... zelia una tra-ba-hoza reparación. Rezurtaba pa mí una cuestión de vida u muerte. Zi ar cazo me queaba agua pa beber osho día.

Vyhodnocení nahrávek a)

Nejviditelnějším rozdílem mezi mluvčími „mladší“ a „starší“ generace je ten, že se ti „mladší“ dokázali více oprostít od standardní španělštiny v předloženém textu, zatímco „starší“ generace přečetla text tak, aby jejich projev zněl jako kastilská španělština (*el castellano*). Ačkoliv jsem všem poskytla stejné instrukce, tedy především, aby přečetli text spontánně, přirozeně a hlavně tak, jak jsou zvyklí běžně mluvit v neformálním prostředí, tak došlo k překvapivému výsledku, kdy ti „mladší“ měli tendenci přečíst předložený text hovorově, zatímco ti „starší“ se poměrně striktně drželi spisovné výslovnosti, jako by se jednalo o formální projev.

I přes tuto skutečnost se i v nahrávkách „starší“ generace přeci jen objevují jazykové fenomény typické pro granadskou variantu španělštiny, a to je například *yeísmo*, které je společné pro celou kategorii mluvčích (stejně tak jako pro předešlou kategorii).

Co se týče aspirace, objevuje se pouze u dvou mluvčích (č. 16, 23). Konkrétně se jedná o *aspiraci -s v implozivní pozici* a o *aspiraci konsonantu -j: ahta* (hasta), *cuhtión* (cuestión) a *pasahero* (pasajero).

Mnohem častěji se ale u mluvčích objevila úplná *ztráta konsonantu -s v implozivní pozici* a následná *otevřenost vokálu*, a to u nahrávek č. 18, 19, 20 a 23: *pué apena* (pues apenas), dále u záznamů č. 16, 17, 18, 19, 20, 22 a 23: *sei* (seis), č. 18, 19, 20, 22 a 23: *año* (años) a č. 19 a 22: *ata* (hasta). Další *ztrátu konsonantu* představuje *-r v implozivní pozici* v infinitivu *podé* (poder), která se ukázala pouze u mluvčího č. 23 a *-d-* v intervokálníkové pozici: *bia* (vida), opět v nahrávce č. 23.

Ceceo, seseo ani *frikativní výslovnost konsonantu -ch* jsem u mluvčích „starší“ věkové kategorie nezaznamenala v žádné nahrávce.

Vyhodnocení nahrávek b)

Stejně tak jako „mladší“ kategorii, tak i té „starší“ působily největší problémy ve výslovnosti *rotacismo* a *ceceo*. V téměř každé nahrávce můžeme zaznamenat slovo, ve kterém mluvčí neuhlídá četnost konsonantu *-r-* namísto *-l-* a přečetl ho standardně, tak, jak je zvyklý. Vzhledem k tomu, že všichni mluvčí jsou tzv. *distinguidores* (rozlišují realizaci interdentalní neznělé frikativy /θ/ od znělé /s/), *ceceo* pro ně nepředstavovalo o nic méně těžký úkol. Naopak *ztráta implosivního konsonantu -s* nebo *intervokálního konsonantu -r-* pro mluvčí nepřirozená nebyla. V nahrávce č. 23 (stejně tak jako v nahrávce č. 2) si můžeme všimnout nahrazení přípony *-ito* příponou *-ico* ve slově „zolico“, kterou používají mluvčí z Granady pro vyjádření zdobněliny bezesporu více.

Závěr

Tato studie o granadské variantě španělštiny si kladla za cíl nejprve charakterizovat andaluštinu jako takovou, poté objasnit lingvistické členění Andalusie na západní (Andalucía occidental) a východní (Andalucía oriental) a na tomto základě následně popsat její typické jazykové fenomény z fonetického a lexikálního hlediska se zaměřením na oblast Granada. Celou teorii jsem se snažila podložit a obohatit autentickým materiálem, tedy zvukovými nahrávkami a dotazníky zaměřenými na slovní zásobu, které jsem pořídila během svého studijního pobytu v rámci evropského vzdělávacího programu Erasmus+.

První kapitola byla obecná a jejím záměrem bylo představit autonomní oblast Andalusii. Uvedla jsem jak její geografické údaje, tak i historicko-lingvistický vývoj, protože bez něho by bylo porozumět dnešní podobě andaluštiny velmi složité. V rámci jejího historického vývoje jsem zdůraznila klíčový rok 711, ve kterém vtrhli na poloostrov Arabové a zabrané území pojmenovali „al-Andaluz“. Následující období vstoupilo do dějin jako období reconquisty, a ta byla dovršena dobytím Granady roku 1492. Hlavním účelem tohoto úvodu bylo upozornit na odlišný historický a jazykový vývoj Andalusie, během kterého vznikla samostatná jazyková varianta, „andaluština“.

V následující kapitole s názvem Charakteristika andalusických variant je podstatné to, že andaluština (ačkoliv ji tak její mluvčí vnímají) není samostatný jazyk ani dialekt, ale různorodý souhrn jazykových variant. Na základě její nestejnorodosti jazykovědci rozdělují Andalusii na západní a východní, ale objasnila jsem, že lingvistické a teritoriální rozčlenění tohoto území se neshoduje. Granada je však bezesporu v obou ohledech jasným představitelem východní Andalusie.

Shrnout charakteristiku andaluštiny po foneticko-fonologické, lexikální a morfosyntaktické stránce není vzhledem k její různorodosti snadný úkol, ale podstatným závěrem je skutečnost, že její originalita spočívá především ve zvukové stránce a slovní zásobě. Odlišný *vokální systém* (otevřenost vokálů) a *ztráta konsonantu -s v implozivní pozici* jsou podstatnou součástí mluvy hlavně východních Andalusanů, zatímco *aspirace konsonantů v implozivní pozici* se zdá být typická spíše pro mluvčí ze západní Andalusie. Pro celou Andalusii je pak příznačná *aspirace konsonantu -j*, a to s tím rozdílem, že ve východní oblasti je přítomna lehká aspirace, zatímco v té západní většinou úplná. Nejstarším jazykovým fenoménem je *aspirace neznělého konsonantu h-* na začátku slov původem z latiny, která začínala konsonantem *f-*. Tento jev je v dnešní době omezen spíše na oblast venkova západní Andalusie. Co se týče *sesea* a *cecea*, je důležité zmínit v první

řadě to, že přibližně jednu třetinu Andalusie tvoří mluvčí, kteří realizaci obou fonémů rozlišují. *Seseo* je pak typické spíše pro západní a centrální Andalusii, zatímco *ceceo* charakterizuje naprostou většinu jejího jihu. Co se týče východní Andalusie a Granady, převažují zde mluvčí, kteří tyto dva fonémy rozlišují, nicméně na jihu Granady bývá znatelný vliv *cecea*. *Yeísmo* je charakteristické pro naprostou většinu mluvčích po celé Andalusii, až na výjimky některých izolovaných oblastí, jako jsou například pohoří Ronda a Córdoba, nebo také na hranici s Portugalskem. Výsledkem *neutralizace konsonantů -l a -r* je buď *rotacismo*, které je poměrně rozšířené po celé Andalusii, nebo *lambdacismo*, fenomén, který je mezi mluvčími přítomný mnohem méně a je příznačný spíše pro oblast venkova východní Andalusie včetně Granady. Mezi méně rozšířené fenomény zvukové stránky jazyka patří *frikativní výslovnost palatálního konsonantu -ch*, která se objevuje především v hovorovém jazyce spíše západních Andalusanů.

Slovní zásoba andaluské španělštiny je velmi bohatá a je podrobena neustálému vývoji a změnám, dalo by se však shrnout, že její jedinečnost spočívá především v tom, že se v ní smísily termíny několika kultur. Svoji roli sehrála slovní zásoba Arabů, osadníků příchozích z rozmanitých oblastí poloostrova, kteří po dobytí Andalusie toho území hromadně osídlili, ale dále také například Cikánů.

První částí kapitoly „terénní výzkum“ byl dotazníkový průzkum zaměřený na slovní zásobu, druhá část poté spočívala v pořízení zvukových nahrávek a jejich fonetickém přepisu. Cílem tohoto celého prakticky zaměřeného výzkumu bylo jednak doplnit teoretická zjištění o poznatky získané z přímého kontaktu s rodilými mluvčími, ale také ověřit jejich platnost. Na základě získaných odpovědí z dotazníků se i přes rozdílné sociodemografické údaje respondentů, jako jsou věk, pohlaví, úroveň dosaženého vzdělání a původ (město vs. venkov) teoretická tvrzení ve většině případů potvrdila a doufám, že jsem tímto způsobem aktivně přispěla k představě o jejich hovorové mluvě. Naopak zvukové nahrávky posloužily jako věrný odraz realizace určitých jazykových fenoménů a při srovnání záznamů “a)“ a “b)“ jednoznačně vyplynulo, že každá andaluská varianta je jedinečná, a právě z tohoto důvodu je na místě označení v množném čísle, tedy *las hablas andaluzas*.

Použitá literatura

- ÁLVAREZ CUIEL, Francisco. *Vocabulario popular andaluz*. Málaga: Arguval, 1991.
- CARBONERO CANO, Pedro. *Sociolingüística andaluza 12, identidad lingüística y comportamientos discursivos*. Sevilla: Editorial Universidad de Sevilla, 2001.
- GARCÍA DE LA HUERTA, Vincente Antonio. *Manual de dialectología Española*. 2. ed. Madrid: Cultura hispanica, 1959.
- CHALUPA, Jiří. *Stručná historie států: Španělsko*. Praha: Libri, 2010.
- IRVING, Washington. *Cuentos de la Alhambra*. Granada: Ediciones Edilux S.L., 2017.
- JIMÉNEZ FERNÁNDEZ, Rafael. *El andaluz: Cuadernos de lengua española*. Madrid: Arco Libros, S. L., 1999.
- LAPESA, Rafael. *Historia de la lengua española*. Madrid: Editorial Gredos, 1986.
- NARBONA JIMÉNEZ, Antonio, CANO, Rafael, MORILLO VELARDE-PÉREZ, Ramón. *El español hablado en Andalucía*. Barcelona: Ariel, 1998.
- NARBONA JIMÉNEZ, Antonio. *La identidad lingüística de Andalucía*. Sevilla: Fundación Centro de Estudios Andaluces, 2009.
- SAINT-EXUPÉRY, Antoine. *Er Prinzipito*. Prekl. Juan Porrás Blanco. Neckarsteinach: Edition Tintenfaß, 2017.
- ZAVADIL, Bohumil. *Vývoj španělského jazyka I*. Praha: Karolinum, 1998.

Internetové zdroje

ALONSO, Dámaso. *En la Andalucía de la e. Dialectología pintoresca* [online]. 1956, Madrid. Dostupné z:

<https://dadun.unav.edu/bitstream/10171/27252/1/RYV.Foll000.025.pdf>

CENNAME, Anne. *El origen del dialecto andaluz* [online]. 2014, [cit. 2019-08-27]. Dostupné z:

https://www.researchgate.net/publication/262049632_EL_ORIGEN_DEL_DIALECTO_ANDALUZ

El carácter de los andaluces [online]. 2017 [cit. 2019-08-27]. Dostupné z: <https://tipicodeandalucia.com/caracter-andaluces-andaluzas/>

Expresiones granáinas [online]. 2019 [cit. 2020-04-25]. Dostupné z:

<https://www.esngranada.org/blog/2019/11/11/expresiones-grana%C3%ADnas?fbclid=IwAR1s26ZRbpi51kCpTrh8jp307ewTk065PpifshdoO5UjTa6pvtLBQ9QG-aY>

GARCÍA BARBANCHO, Alfonso. *Sobre la capital de Andalucía* [online]. 1978, [cit. 2019-08-26]. Dostupné z:

https://elpais.com/diario/1978/09/08/espana/274053606_850215.html

LORCA, Federico García. *Impresiones y paisajes* [online]. 2018 [cit. 2020-04-24]. Dostupné z: <https://www.textos.info/federico-garcia-lorca/impresiones-y-paisajes>

MONTES GIRALDO, José Joaquín. Antonio Narbona, Rafael Cano, Ramón Morillo. El español hablado en Andalucía (reseña). *Thesaurus* [online]. 1998, tomo LIII, núm 3 [cit. 2019-11-08]. Dostupné z:

https://cvc.cervantes.es/lengua/thesaurus/pdf/53/TH_53_003_218_0.pdf

NAVARRO TOMÁS, Tomás. La frontera del andaluz. *Revista de filología española* [online]. 1933, núm. 20, s. 225-277 [cit. 2019-11-10]. Dostupné z: https://grupo.us.es/ehandalucia/pdf/lecturas/la_frontera_del_andaluz.pdf

RAMÓN DE LA CRUZ, Sainete. *Las provincias de España unidas por el placer* [online]. Madrid, 1789 [cit. 2020-05-04]. Dostupné z:

<http://www.memoriademadrid.es/buscador.php?accion=VerFicha&id=242466>

RÁŽOVÁ, Renata. *Malažská varianta andaluské španělštiny* [online]. Praha, 2008 [cit. 2019-08-26]. Diplomová práce. Univerzita Karlova v Praze, Filozofická fakulta. Vedoucí práce PhDr. Petr Čermák, PhD. Dostupné z:

https://dspace.cuni.cz/bitstream/handle/20.500.11956/15090/DPTX_2006_2_11210_ASZK_10001_124777_0_27918.pdf?sequence=1&isAllowed=y

SAINT-EXUPÉRY, Antoine. *El Principito* [online]. 2003 [cit. 2020-04-24]. Dostupné z: <http://www.agirregabiria.net/g/sylvainaitor/principito.pdf>

SAINT-EXUPÉRY, Antoine. *El Principito* [online]. 2003 [cit. 2020-04-24]. Dostupné z: <http://www.agirregabiria.net/g/sylvainaitor/principito.pdf>

VALEŠ, Miroslav. Panorama de la sociolingüística andaluza. *Linguistica Pragensia* [online]. 2014, núm. 24, s. 45-54 [cit. 2019-11-11]. Dostupné z: http://cejsh.icm.edu.pl/cejsh/element/bwmeta1.element.desklight-9778520c-cabb-4cb3-bff8-4b2f42c8fc82?q=ac6d1a88-fd4b-4102-bcf8-3d91cc17bee8&qt=IN_PAGE

Přilohy

Přiloha č. 1 - Dotazníky zaměřené na vybrané jevy slovní zásoby

Dotazník č. 1

Universidad Carolina de Praga
Facultad de Artes
Programa Filología Hispánica

ENCUESTA SOBRE EL LÉXICO DEL HABLA GRANADINA

DATOS PERSONALES

Edad: 22

Género: M F

Nivel educativo: primaria secundaria universitaria

Ocupación: ESTUDIANTE

Ciudad / Municipio de origen: ORGIVA - ALBUJA PRA - GRANADA

¿Cuánto tiempo Ud. lleva viviendo en Granada?:

6 AÑOS

PREGUNTAS

1. ¿Utiliza Ud. la expresión „La virgen, compadre?“ En qué contexto y cómo la pronuncia?
PAUSADAMENTE CON TONO ASCENDENTE
IMPRESIÓN O SOBRESA

2. ¿Sabría determinar qué cantidad corresponde a la medida de „chispilla“?
POCA CANTIDAD DE TIEMPO, PERO ES RELATIVO

3. „Malafollá.: ¡Típica persona granadina! Increíble, ¿verdad? Toda España conoce a los granadinos como unos malafollá, es decir, unas personas con un humor un poco ácido, entre sarcástico y simpático.“¹ ¿Está conforme con esta declaración y suele utilizar esa palabra?

SI, COMPLETAMENTE

¹ ESN Granada. *Expresiones granáinas*. In: esngranada.org [online]. [cit. 2019-11-13]. Dostupné z: <https://www.esngranada.org/blog/2019/11/11/expresiones-grana%C3%ADnas?fbclid=IwAR1s26ZRbpi51kCpTrh8jp307ewTk065PpifshdoO5UjTa6pvtLBQ9QG-aY>

4. ¿Conoce alguna expresión local que gire en torno al toro, el torrero o la corrida y es capaz de explicar brevemente su significado?

NO ME "TOREAS" → NO ME DESPISTES

5. Interjecciones granadinas.

A. ¿Qué expresión típica Ud. utiliza para manifestar el enfado o la molestia y la considera local?

'FOOH'

B. ¿Con qué palabra suele expresar el asombro?

OSTIAS, LA VIRGEN, NO VEAS AFS | SABES!

6. La expresividad del andaluz rebosa de la gran cantidad de los diminutivos. ¿Se le ocurren algunos que Ud. suele emplear con la gran frecuencia y sabría determinar la situación en la que los produce?

CONSTANTEMENTE LOS USO, PARA RESTAR UN POCO DE IMPORTANCIA PERO TIENE MUCHOS USOS.

7. ¿Sabe qué significan esos términos? ¿Los da por persistentes, por ejemplo en el campo, o no?

Dejuero. NO NO LAS USO

Endenantes. NO

Escarpin. ~~NO~~ SI, COMO UNOS ZAPATOS

8. Denomine los significados y el origen común de las expresiones siguientes.

Estar acharado. → No las vamos → ESTAR CHALADO + LOCO → SUARON

La gachí. → LA MUJER, TV ESPOSA/MOVIA

9. ¿Sabría determinar el origen común de las palabras *la aceituna, la albóndiga, el azafrán?*

QUE SON PALABRAS DE ORIGEN ÁRABE

10. Explique brevemente el significado del léxico típico de Granada siguiente.:

Rejú.

Jugar al miche.

Empellejarse.

11. Pregunta adicional: ¿Se siente Ud. orgulloso de hablar en andaluz? ¿Por qué motivo sí/no?

SÍ, PERO DEPENDE DE LA ZONA DE ANDALUCIA TENEMOS UN ACENTO DIFERENTE.

ES COMO UNA SEÑA DE IDENTIDAD, AUNQUE SI ES VERDAD, OYE MUCHA GENTE HABLA MUY CERCAO Y NO SE LE ENTIENDE

Universidad Carolina de Praga
Facultad de Artes
Programa Filología Hispánica

ENCUESTA SOBRE EL LÉXICO DEL HABLA GRANADINA

DATOS PERSONALES

Edad: **22**

Género: M x F

Nivel educativo: primaria ___ secundaria ___ universitaria X

Ocupación: **ESTUDIANTES.**

Ciudad / Municipio de origen: **GRANADA**

¿Cuánto tiempo Ud. lleva viviendo en Granada?: **14 AÑOS**

PREGUNTAS

1. ¿Utiliza Ud. la expresión „La virgen, compadre?“ En qué contexto y cómo la pronuncia?

SÍ, LA UTILIZO COMO EXPRESIÓN DE ASOMBRO TANTO EN EL SENTIDO POSITIVO COMO EN EL NEGATIVO. 'LA VIR, COMPAE'

2. ¿Sabría determinar qué cantidad corresponde a la medida de „chispilla“?

ES MUY POCa CANTIDAD.

'CHISPA' = 'MIZILLA' 'UN HUEVO' → MUCHA CANTIDAD.

3. „Malafollá.: ¿Típica persona granadina! Increíble, ¿verdad? Toda España conoce a los granadinos como unos malafollá, es decir, unas personas con un humor un poco ácido, entre sarcástico y simpático.“¹ ¿Está conforme con esta declaración y suele utilizar esa palabra?

SÍ ESTOY DE ACUERDO Y NO LA UTILIZO CASI NUNCA. LO USA MÁS LA GENTE MAYOR.

¹ ESN Granada. *Expresiones granadinas*. In: esngranada.org [online]. [cit. 2019-11-13]. Dostupné z: <https://www.esngranada.org/blog/2019/11/11/expresiones-grana%C3%ADnas?fbclid=IwAR1s26ZRbpi51kCpTrh8jp307ewTk065PpifshdoO5UjTa6pvtLBQ9QG-aY>

4. ¿Conoce alguna expresión local que gire en torno al toro, el torrero o la corrida y es capaz de explicar brevemente su significado?

'¡CUIDADO! QUE TE PILLA EL TORO'
SE LE DICE A UNA PERSONA CUANDO TIENE TAREAS PENDIENTES,
QUE NECESITAN SER ATENDIDAS CON CERTA URGENCIA.

5. Interjecciones granadinas.

A. ¿Qué expresión típica Ud. utiliza para manifestar el enfado o la molestia y la considera local?

'¡FOH ILLO!' '¡LA VIV!' '¡TÓME MIA!'

B. ¿Con qué palabra suele expresar el asombro?

'¡ANDA!'

6. La expresividad del andaluz rebosa de la gran cantidad de los diminutivos. ¿Se le ocurren algunos que Ud. suele emplear con la gran frecuencia y sabría determinar la situación en la que los produce?

'CAFECILLO' → SE USA PARA PROPONER CAFE DE FORTU
MAS ADABLE.

7. ¿Sabe qué significan esos términos? ¿Los da por persistentes, por ejemplo en el campo, o no?

Dejuro. → NO

Endenantes. → NO

Escarpín. → SI, TIPO DE ZAPATA

'¡TE LO URO!' = TE LO JURÓ

8. Denomine los significados y el origen común de las expresiones siguientes.

Estar acharado.

La gachí.

9. ¿Sabría determinar el origen común de las palabras *la aceituna, la albóndiga, el azafrán?*

ARABE

10. Explique brevemente el significado del léxico típico de Granada siguiente.:

Rejú.

Jugar al miche.

Empellejarse.

11. Pregunta adicional: ¿Se siente Ud. orgulloso de hablar en andaluz? ¿Por qué motivo sí/no?

SI, ES UN DIALECTO MUY BELLO Y EFICIENTE, UNO DE LOS MÁS DESARROLLADOS DE ESPAÑA LA LENGUA CASTELLANA.

Universidad Carolina de Praga
Facultad de Artes
Programa Filología Hispánica

ENCUESTA SOBRE EL LÉXICO DEL HABLA GRANADINA

DATOS PERSONALES

ROSA PICCOSSI

Edad: 30 años

Género: M x (F)

Nivel educativo: primaria ___ secundaria ___ universitaria X

Ocupación: ESTUDIANTE

Ciudad / Municipio de origen: FUENTE VERDE (GRANADA)

¿Cuánto tiempo Ud. lleva viviendo en Granada?: TODA MI VIDA.

PREGUNTAS

1. ¿Utiliza Ud. la expresión „La virgen, compadre?“ En qué contexto y cómo la pronuncia? NO.

2. ¿Sabría determinar qué cantidad corresponde a la medida de „chispilla“? A muy poco.

3. „Malafollá.: ¡Típica persona granadina! Increíble, ¿verdad? Toda España conoce a los granadinos como unos malafollá, es decir, unas personas con un humor un poco ácido, entre sarcástico y simpático.“¹ ¿Está conforme con esta declaración y suele utilizar esa palabra? NO. SI LA SOLO UTILIZAR.

¹ ESN Granada. *Expresiones granadinas*. In: esngranada.org [online]. [cit. 2019-11-13]. Dostupné z: <https://www.esngranada.org/blog/2019/11/11/expresiones-grana%C3%ADnas?fbclid=IwAR1s26ZRbpi51kCpTrh8jp307ewTk065PpifshdoO5UjTa6pvtLBQ9QG-aY>

Michaela Hartmanová

4. ¿Conoce alguna expresión local que gire en torno al toro, el torero o la corrida y es capaz de explicar brevemente su significado?

- *Coger el toro* R^o LOS CUERNOS (HACER FRENTE A UNA SITUACIÓN)
- *ECHAR UN CAROTE* (AYUDAR A ALGUIEN)

5. Interjecciones granadinas.

A. ¿Qué expresión típica Ud. utiliza para manifestar el enfado o la molestia y la considera local?

- *Coraje*

B. ¿Con qué palabra suele expresar el asombro?

- *Dios mío.*

6. La expresividad del andaluz rebosa de la gran cantidad de los diminutivos. ¿Se le ocurren algunos que Ud. suele emplear con la gran frecuencia y sabría determinar la situación en la que los produce?

- *chiquitilla* - *RATILLO*
 - *NIÑILLA*
 - *BESITO*
- } EN CONFIANZA Y BASTANTE MENUDO.

7. ¿Sabe qué significan esos términos? ¿Los da por persistentes, por ejemplo en el campo, o no?

Dejuro.

Endenantes.

Escarpín.

8. Denomine los significados y el origen común de las expresiones siguientes.

Estar acharado.

La gachí.

9. ¿Sabría determinar el origen común de las palabras *la aceituna, la albóndiga, el azafrán*? *ARABE*

10. Explique brevemente el significado del léxico típico de Granada siguiente.:

Rejú.

Jugar al miche.

Empellejarse. HACERSE MAS PEQUEÑO.

11. Pregunta adicional: ¿Se siente Ud. orgulloso de hablar en andaluz? ¿Por qué motivo sí/no?

Si. PORQUE ES UNA FORMA DE HABLAR BONITA COMO OTRAS.

Universidad Carolina de Praga
Facultad de Artes
Programa Filología Hispánica

ENCUESTA SOBRE EL LÉXICO DEL HABLA GRANADINA

DATOS PERSONALES *Daniel Ponce Solo.*

Edad: *32*

Género: M F

Nivel educativo: primaria secundaria universitaria

Ocupación: *Estudiante*

Ciudad / Municipio de origen: *Granada*

¿Cuánto tiempo Ud. lleva viviendo en Granada?: *32 años*

PREGUNTAS

1. ¿Utiliza Ud. la expresión „La virgen, compadre?“ En qué contexto y cómo la pronuncia? *Alguna vez cuando algo me sorprende muchísimo con cierta connotación negativa de alguna manera.*

2. ¿Sabría determinar qué cantidad corresponde a la medida de „chispilla“? *Una chispilla es algo minúsculo, algo muy pequeño casi insignificante.*

3. „Malafollá.: ¡Típica persona granadina! Increíble, ¿verdad? Toda España conoce a los granadinos como unos malafollá, es decir, unas personas con un humor un poco ácido, entre sarcástico y simpático.“¹ ¿Está conforme con esta declaración y suele utilizar esa palabra? *Para nada, gente con "Malafolla" o con Buena hay en todas partes, esto es un mero estereotipo que no se corresponde con la gente granadina.*

¹ ESN Granada. *Expresiones granadinas*. In: esngranada.org [online]. [cit. 2019-11-13]. Dostupné z: <https://www.esngranada.org/blog/2019/11/11/expresiones-grana%C3%ADnas?fbclid=IwAR1s26ZRbpi51kCpTrh8jp307ewTk065PpifshdoO5UjTa6pvtLBQ9QG-aY>

Michaela Hartmanová

4. ¿Conoce alguna expresión local que gire en torno al toro, el torero o la corrida y es capaz de explicar brevemente su significado? "Es o es una buena Verónica"

Quando alguien contesta a nuestra pregunta incómoda con una respuesta oculta, descolocando al otro interlocutor.

5. Interjecciones granadinas.

A. ¿Qué expresión típica Ud. utiliza para manifestar el enfado o la molestia y la considera local? ¡Soez Macho, en Andalucía "Soez Macho"

B. ¿Con qué palabra suele expresar el asombro? ¡Ostras!

6. La expresividad del andaluz rebosa de la gran cantidad de los diminutivos. ¿Se le ocurren algunos que Ud. suele emplear con la gran frecuencia y sabría determinar la situación en la que los produce? Con los -illo e -illa ejemplos:

Es un niño muy chiquitillo
Una casilla te iba a decir...

7. ¿Sabe qué significan esos términos? ¿Los da por persistentes, por ejemplo en el campo, o no? da verdad no conozco ninguno de ellos.

Dejuro.

Endenantes.

Escarpín.

8. Denomine los significados y el origen común de las expresiones siguientes.

Estar acharado. → Caeo es orbe d'asustado? d' loco?

La gachi. → la muchacha, → esto caeo que es más de la zona Meridional con los "Chulaperos"

9. ¿Sabría determinar el origen común de las palabras *la aceituna, la albóndiga, el azafrán*? Caeo que provienen del Árabe, al menos albóndiga y azafrán posen.

10. Explique brevemente el significado del léxico típico de Granada siguiente.:

Rejú. → d' Ruedo sez una comida?

Jugar al miche. → no lo conozco.

Empellejarse. → Emborracharse

11. Pregunta adicional: ¿Se siente Ud. orgulloso de hablar en andaluz? ¿Por qué motivo sí/no? Evidentemente que sí, es un dialecto que no una lengua que está viva,

evolucionada del castellano, se dicen más cosas con menor palabras.
Incluso tenemos la triple negación (No, ni na) en eso somos únicos en el mundo.
El problema del andaluz es que muchos lo han tildado de incultura nada que ver
con la realidad, incluso Netajer que hace/escribe la primera Gramática andaluza con Andalucía
entre otros muchos ejemplos de grandes ilustres personajes: Alberti, Lopez Machado...

Universidad Carolina de Praga
Facultad de Artes
Programa Filología Hispánica

ENCUESTA SOBRE EL LÉXICO DEL HABLA GRANADINA

DATOS PERSONALES *Claudia*

Edad: *28*

Género: M x F

Nivel educativo: primaria ___ secundaria ___ universitaria

Ocupación: *Estudiante*

Ciudad / Municipio de origen: *Bucarest*

¿Cuánto tiempo Ud. lleva viviendo en Granada?: *10 años*

PREGUNTAS

1. ¿Utiliza Ud. la expresión „La virgen, compadre?“ En qué contexto y cómo la pronuncia?

Si; en registros coloquiales, con amigos, familiares

2. ¿Sabría determinar qué cantidad corresponde a la medida de „chispilla“?

Poca cantidad, cantidad ínfima

3. „Malafollá.: ¡Típica persona granadina! Increíble, ¿verdad? Toda España conoce a los granadinos como unos malafollá, es decir, unas personas con un humor un poco ácido, entre sarcástico y simpático.“¹ ¿Está conforme con esta declaración y suele utilizar esa palabra?

Totalmente; el carácter andaluz es una de cal y otra de osena (jajaja)

¹ ESN Granada. *Expresiones granadinas*. In: esngranada.org [online]. [cit. 2019-11-13]. Dostupné z: <https://www.esngranada.org/blog/2019/11/11/expresiones-grana%C3%ADnas?fbclid=IwAR1s26ZRbpi51kCpTrh8jp307ewTk065PpifshdoO5UjTa6pvtLBQ9QG-aY>

4. ¿Conoce alguna expresión local que gire en torno al toro, el torero o la corrida y es capaz de explicar brevemente su significado?

Si, «coger al toro por los cuernos», es decir, tomar las riendas de tu vida, tener determinación

5. Interjecciones granadinas.

A. ¿Qué expresión típica Ud. utiliza para manifestar el enfado o la molestia y la considera local?

¡Cojones! ¡La madre que lo parió!

B. ¿Con qué palabra suele expresar el asombro?

¡La hostia bendita!

6. La expresividad del andaluz rebosa de la gran cantidad de los diminutivos. ¿Se le ocurren algunos que Ud. suele emplear con la gran frecuencia y sabría determinar la situación en la que los produce?

-illo } se usan con tono afectivo o cuando se
-ito } quiere atenuar (crista) una situación
dándole menos gravedad

7. ¿Sabe qué significan esos términos? ¿Los da por persistentes, por ejemplo en el campo, o no?

Uff, no me suena ninguno

Dejuro.

Endenantes.

Escarpín.

8. Denomine los significados y el origen común de las expresiones siguientes.

Estar acharado. = ¿Estar acalorado? No estoy segura

La gachi. = la chica; duica doactive, guapa, de buen
ver

9. ¿Sabría determinar el origen común de las palabras la aceituna, la albóndiga, el
azafrán?

son palabras de etimología árabe

10. Explique brevemente el significado del léxico típico de Granada siguiente.:

Rejú. No me acuerdo.

Jugar al miche.

Empellejarse.

11. Pregunta adicional: ¿Se siente Ud. orgulloso de hablar en andaluz? ¿Por qué motivo
sí/no?

¡ Por supuesto! Es una variedad totalmente
innovadora donde abundan las riquezas
léxicas y la variación léxica.

Hay que ser orgulloso de ser andaluz
por su historia, evolución, variedades que
revitalizan el castellano y por su carácter
tan auténtico y particular

Universidad Carolina de Praga
Facultad de Artes
Programa Filología Hispánica

ENCUESTA SOBRE EL LÉXICO DEL HABLA GRANADINA

DATOS PERSONALES

Edad: 22

Género: M F

Nivel educativo: primaria secundaria universitaria

Ocupación: *Estudiante*

Ciudad / Municipio de origen: *Granada*

¿Cuánto tiempo Ud. lleva viviendo en Granada?:

22 años

PREGUNTAS

1. ¿Utiliza Ud. la expresión „La virgen, compadre?“ En qué contexto y cómo la pronuncia?

Si. En una situación de hartazgo, pesadez. La suelo, no siempre, pronunciar "la vir, compae".

2. ¿Sabría determinar qué cantidad corresponde a la medida de „chispilla“?

A muy poca cantidad de algo.

3. „Malafollá.: ;Típica persona granadina! Increíble, ¿verdad? Toda España conoce a los granadinos como unos malafollá, es decir, unas personas con un humor un poco ácido, entre sarcástico y simpático.“ ¿Está conforme con esta declaración y suele utilizar esa palabra?

No estoy de acuerdo. La suelo usar para designar a alguien irritable y con muy mal humor.

¹ ESN Granada. *Expresiones granadinas*. In: esngranada.org [online]. [cit. 2019-11-13]. Dostupné z: <https://www.esngranada.org/blog/2019/11/11/expresiones-grana%C3%ADnas?fbclid=IwAR1s26ZRbpi51kCpTrh8jp307ewTk065Ppifshdo05UjTa6pvtLBQ9QG-aY>

4. ¿Conoce alguna expresión local que gire en torno al toro, el torrero o la corrida y es capaz de explicar brevemente su significado?

No.

5. Interjecciones granadinas.

A. ¿Qué expresión típica Ud. utiliza para manifestar el enfado o la molestia y la considera local?

"La in, quillo", "Foh", "Ilo".

B. ¿Con qué palabra suele expresar el asombro?

"Cucha, cucha"

6. La expresividad del andaluz rebosa de la gran cantidad de los diminutivos. ¿Se le ocurren algunos que Ud. suele emplear con la gran frecuencia y sabría determinar la situación en la que los produce?

Hablado sobre mi coche: es chiquitillo. Sobre un familiar que es de corta edad: que es pequerico. Y con gran frecuencia el "cuantificador" mijilla.

7. ¿Sabe qué significan esos términos? ¿Los da por persistentes, por ejemplo en el campo, o no? No.

Dejuro.

Endenantes.

Escarpín.

8. Denomine los significados y el origen común de las expresiones siguientes.

Estar *acharado*. → *Estar perdido, con la mente en las nubes.*

La *gachí*. - *Mujer/muchacha joven*

9. ¿Sabría determinar el origen común de las palabras *la aceituna, la albóndiga, el azafrán*? *No*.

10. Explique brevemente el significado del léxico típico de Granada siguiente.:

Rejú.

Jugar al miche.

Empellejarse. - Envejecer

11. Pregunta adicional: ¿Se siente Ud. orgulloso de hablar en andaluz? ¿Por qué motivo sí/no?

Sí. Es un rasgo distintivo al servicio de la riqueza cultural española. Por ello, al realizar un viaje a otra zona, pese a seguir las normas protocolarias de adaptación a la norma del español estándar, el acento marcado aflora con mucha frecuencia y no me avergüenzo de ello.

Universidad Carolina de Praga
Facultad de Artes
Programa Filología Hispánica

ENCUESTA SOBRE EL LÉXICO DEL HABLA GRANADINA

DATOS PERSONALES

Edad: 18

Género: M F

Nivel educativo: primaria secundaria universitaria

Ocupación: Estudiante

Ciudad / Municipio de origen: GRANADA (ciudad)

¿Cuánto tiempo Ud. lleva viviendo en Granada?: 18 años

PREGUNTAS

1. ¿Utiliza Ud. la expresión „La virgen, compadre?“ En qué contexto y cómo la pronuncia?

No la utilizo, pero sí la escucho en el pueblo en que vivo. Suele venir de personas jóvenes y con nivel socioeducativo bajo. Su realización es [láβɨŋ kompaɛ]

2. ¿Sabría determinar qué cantidad corresponde a la medida de „chispilla“?

Generalmente, mucho. O por lo menos, es algo más que «una chispa».

3. „Malafollá.: ;Típica persona granadina! Increíble, ¿verdad? Toda España conoce a los granadinos como unos malafollá, es decir, unas personas con un humor un poco ácido, entre sarcástico y simpático.“¹ ¿Está conforme con esta declaración y suele utilizar esa palabra?

No estoy de acuerdo. Creo que hay una confusión sobre su aplicación. Malafollá es una expresión granadina, porque se usa en Granada, que alude a cualquier realidad que causa desagrado, pero no constituye una cualidad de nosotros. En cualquier caso, no hay que asociar la mala educación, aunque exista gente mal educada.

¹ ESN Granada. *Expresiones granainas*. In: esngranada.org [online]. [cit. 2019-11-13]. Dostupné z: <https://www.esngranada.org/blog/2019/11/11/expresiones-grana%C3%ADnas?fbclid=IwAR1s26ZRbpi51kCpTrh8jp307ewTk065Ppifshdo05UjTa6pvtLBQ9QG-aY>

Michaela Hartmanová

4. ¿Conoce alguna expresión local que gire en torno al toro, el torero o la corrida y es capaz de explicar brevemente su significado?

No conozco.

5. Interjecciones granadinas.

A. ¿Qué expresión típica Ud. utiliza para manifestar el enfado o la molestia y la considera local?

«¡Dios, qué porcelas!», «¡Dios, qué mierda!»

B. ¿Con qué palabra suele expresar el asombro?

«¡Hala!», «¡qué guay!», «¡Dios, tío, qué dices!»

6. La expresividad del andaluz rebosa de la gran cantidad de los diminutivos. ¿Se le ocurren algunos que Ud. suele emplear con la gran frecuencia y sabría determinar la situación en la que los produce?

«¡Bonico!» (= lindo, simpático, adorable). «¡Chiquitillo!» (= adorable)

7. ¿Sabe qué significan esos términos? ¿Los da por persistentes, por ejemplo en el campo, o no?

Dejuro. No he escuchado estas palabras nunca.

Endenantes.

Escarpín.

8. Denomine los significados y el origen común de las expresiones siguientes.

Estar *acharado*. *Acharado* no lo sé pero « estar escarchado » es estar empanado, torpe, dormido.
La *gachí*. — No la conozco.

9. ¿Sabría determinar el origen común de las palabras *la aceituna*, *la albóndiga*, *el azufrán*?

No sin mirar un diccionario.

10. Explique brevemente el significado del léxico típico de Granada siguiente.:

Rejú.

Lo desconozco.

Jugar al miche.

Empellejarse.

11. Pregunta adicional: ¿Se siente Ud. orgulloso de hablar en andaluz? ¿Por qué motivo sí/no?

Sí. Me gustan todas las realizaciones del español. El andaluz es el que me gusta tal vez por un sentimiento nacionalista. Andalucía mi patria, España mi castigo. Quizá antes sentía más prejuicios hacia otras hablas que distan de la mía. El habla andaluz me transmite alegría. No obstante, tal vez en contextos formales tienda a neutralizar mis rasgos.

Universidad Carolina de Praga
Facultad de Artes
Programa Filología Hispánica

Maria Pérez García

ENCUESTA SOBRE EL LÉXICO DEL HABLA GRANADINA

DATOS PERSONALES

Edad: 22

Género: M x F

Nivel educativo: primaria ___ secundaria ___ universitaria

Ocupación: estudiante

Ciudad / Municipio de origen: Granada

¿Cuánto tiempo Ud. lleva viviendo en Granada?: 22 años

PREGUNTAS

1. ¿Utiliza Ud. la expresión „La virgen, compadre?“ En qué contexto y cómo la pronuncia? Sí, en momentos de enfado o de asombro.

pronunciación: la virgen compae

2. ¿Sabría determinar qué cantidad corresponde a la medida de „chispilla“?

Muy poco, casi nada

3. „Malafollá.: ¡Típica persona granadina! Increíble, ¿verdad? Toda España conoce a los granadinos como unos malafollá, es decir, unas personas con un humor un poco ácido, entre sarcástico y simpático.“¹ ¿Está conforme con esta declaración y suele utilizar esa palabra?

No estoy de acuerdo, y si uso la palabra malafollá, cuando alguien está de mal humor.

¹ ESN Granada. *Expresiones granadinas*. In: esngranada.org [online]. [cit. 2019-11-13]. Dostupné z: <https://www.esngranada.org/blog/2019/11/11/expresiones-grana%C3%ADnas?fbclid=IwAR1s26ZRbpi51kCpTrh8jp307ewTk065PpifshdoO5UjTa6pvtLBQ9QG-aY>

4. ¿Conoce alguna expresión local que gire en torno al toro, el torero o la corrida y es capaz de explicar brevemente su significado?

"Al toro se le coge por los uernos" los problemas hay que resolverlos de frente, sin dar rodeos.

5. Interjecciones granadinas.

A. ¿Qué expresión típica Ud. utiliza para manifestar el enfado o la molestia y la considera local?

la virgen que coage.

B. ¿Con qué palabra suele expresar el asombro?

"illo", "la vien".

6. La expresividad del andaluz rebosa de la gran cantidad de los diminutivos. ¿Se le ocurren algunos que Ud. suele emplear con la gran frecuencia y sabría determinar la situación en la que los produce?

mandaillo → hacer una compra o un recado sin tardar mucho.
Mihilla → unos segundos.

7. ¿Sabe qué significan esos términos? ¿Los da por persistentes, por ejemplo en el campo, o no? No.

Dejuero.

Endenantes. Hace un reto.

Escarpín. zapato ligero y cómodo.

8. Denomine los significados y el origen común de las expresiones siguientes.

Estar acharado.

La gachí.

9. ¿Sabría determinar el origen común de las palabras *la aceituna, la albóndiga, el azafrán*? *síabe.*

10. Explique brevemente el significado del léxico típico de Granada siguiente.:

Rejú. desperdicios

Jugar al miche.

Empellejarse.

11. Pregunta adicional: ¿Se siente Ud. orgulloso de hablar en andaluz? ¿Por qué motivo sí/no? *Sí, me parece un bonito acento.*

Universidad Carolina de Praga
Facultad de Artes
Programa Filología Hispánica

ENCUESTA SOBRE EL LÉXICO DEL HABLA GRANADINA

DATOS PERSONALES

Alba

Edad: 20

Género: M x F

Nivel educativo: primaria ___ secundaria ___ universitaria

Ocupación: estudiante

Ciudad / Municipio de origen: Granada

¿Cuánto tiempo Ud. lleva viviendo en Granada?: desde que nació

PREGUNTAS

1. ¿Utiliza Ud. la expresión „La virgen, compadre?“ En qué contexto y cómo la pronuncia?

Se dice en granada, pero realmente yo no la uso.

2. ¿Sabría determinar qué cantidad corresponde a la medida de „chispilla“?

Poca cantidad.

3. „Malafollá.: ¡Típica persona granadina! Increíble, ¿verdad? Toda España conoce a los granadinos como unos malafollá, es decir, unas personas con un humor un poco ácido, entre sarcástico y simpático.“¹ ¿Está conforme con esta declaración y suele utilizar esa palabra?

¡Sí! Personalmente, sí. Creo que es una expresión que acompaña el sentido de humor típico de aquí.

¹ ESN Granada. *Expresiones granadinas*. In: esngranada.org [online]. [cit. 2019-11-13]. Dostupné z: <https://www.esngranada.org/blog/2019/11/11/expresiones-grana%C3%ADnas?fbclid=IwAR1s26ZRbpi51kCpTrh8jp307ewTk065PpifshdoO5UjTa6pvtLBQ9QG-aY>

Michaela Hartmanová

4. ¿Conoce alguna expresión local que gire en torno al toro, el torero o la corrida y es capaz de explicar brevemente su significado?

"ole", realmente la usamos cuando alguien hace algo bueno, y queremos alabarlo.

5. Interjecciones granadinas.

A. ¿Qué expresión típica Ud. utiliza para manifestar el enfado o la molestia y la considera local?

"Me cae en toco"

B. ¿Con qué palabra suele expresar el asombro?

"Ostras"

6. La expresividad del andaluz rebosa de la gran cantidad de los diminutivos. ¿Se le ocurren algunos que Ud. suele emplear con la gran frecuencia y sabría determinar la situación en la que los produce?

"pobrecito" = cuando a alguien le pasa algo malo, para indicar "pobre de él/ella"

7. ¿Sabe qué significan esos términos? ¿Los da por persistentes, por ejemplo en el campo, o no?

Dejuo.

Endenantes.

Escarpín.

} no conozco ninguno de los términos

8. Denomine los significados y el origen común de las expresiones siguientes.

Estar *acharado*. = No la conozco

La *gachí*. = Tampoco la conozco.

9. ¿Sabría determinar el origen común de las palabras *la aceituna*, *la albóndiga*, *el azafrán*?

Desconozco su origen.

10. Explique brevemente el significado del léxico típico de Granada siguiente.:

Rejú. = No la conozco

Jugar al miche. = No la conozco

Empellejarse. = No la conozco

11. Pregunta adicional: ¿Se siente Ud. orgulloso de hablar en andaluz? ¿Por qué motivo sí/no?

¡Sí! Creo que forma parte de nuestra cultura y de nuestro patrimonio. Somos ricos en expresiones, y creo que también ayuda a tener un mejor sentido del humor.

Universidad Carolina de Praga
Facultad de Artes
Programa Filología Hispánica

ENCUESTA SOBRE EL LÉXICO DEL HABLA GRANADINA

DATOS PERSONALES

Edad: 20 años

Género: M x F

Nivel educativo: primaria ___ secundaria ___ universitaria

Ocupación: Estudiante

Ciudad / Municipio de origen: Granada

¿Cuánto tiempo Ud. lleva viviendo en Granada?:

Toda la vida

PREGUNTAS

1. ¿Utiliza Ud. la expresión „La virgen, compadre?“ En qué contexto y cómo la pronuncia? *Sí. La utilizo en contexto informal, con amigos, familia, etc. Se usa de "broma" para exagerar algo. Yo la pronuncio tal como se escribe.*

2. ¿Sabría determinar qué cantidad corresponde a la medida de „chispilla“? *Nunca he escuchado esta expresión*

3. „Malafollá.: ¡Típica persona granadina! Increíble, ¿verdad? Toda España conoce a los granadinos como unos malafollá, es decir, unas personas con un humor un poco ácido, entre sarcástico y simpático.“¹ ¿Está conforme con esta declaración y suele utilizar esa palabra? *Yo la uso usar como "malasangre", "malaura", "maladea" o "malaleche" que seña como antipático y bardo. Yo no la suelo usar porque para mí repugna el estereotipo de los granadinos y no creo que seamos todos así.*

¹ ESN Granada. *Expresiones granáinas*. In: esngranada.org [online]. [cit. 2019-11-13]. Dostupné z: <https://www.esngranada.org/blog/2019/11/11/expresiones-grana%C3%ADnas?fbclid=IwAR1s26ZRbpi51kCpTrh8jp307ewTk065PpifshdoO5UjTa6pvtLBQ9QG-aY>

Michaela Hartmanová

4. ¿Conoce alguna expresión local que gire en torno al toro, el torero o la corrida y es capaz de explicar brevemente su significado?

Lo único que caigo ahora es "coger el toro por los cuernos"
y es enfrentarse a un problema.

5. Interjecciones granadinas.

A. ¿Qué expresión típica Ud. utiliza para manifestar el enfado o la molestia y la considera local?

"dñ"

B. ¿Con qué palabra suele expresar el asombro?

No es española ni granadina, yo uso omg (oh my god)

6. La expresividad del andaluz rebosa de la gran cantidad de los diminutivos. ¿Se le ocurren algunos que Ud. suele emplear con la gran frecuencia y sabría determinar la situación en la que los produce? No recuerdo si utilizo diminutivos

7. ¿Sabe qué significan esos términos? ¿Los da por persistentes, por ejemplo en el campo, o no? No las conozco así que no sé.

Dejuro.

Endenantes.

Escarpin.

8. Denomine los significados y el origen común de las expresiones siguientes.

Estar acharado. supongo que será "estar empanado"

La gachí. No lo sé

9. ¿Sabría determinar el origen común de las palabras la aceituna, la albóndiga, el azafrán? Me da la impresión que es el árabe.

10. Explique brevemente el significado del léxico típico de Granada siguiente.:

Rejú.

Jugar al miche.

Empellejarse. Supongo que será como "despenjarse" que es criticarse unos a otros
Las otras ~~no~~ las he usado ni oído nunca

11. Pregunta adicional: ¿Se siente Ud. orgulloso de hablar en andaluz? ¿Por qué motivo

sí/no? Sí porque es mi variedad y no es un dialecto "cateto" o "que se hable mal";
Es simplemente un acento y no me hace diferente el hablar andaluz que no
hacerlo.

Universidad Carolina de Praga
Facultad de Artes
Programa Filología Hispánica

ENCUESTA SOBRE EL LÉXICO DEL HABLA GRANADINA

DATOS PERSONALES

Edad: 22

Género: M x F

Nivel educativo: primaria ___ secundaria ___ universitaria X

Ocupación: ESTUDIANTE

Ciudad / Municipio de origen: GRANADA

¿Cuánto tiempo Ud. lleva viviendo en Granada?: 22 años

PREGUNTAS

1. ¿Utiliza Ud. la expresión „La virgen, compadre?“ En qué contexto y cómo la pronuncia?

Utilizo la variante "la virgen compadre" sobre todo restringido al ámbito de mis amistades cercanas

2. ¿Sabría determinar qué cantidad corresponde a la medida de „chispilla“?

"Chispilla" equivale a "poco"

3. „Malafollá.: ;Típica persona granadina! Increíble, ¿verdad? Toda España conoce a los granadinos como unos malafollá, es decir, unas personas con un humor un poco ácido, entre sarcástico y simpático.“¹ ¿Está conforme con esta declaración y suele utilizar esa palabra?

Sí, estoy de acuerdo y es parte de mi vocabulario diario

¹ ESN Granada. *Expresiones granadinas*. In: esngranada.org [online]. [cit. 2019-11-13]. Dostupné z: <https://www.esngranada.org/blog/2019/11/11/expresiones-grana%C3%A9Dnas?fbclid=IwAR1s26ZRbpi51kCpTrh8jp307ewTk065Ppifshdo05UjTa6pvtLBQ9QG-aY>

4. ¿Conoce alguna expresión local que gire en torno al toro, el torrero o la corrida y es capaz de explicar brevemente su significado?

No conozco ninguna que podría aportar, salvo "coger al toro por los cuernos" que significa afrontar algo.

5. Interjecciones granadinas.

A. ¿Qué expresión típica Ud. utiliza para manifestar el enfado o la molestia y la considera local?

"¡Avín qué coraje!", "¡Qué coraje!"

B. ¿Con qué palabra suele expresar el asombro?

"Cucha eso", "¿En serio?"

6. La expresividad del andaluz rebosa de la gran cantidad de los diminutivos. ¿Se le ocurren algunos que Ud. suele emplear con la gran frecuencia y sabría determinar la situación en la que los produce?

Dependen del término, un cafelito, cansino, mochililla, motillo
buchito

7. ¿Sabe qué significan esos términos? ¿Los da por persistentes, por ejemplo en el campo, o no?

Dejuro. — — —

Endenantes. — — —

Escarpín. Son unas medias altas, usadas en el fútbol

8. Denomine los significados y el origen común de las expresiones siguientes.

Estar acharado. estar en las nubes(?)

La gachí. → se refiere a una española que no es gitana

Son palabras de origen gitano, creo.

9. ¿Sabría determinar el origen común de las palabras *la aceituna, la albóndiga, el azafrán*?

Son términos con etimologías procedentes del árabe

10. Explique brevemente el significado del léxico típico de Granada siguiente.:

Rejú.

Jugar al miche.

Empellejarse.

11. Pregunta adicional: ¿Se siente Ud. orgulloso de hablar en andaluz? ¿Por qué motivo sí/no?

No es ningún estigma poseer un acento, sea andaluz, gallego o chileno. Creo que las diferentes variantes enriquecen el léxico de un idioma o llegan a producir cambios lingüísticos. Además, las diferentes soluciones lingüísticas sólo difieren en un nivel estrogial pues en el nivel culto confluyen y apenas pueden notarse diferencias ya sean lingüísticas o morfológicas.

Universidad Carolina de Praga
Facultad de Artes
Programa Filología Hispánica

ENCUESTA SOBRE EL LÉXICO DEL HABLA GRANADINA

DATOS PERSONALES Miguel Medina Romero

Edad: 23

Género M F

Nivel educativo: primaria secundaria universitaria

Ocupación: Estudiante

Ciudad / Municipio de origen: Salar (Granada)

¿Cuánto tiempo Ud. lleva viviendo en Granada?: 5 años

PREGUNTAS

1. ¿Utiliza Ud. la expresión „La virgen, compadre?“ En qué contexto y cómo la pronuncia?

La utilizo cuando algo no me parece bien; digo: "la virgen compae"

2. ¿Sabría determinar qué cantidad corresponde a la medida de „chispilla“?

Determinarla no, pero quiere decir algo muy pequeño

3. „Malafollá.: ;Típica persona granadina! Increíble, ¿verdad? Toda España conoce a los granadinos como unos malafollá, es decir, unas personas con un humor un poco ácido, entre sarcástico y simpático.“¹ ¿Está conforme con esta declaración y suele utilizar esa palabra?

No todos los granadinos son "malafollás", pero sí es cierto que en algunas personas el carácter es un poco borde.

¹ ESN Granada. *Expresiones granadinas*. In: esngranada.org [online]. [cit. 2019-11-13]. Dostupné z: <https://www.esngranada.org/blog/2019/11/11/expresiones-grana%C3%ADnas?fbclid=IwAR1s26ZRbpi51kCpTrh8jp307ewTk065Ppifshdo05UjTa6pvtLBQ9QG-aY>

4. ¿Conoce alguna expresión local que gire en torno al toro, el torrero o la corrida y es capaz de explicar brevemente su significado?

"Te va a pillar el toro", donde viene a significar que estás perdiendo el tiempo en la realización de algo.

5. Interjecciones granadinas.

A. ¿Qué expresión típica Ud. utiliza para manifestar el enfado o la molestia y la considera local?

"madre mía, tu eres tonto"; y no la considero local

B. ¿Con qué palabra suele expresar el asombro?

"¿Illo que dices?"

6. La expresividad del andaluz rebosa de la gran cantidad de los diminutivos. ¿Se le ocurren algunos que Ud. suele emplear con la gran frecuencia y sabría determinar la situación en la que los produce?

Pelín: me refiero cuando se trata de algo con una cantidad muy pequeña

Poquillo: me refiero cuando una cantidad es insuficiente y falta "un poquillo"

7. ¿Sabe qué significan esos términos? ¿Los da por persistentes, por ejemplo en el campo, o no?

Dejuero.

Endenantes.

Escarpín. : sólo sé el significado de este término.

Las demás palabras no los conozco y no sabría si relacionarlas con el campo.

→ Modelo de zapato que está cubierto por todas partes.

Michaela Hartmanová

8. Denomine los significados y el origen común de las expresiones siguientes.

Estar acharado. : no estar concentrado en lo que se está realizando

La gachí. : no sé el significado de este término

9. ¿Sabría determinar el origen común de las palabras *la aceituna, la albóndiga, el azafrán*?

Todas estas palabras provienen del árabe

10. Explique brevemente el significado del léxico típico de Granada siguiente.:

Rejú.

Jugar al miche.

Empellejarse. : vivir con tu pareja sin estar casados

11. Pregunta adicional: ¿Se siente Ud. orgulloso de hablar en andaluz? ¿Por qué motivo sí/no?

Si me siento orgulloso de hablar andaluz, porque creo que una gran parte del mundo nos conoce por nuestra forma de hablar, ya que es una variedad muy característica del castellano.

Universidad Carolina de Praga
Facultad de Artes
Programa Filología Hispánica

ENCUESTA SOBRE EL LÉXICO DEL HABLA GRANADINA

DATOS PERSONALES

Edad: 22

Género: M F

Nivel educativo: primaria ___ secundaria ___ universitaria

Ocupación: Estudiante

Ciudad / Municipio de origen: Alarje (Granada)

¿Cuánto tiempo Ud. lleva viviendo en Granada?:

22 años

PREGUNTAS

1. ¿Utiliza Ud. la expresión „La virgen, compadre?“ En qué contexto y cómo la pronuncia?

Sí, para expresar asombro o enfado. La pronuncio: "La virn compae".

2. ¿Sabría determinar qué cantidad corresponde a la medida de „chispilla“?

Muy poco

3. „Malafollá.: ¿Típica persona granadina! Increíble, ¿verdad? Toda España conoce a los granadinos como unos malafollá, es decir, unas personas con un humor un poco ácido, entre sarcástico y simpático.“¹ ¿Está conforme con esta declaración y suele utilizar esa palabra?

Sí, los propios granadinos nos llamamos "malafollás" a nosotros mismos. Es una palabra que usamos a diario, como parte de nuestra cultura.

¹ ESN Granada. *Expresiones granadinas*. In: esngranada.org [online]. [cit. 2019-11-13]. Dostupné z: <https://www.esngranada.org/blog/2019/11/11/expresiones-grana%C3%ADnas?fbclid=IwAR1s26ZRbpi51kCpTrh8jp307ewTk065PpifshdoO5UjTa6pvtLBQ9QG-aY>

4. ¿Conoce alguna expresión local que gire en torno al toro, el torrero o la corrida y es capaz de explicar brevemente su significado?

"Te va a pillar el toro". Significa que como no te des prisa será demasiado tarde para hacer algo, por ejemplo, cuando hay que entregar un trabajo y aún no has empezado.

5. Interjecciones granadinas.

A. ¿Qué expresión típica Ud. utiliza para manifestar el enfado o la molestia y la considera local?

¡Que pollas!

B. ¿Con qué palabra suele expresar el asombro?

¡Coño! / ¡Copón!

6. La expresividad del andaluz rebosa de la gran cantidad de los diminutivos. ¿Se le ocurren algunos que Ud. suele emplear con la gran frecuencia y sabría determinar la situación en la que los produce?

Chiquitillo, morenillo, feillo. Se suelen usar de una forma cariñosa.

7. ¿Sabe qué significan esos términos? ¿Los da por persistentes, por ejemplo en el campo, o no?

Dejuro. Te lo juro

Endenantes. Desde antes

Escarpín. Tipo de calzado

Sí, son términos que se siguen usando en el campo.

8. Denomine los significados y el origen común de las expresiones siguientes.

Estar acharado. *Estar atontado*

La gachí. *La mujer*

9. ¿Sabría determinar el origen común de las palabras *la aceituna, la albóndiga, el azafrán?*

Tendrían origen árabe.

10. Explique brevemente el significado del léxico típico de Granada siguiente.:

Rejú. *Desperdicio*

Jugar al miche. *Jugar al 3 en raya* $\begin{array}{|c|c|c|} \hline \circ & \times & \circ \\ \hline \times & \circ & \times \\ \hline \end{array}$

Empellejarse. *Envejecer*

11. Pregunta adicional: ¿Se siente Ud. orgulloso de hablar en andaluz? ¿Por qué motivo sí/no?

Sí, ya que es un dialecto nacido del campo, más avanzado que el resto del castellano, ya que podemos decir más, contar más cosas, con menos palabras, estando más lejos del latín.

Universidad Carolina de Praga
Facultad de Artes
Programa Filología Hispánica

ENCUESTA SOBRE EL LÉXICO DEL HABLA GRANADINA

DATOS PERSONALES

Edad: 19

Género: M x F

Nivel educativo: primaria ___ secundaria ___ universitaria x

Ocupación: Estudiante

Ciudad / Municipio de origen: Granada

¿Cuánto tiempo Ud. lleva viviendo en Granada?: 19 años

PREGUNTAS

1. ¿Utiliza Ud. la expresión „La virgen, compadre?“ En qué contexto y cómo la pronuncia? No entera, pero a veces sí digo "lavín", el mismo término pero acortado. Cuando algo me sorprende.

2. ¿Sabría determinar qué cantidad corresponde a la medida de „chispilla“? No exactamente, pero se refiere a una cantidad muy pequeña.

3. „Malafollá.: ;Típica persona granadina! Increíble, ¿verdad? Toda España conoce a los granadinos como unos malafollá, es decir, unas personas con un humor un poco ácido, entre sarcástico y simpático.“¹ ¿Está conforme con esta declaración y suele utilizar esa palabra? Sí a ambas.

¹ ESN Granada. *Expresiones granadinas*. In: esngranada.org [online]. [cit. 2019-11-13]. Dostupné z: <https://www.esngranada.org/blog/2019/11/11/expresiones-grana%C3%ADnas?fbclid=IwAR1s26ZRbpi51kCpTrh8jp307ewTk065PpifshdoO5UjTa6pvtLBQ9QG-aY>

Michaela Hartmanová

4. ¿Conoce alguna expresión local que gire en torno al toro, el torrero o la corrida y es capaz de explicar brevemente su significado? *llegue de una corrida. Es igual que ir rápidamente a algún sitio.*

5. Interjecciones granadinas.

A. ¿Qué expresión típica Ud. utiliza para manifestar el enfado o la molestia y la considera local? *Cagente.*

B. ¿Con qué palabra suele expresar el asombro? *no ves, illo, enga ya*

6. La expresividad del andaluz rebosa de la gran cantidad de los diminutivos. ¿Se le ocurren algunos que Ud. suele emplear con la gran frecuencia y sabría determinar la situación en la que los produce? *- illo / cuando algo me produce ternura.*

7. ¿Sabe qué significan esos términos? ¿Los da por persistentes, por ejemplo en el campo, o no? *No :(*

Dejuro.

Endenantes.

Escarpín.

8. Denomine los significados y el origen común de las expresiones siguientes.

Estar acharado.

La gachí.

No :(

9. ¿Sabría determinar el origen común de las palabras *la aceituna, la albóndiga, el azafrán*? *Vienen del árabe*

10. Explique brevemente el significado del léxico típico de Granada siguiente.:

Rejú.

Jugar al miche.

Empellejarse.

Ni idea, lo siento :(

11. Pregunta adicional: ¿Se siente Ud. orgulloso de hablar en andaluz? ¿Por qué motivo

sí/no? Sí, porque creo que el andaluz arrastra una historia, vivencias y costumbres muy bellas que se reflejan en la evolución a nuestro dialecto. También creo que las expresiones y acento propios andaluzes son distintivos y acarrean muchas vidas que lo han convertido al andaluz en lo que hoy en día es

Universidad Carolina de Praga
Facultad de Artes
Programa Filología Hispánica

ENCUESTA SOBRE EL LÉXICO DEL HABLA GRANADINA

DATOS PERSONALES

Edad:

Género: M x F

Nivel educativo: primaria ___ secundaria ___ universitaria

Ocupación: *Estudiante*

Ciudad / Municipio de origen: *Granada*

¿Cuánto tiempo Ud. lleva viviendo en Granada?: *20 años*

PREGUNTAS

1. ¿Utiliza Ud. la expresión „*La virgen, compadre?*“ En qué contexto y cómo la pronuncia?

Sí. Suelo decir "lavin compae" normalmente en situaciones de enfado o molestia.

2. ¿Sabría determinar qué cantidad corresponde a la medida de „*chispilla*“?

Muy poquito.

3. „*Malafollá.* ¿Típica persona granadina! Increíble, ¿verdad? Toda España conoce a los granadinos como unos malafollá, es decir, unas personas con un humor un poco ácido, entre sarcástico y simpático.“¹ ¿Está conforme con esta declaración y suele utilizar esa palabra?

No se debe de generalizar, pero he de decir que es cierto que los granadinos tienen tendencia a ser más "malafollá".

¹ ESN Granada. *Expresiones granadinas*. In: esngranada.org [online]. [cit. 2019-11-13]. Dostupné z: <https://www.esngranada.org/blog/2019/11/11/expresiones-grana%C3%ADnas?fbclid=IwAR1s26ZRbpi51kCpTrh8jp307ewTk065PpifshdoO5UjTa6pvtLBQ9QG-aY>

Michaela Hartmanová

4. ¿Conoce alguna expresión local que gire en torno al toro, el torero o la corrida y es capaz de explicar brevemente su significado?

5. Interjecciones granadinas.

A. ¿Qué expresión típica Ud. utiliza para manifestar el enfado o la molestia y la considera local?

Joder, mierda

B. ¿Con qué palabra suele expresar el asombro?

¡Olé!, ¡hala!, ¿en serio?

6. La expresividad del andaluz rebosa de la gran cantidad de los diminutivos. ¿Se le ocurren algunos que Ud. suele emplear con la gran frecuencia y sabría determinar la situación en la que los produce?

Tandecillo, paguito

- Voy a llegar un poco tandecillo

- Me duele un paguito

7. ¿Sabe qué significan esos términos? ¿Los da por persistentes, por ejemplo en el campo, o no?

Dejuro. (?)

Endenantes. (?)

Escarpín. (?)

8. Denomine los significados y el origen común de las expresiones siguientes.

Estar acharado. (?)

La gachí. (?)

9. ¿Sabría determinar el origen común de las palabras *la aceituna*, *la albóndiga*, *el azafrán*?

El árabe.

10. Explique brevemente el significado del léxico típico de Granada siguiente.:

Rejú. (?)

Jugar al miche. (?)

Empellejarse. (?)

11. Pregunta adicional: ¿Se siente Ud. orgulloso de hablar en andaluz? ¿Por qué motivo sí/no?

Me siento orgullosa de hablar andaluz. Considero que el andaluz que se habla en Granada capital es bastante entendible en otras partes de España, ya que no es un acento especialmente marcado y fuerte. Además de esto, el español que hablamos en Granada no tiene tantos errores gramaticales como el español hablado en el norte (a pesar de que acostamos mucho las palabras).

Bajo mi punto de vista, el andaluz de Granada suena mejor que el español de País Vasco, por ejemplo.

Michaela Hartmanová

Universidad Carolina de Praga
Facultad de Artes
Programa Filología Hispánica

ENCUESTA SOBRE EL LÉXICO DEL HABLA GRANADINA

DATOS PERSONALES

Edad: 45

Género: M x F

Nivel educativo: primaria ___ secundaria universitaria ___

Ocupación: TECNICO

Ciudad / Municipio de origen: GRANADA

¿Cuánto tiempo Ud. lleva viviendo en Granada?:

45 años

PREGUNTAS

1. ¿Utiliza Ud. la expresión „La virgen, compadre?“ En qué contexto y cómo la pronuncia? No

2. ¿Sabría determinar qué cantidad corresponde a la medida de „chispilla“?

dependiendo a lo que se refiera. Típica de a / chispilla de azúcar
correspondería a 1 gramo; una chispilla hacia delante 10 cm, ...

3. „Malafollá.: ¿Típica persona granadina! Increíble, ¿verdad? Toda España conoce a los granadinos como unos malafollá, es decir, unas personas con un humor un poco ácido, entre sarcástico y simpático.“¹ ¿Está conforme con esta declaración y suele utilizar esa palabra?

Si

¹ ESN Granada. *Expresiones granadinas*. In: esngranada.org [online]. [cit. 2019-11-13]. Dostupné z: <https://www.esngranada.org/blog/2019/11/11/expresiones-grana%C3%ADnas?fbclid=IwAR1s26ZRbpi51kCpTrh8jp307ewTk065PpifshdoO5UjTa6pvtLBQ9QG-aY>

4. ¿Conoce alguna expresión local que gire en torno al toro, el torero o la corrida y es capaz de explicar brevemente su significado?

"No me torees", intentar despistar a alguien

5. Interjecciones granadinas.

A. ¿Qué expresión típica Ud. utiliza para manifestar el enfado o la molestia y la considera local?

me cago en la "ostia"

B. ¿Con qué palabra suele expresar el asombro?

"Coño"

6. La expresividad del andaluz rebosa de la gran cantidad de los diminutivos. ¿Se le ocurren algunos que Ud. suele emplear con la gran frecuencia y sabría determinar la situación en la que los produce?

platicillo - hecha una platicillo de comida
ratillo - estuve un ratillo en la fiesta

7. ¿Sabe qué significan esos términos? ¿Los da por persistentes, por ejemplo en el campo, o no?

Dejuero.

Endenantes.

Escarpín.

8. Denomine los significados y el origen común de las expresiones siguientes.

Estar acharado. ✕

La gachí. la mujer o chica.

9. ¿Sabría determinar el origen común de las palabras *la aceituna, la albóndiga, el azafrán*?

arabe

10. Explique brevemente el significado del léxico típico de Granada siguiente.:

Rejú.

Jugar al miche.

Empellejarse.

11. Pregunta adicional: ¿Se siente Ud. orgulloso de hablar en andaluz? ¿Por qué motivo sí/no?

Sí. Es una identidad de nuestra región

Universidad Carolina de Praga
Facultad de Artes
Programa Filología Hispánica

ENCUESTA SOBRE EL LÉXICO DEL HABLA GRANADINA

DATOS PERSONALES

Edad: 35

Género: M x (F)

Nivel educativo: primaria ___ secundaria ___ universitaria X

Ocupación: ADMINISTRATIVA

Ciudad / Municipio de origen: GRANADA (ARHILLA)

¿Cuánto tiempo Ud. lleva viviendo en Granada?: 35

PREGUNTAS

1. ¿Utiliza Ud. la expresión „La virgen, compadre?“ En qué contexto y cómo la pronuncia? Solo "LA VIRGEN" cuando algo me parece exagerado.

2. ¿Sabría determinar qué cantidad corresponde a la medida de „chispilla“?
Poca cantidad.

3. „Malafollá.: ¿Típica persona granadina! Increíble, ¿verdad? Toda España conoce a los granadinos como unos malafollá, es decir, unas personas con un humor un poco ácido, entre sarcástico y simpático.“¹ ¿Está conforme con esta declaración y suele utilizar esa palabra?

SI.

¹ ESN Granada. *Expresiones granadinas*. In: esngranada.org [online]. [cit. 2019-11-13]. Dostupné z: <https://www.esngranada.org/blog/2019/11/11/expresiones-grana%C3%ADnas?fbclid=IwAR1s26ZRbpi51kCpTrh8jp307ewTk065PpifshdoO5UjTa6pvtLBQ9QG-aY>

Michaela Hartmanová

4. ¿Conoce alguna expresión local que gire en torno al toro, el torero o la corrida y es capaz de explicar brevemente su significado? *NO.*

5. Interjecciones granadinas.

A. ¿Qué expresión típica Ud. utiliza para manifestar el enfado o la molestia y la considera local? *Que mala jolla tienes; Sí.*

B. ¿Con qué palabra suele expresar el asombro? *LA VIRGEN*

6. La expresividad del andaluz rebosa de la gran cantidad de los diminutivos. ¿Se le ocurren algunos que Ud. suele emplear con la gran frecuencia y sabría determinar la situación en la que los produce? *Una mijilla; cuando quieres poca cosa de algo, como por ejemplo, échame una mijilla de fanta.*

7. ¿Sabe qué significan esos términos? ¿Los da por persistentes, por ejemplo en el campo, o no?

Dejuro. No.

Endenantes. No.

Escarpín. No.

8. Denomine los significados y el origen común de las expresiones siguientes.

Estar acharado.

La gachí.

No lo se.

9. ¿Sabría determinar el origen común de las palabras *la aceituna, la albóndiga, el azafrán*? ARABE

10. Explique brevemente el significado del léxico típico de Granada siguiente.:

Rejú.

Jugar al miche.

Empellejarse.

No lo sé

11. Pregunta adicional: ¿Se siente Ud. orgulloso de hablar en andaluz? ¿Por qué motivo sí/no? Sí, porque es donde he nacido y vivo.

Universidad Carolina de Praga
Facultad de Artes
Programa Filología Hispánica

ENCUESTA SOBRE EL LÉXICO DEL HABLA GRANADINA

DATOS PERSONALES

Edad: 42

Género: M x (F)

Nivel educativo: primaria ___ secundaria ___ universitaria

Ocupación: ESTUDIANTE / TRABAJADORA (EDUCACIÓN)

Ciudad / Municipio de origen: GRANADA

¿Cuánto tiempo Ud. lleva viviendo en Granada?: SIEMPRE

PREGUNTAS

1. ¿Utiliza Ud. la expresión „La virgen, compadre?“ En qué contexto y cómo la pronuncia? Nunca. Es muy vulgar

2. ¿Sabría determinar qué cantidad corresponde a la medida de „chispilla“? La misma que a una pizca o un poco menos incluso

3. „Malafollá.: ¡Típica persona granadina! Increíble, ¿verdad? Toda España conoce a los granadinos como unos malafollá, es decir, unas personas con un humor un poco ácido, entre sarcástico y simpático.“¹ ¿Está conforme con esta declaración y suele utilizar esa palabra? Sí a ambas

¹ ESN Granada. *Expresiones granadinas*. In: esngranada.org [online]. [cit. 2019-11-13]. Dostupné z: <https://www.esngranada.org/blog/2019/11/11/expresiones-grana%C3%ADnas?fbclid=IwAR1s26ZRbpi51kCpTrh8jp307ewTk065PpifshdoO5UjTa6pvtLBQ9QG-aY>

Michaela Hartmanová

4. ¿Conoce alguna expresión local que gire en torno al toro, el torero o la corrida y es capaz de explicar brevemente su significado?

Coger al toro por los cuernos. Enfrentar las cosas como vengan

5. Interjecciones granadinas.

A. ¿Qué expresión típica Ud. utiliza para manifestar el enfado o la molestia y la considera local? «Es una puta mierda» No la considero local

B. ¿Con qué palabra suele expresar el asombro? «¡Hostias!»

6. La expresividad del andaluz rebosa de la gran cantidad de los diminutivos. ¿Se le ocurren algunos que Ud. suele emplear con la gran frecuencia y sabría determinar la situación en la que los produce?

7. ¿Sabe qué significan esos términos? ¿Los da por persistentes, por ejemplo en el campo, o no?

Dejuro. Juramento. Lo he oído en Pulianas

Endenantes. —

Escarpín. Tipo de media de mujer que cubre solo el pie (dedos y talón)
Lo dicen las mujeres mayores.

8. Denomine los significados y el origen común de las expresiones siguientes.

Estar acharado. —

La gachí. *¿Gitana?*

9. ¿Sabría determinar el origen común de las palabras *la aceituna, la albóndiga, el azafrán*? *Dinía que es árabe, aunque situaría aceituna en el arameo*

10. Explique brevemente el significado del léxico típico de Granada siguiente.:

Rejú. —

Jugar al miche. —

Empellejarse. —

11. Pregunta adicional: ¿Se siente Ud. orgulloso de hablar en andaluz? ¿Por qué motivo sí/no? *Sí. Porque nadie en su sano juicio debería avergonzarse de sus orígenes y porque el uso de mi variante me facilita el poder detectar variantes en otros idiomas.*

Universidad Carolina de Praga
Facultad de Artes
Programa Filología Hispánica

ENCUESTA SOBRE EL LÉXICO DEL HABLA GRANADINA

DATOS PERSONALES

Edad: 35

Género: M x F

Nivel educativo: primaria ___ secundaria ___ universitaria

Ocupación: INGENIERO DE SOFTWARE

Ciudad / Municipio de origen: GRANADA

¿Cuánto tiempo Ud. lleva viviendo en Granada?: 35 AÑOS

PREGUNTAS

1. ¿Utiliza Ud. la expresión „La virgen, compadre?“ En qué contexto y cómo la pronuncia?

No.

2. ¿Sabría determinar qué cantidad corresponde a la medida de „chispilla“?

LA CANTIDAD, Y MÁS, FUERA DE CONTEXTO, ES IMPOSIBLE DE DETERMINAR, COMO TAMPOCO SE PUEDE CUANTIFICAR LA MEDIDA "UN POCO".

3. „Malafollá.: ¿Típica persona granadina! Increíble, ¿verdad? Toda España conoce a los granadinos como unos malafollá, es decir, unas personas con un humor un poco ácido, entre sarcástico y simpático.“¹ ¿Está conforme con esta declaración y suele utilizar esa palabra?

NO SUEDO UTILIZARLA. SE TRATA DE UN ESTEREOTIPO COMO CUALQUIER OTRO. ALGUNOS PUEDEN TENER UN FONDO DE VERDAD, PERO TODOS ESTÁN TREMENDAMENTE EXAGERADOS.

¹ ESN Granada. *Expresiones granainas*. In: esngranada.org [online]. [cit. 2019-11-13]. Dostupné z: <https://www.esngranada.org/blog/2019/11/11/expresiones-grana%C3%ADnas?fbclid=IwAR1s26ZRbpi51kCpTrh8jp307ewTk065PpifshdoO5UjTa6pvtLBQ9QG-aY>

Michaela Hartmanová

4. ¿Conoce alguna expresión local que gire en torno al toro, el torero o la corrida y es capaz de explicar brevemente su significado?

NO.

5. Interjecciones granadinas.

A. ¿Qué expresión típica Ud. utiliza para manifestar el enfado o la molestia y la considera local?

¡PUNTAS DE POLLAS!

B. ¿Con qué palabra suele expresar el asombro?

¡COÑO!

6. La expresividad del andaluz rebosa de la gran cantidad de los diminutivos. ¿Se le ocurren algunos que Ud. suele emplear con la gran frecuencia y sabría determinar la situación en la que los produce?

COMO EJEMPLO PODEMOS PONER LA PALABRA "COJILLO", CON LA QUE NOS REFERIMOS A ALGUIEN QUE COJEA MUCHO. SI SÓLO COJEA UN POCO, NOS REFERIMOS A ÉL COMO "COJO". ES LO QUE LLAMAMOS EL "DIMINUTIVO AUMENTATIVO" GRANADINO.

7. ¿Sabe qué significan esos términos? ¿Los da por persistentes, por ejemplo en el campo, o no?

Dejuro. NO.

Endenantes. HACE POCO TIEMPO. NO CREO QUE SE USE MUCHO.

Escarpín. CALZADO FLEXIBLE E IMPERMEABLE.

SE USA HABITUALMENTE.

8. Denomine los significados y el origen común de las expresiones siguientes.

Estar acharado. —

La gachí. LA MUCHACHA, EN TONO MUY COLOQUIAL.

9. ¿Sabría determinar el origen común de las palabras *la aceituna, la albóndiga, el azafrán*?

ÁRABE

10. Explique brevemente el significado del léxico típico de Granada siguiente.:

Rejú. SOBROS.

Jugar al miche. —

Empellejarse. —

11. Pregunta adicional: ¿Se siente Ud. orgulloso de hablar en andaluz? ¿Por qué motivo sí/no?

POR SUPUESTO.

NO CREO QUE HAGAN FALTA MOTIVOS PARA ESTAR ORGULLOSO DE MIS ORÍGENES.

Universidad Carolina de Praga
Facultad de Artes
Programa Filología Hispánica

ENCUESTA SOBRE EL LÉXICO DEL HABLA GRANADINA

DATOS PERSONALES

Edad: 41

Género: M x F

Nivel educativo: primaria ___ secundaria ___ universitaria

Ocupación: INVESTIGADORA

Ciudad / Municipio de origen: GRANADA

¿Cuánto tiempo Ud. lleva viviendo en Granada?: 41 años

PREGUNTAS

1. ¿Utiliza Ud. la expresión „La virgen, compadre?“ En qué contexto y cómo la pronuncia? Solo uso "la virgen"; cuando quiero expresar alguna graja o cuando me expuesto en alguna situación.
2. ¿Sabría determinar qué cantidad corresponde a la medida de „chispilla“? no exactamente; algo muy pequeño de cantidad o de muy poco tiempo
3. „Malafollá.: ;Típica persona granadina! Increíble, ¿verdad? Toda España conoce a los granadinos como unos malafollá, es decir, unas personas con un humor un poco ácido, entre sarcástico y simpático.“¹ ¿Está conforme con esta declaración y suele utilizar esa palabra? Si

¹ ESN Granada. *Expresiones granadinas*. In: esngranada.org [online]. [cit. 2019-11-13]. Dostupné z: <https://www.esngranada.org/blog/2019/11/11/expresiones-grana%C3%ADnas?fbclid=IwAR1s26ZRbpi51kCpTrh8jp307ewTk065Ppifshdo05UjTa6pvtLBQ9QG-aY>

Michaela Hartmanová

4. ¿Conoce alguna expresión local que gire en torno al toro, el torero o la corrida y es capaz de explicar brevemente su significado? *"coger al toro por los cuernos" -> afrontar con valentía una situación que me resulta difícil.*

5. Interjecciones granadinas.

A. ¿Qué expresión típica Ud. utiliza para manifestar el enfado o la molestia y la considera local? *Gones ; estoy hasta los cojones ;*

B. ¿Con qué palabra suele expresar el asombro? *"No veas" ; "la virgen" ; "madre mía" ;*

6. La expresividad del andaluz rebosa de la gran cantidad de los diminutivos. ¿Se le ocurren algunos que Ud. suele emplear con la gran frecuencia y sabría determinar la situación en la que los produce? *bonico ; poquito ; pequerillo ; chiquitillo ; tranquico ; verdicillo ; rosilla ;*
- para suavizar algo que puede resultar negativo
- " expresar algo con ternura

7. ¿Sabe qué significan esos términos? ¿Los da por persistentes, por ejemplo en el campo, o no?

Dejuro.

Endenantes. -> desde antes

Escarpín.

8. Denomine los significados y el origen común de las expresiones siguientes.

Estar acharado.

La gachí. → la muchacha

*Tengo la impresión que son expresiones usadas en un ambiente muy rural, muy
convado y por parte de la etnia gitana*

9. ¿Sabría determinar el origen común de las palabras *la aceituna, la albóndiga, el
azafrán*? *árabe*

10. Explique brevemente el significado del léxico típico de Granada siguiente.:

Rejú.

Jugar al miche.

Empellejarse.

11. Pregunta adicional: ¿Se siente Ud. orgulloso de hablar en andaluz? ¿Por qué motivo
sí/no? *sí. Es signo de nuestra identidad.*

Universidad Carolina de Praga
Facultad de Artes
Programa Filología Hispánica

ENCUESTA SOBRE EL LÉXICO DEL HABLA GRANADINA

DATOS PERSONALES

Edad: 44

Género: M x F

Nivel educativo: primaria ___ secundaria ___ universitaria

Ocupación: Monitora de comedor

Ciudad / Municipio de origen: Granada

¿Cuánto tiempo Ud. lleva viviendo en Granada?: 44 años

PREGUNTAS

1. ¿Utiliza Ud. la expresión „La virgen, compadre?“ En qué contexto y cómo la pronuncia?

La Virgen! Algo exageradamente dicho.

2. ¿Sabría determinar qué cantidad corresponde a la medida de „chispilla“?

Algo muy pequeño.

3. „Malafollá.: ¡Típica persona granadina! Increíble, ¿verdad? Toda España conoce a los granadinos como unos malafollá, es decir, unas personas con un humor un poco ácido, entre sarcástico y simpático.“¹ ¿Está conforme con esta declaración y suele utilizar esa palabra?

Si. Muchas veces! ja, ja, ja.

¹ ESN Granada. *Expresiones granainas*. In: esngranada.org [online]. [cit. 2019-11-13]. Dostupné z: <https://www.esngranada.org/blog/2019/11/11/expresiones-grana%C3%ADnas?fbclid=IwAR1s26ZRbpi51kCpTrh8jp307ewTk065PpifshdoO5UjTa6pvtLBQ9QG-aY>

4. ¿Conoce alguna expresión local que gire en torno al toro, el torero o la corrida y es capaz de explicar brevemente su significado?

No.

5. Interjecciones granadinas.

A. ¿Qué expresión típica Ud. utiliza para manifestar el enfado o la molestia y la considera local? Si.

Coño! Joder!

B. ¿Con qué palabra suele expresar el asombro?

Madre mía!

6. La expresividad del andaluz rebosa de la gran cantidad de los diminutivos. ¿Se le ocurren algunos que Ud. suele emplear con la gran frecuencia y sabría determinar la situación en la que los produce?

Mijilla, poquito; los utilizo para tiempo, o comida...

7. ¿Sabe qué significan esos términos? ¿Los da por persistentes, por ejemplo en el campo, o no?

Dejuro. NO

Endenantes. NO

Escarpín. NO

8. Denomine los significados y el origen común de las expresiones siguientes.

Estar acharado.

La gachí. → extranjera, forastera.

9. ¿Sabría determinar el origen común de las palabras *la aceituna, la albóndiga, el azafrán*?

¿No, puede ser árabe?

10. Explique brevemente el significado del léxico típico de Granada siguiente.:

Rejú. No se su significado.

Jugar al miche. No se su significado.

Empellejarse. Ponerse varias capas de ropa.

11. Pregunta adicional: ¿Se siente Ud. orgulloso de hablar en andaluz? ¿Por qué motivo sí/no?

Sí. Me caracterizo como andaluza cien por cien.

Universidad Carolina de Praga
Facultad de Artes
Programa Filología Hispánica

ENCUESTA SOBRE EL LÉXICO DEL HABLA GRANADINA

DATOS PERSONALES

Edad: 40

Género: M F

Nivel educativo: primaria secundaria universitaria

Ocupación: MOZO DE ALMACÉN

Ciudad / Municipio de origen: GRANADA

¿Cuánto tiempo Ud. lleva viviendo en Granada?: 40 AÑOS.

PREGUNTAS

1. ¿Utiliza Ud. la expresión „La virgen, compadre?“ En qué contexto y cómo la pronuncia? *La virgen compadre: para exagerar algo.*

2. ¿Sabría determinar qué cantidad corresponde a la medida de „chispilla“?

Un minuto de tiempo.

3. „Malafollá.: ¡Típica persona granadina! Increíble, ¿verdad? Toda España conoce a los granadinos como unos malafollá, es decir, unas personas con un humor un poco ácido, entre sarcástico y simpático.“¹ ¿Está conforme con esta declaración y suele utilizar esa palabra?

Si, bastante.

¹ ESN Granada. *Expresiones granadinas*. In: esngranada.org [online]. [cit. 2019-11-13]. Dostupné z: <https://www.esngranada.org/blog/2019/11/11/expresiones-grana%C3%ADnas?fbclid=IwAR1s26ZRbpi51kCpTrh8jp307ewTk065PpifshdoO5UjTa6pvtLBQ9QG-aY>

4. ¿Conoce alguna expresión local que gire en torno al toro, el torero o la corrida y es capaz de explicar brevemente su significado? *1/6*

5. Interjecciones granadinas.

A. ¿Qué expresión típica Ud. utiliza para manifestar el enfado o la molestia y la considera local? *"Me cayo en el cogón."*

B. ¿Con qué palabra suele expresar el asombro?

"da cogón"

6. La expresividad del andaluz rebosa de la gran cantidad de los diminutivos. ¿Se le ocurren algunos que Ud. suele emplear con la gran frecuencia y sabría determinar la situación en la que los produce?

Espránte un poyuillo: para determinar una cantidad de trabajo reducida.

7. ¿Sabe qué significan esos términos? ¿Los da por persistentes, por ejemplo en el campo, o no?

Dejuro. Te lo juro.

Endenantes.

Escarpín.

8. Denomine los significados y el origen común de las expresiones siguientes.

Estar acharado. *Estas loco.*

La gachí. *Mujer Gaape.*

9. ¿Sabría determinar el origen común de las palabras *la aceituna, la albóndiga, el azafrán?*

Arabe.

10. Explique brevemente el significado del léxico típico de Granada siguiente.:

Rejú.

Jugar al miche. *Jugar a los coctes.*

Empellejarse. *Ponerse zope.*

11. Pregunta adicional: ¿Se siente Ud. orgulloso de hablar en andaluz? ¿Por qué motivo sí/no?

Si me siento orgulloso.

- Habla bien, habla andaluz.

Universidad Carolina de Praga
Facultad de Artes
Programa Filología Hispánica

ENCUESTA SOBRE EL LÉXICO DEL HABLA GRANADINA

DATOS PERSONALES

Edad: 49

Género: M F

Nivel educativo: primaria ___ secundaria ___ universitaria

Ocupación: CONSULTOR

Ciudad / Municipio de origen: GRANADA

¿Cuánto tiempo Ud. lleva viviendo en Granada?: 49 AÑOS

PREGUNTAS

1. ¿Utiliza Ud. la expresión „La virgen, compadre?“ En qué contexto y cómo la pronuncia?

“LA VIR” LA PUEDO USAR COMO EXCLAMACIÓN DE ALGO EXCEPCIONAL SIN DARLE CUENTA EN CONTEXTOS FAMILIARES. “LA VIR, COMPAÑE” LO USO EN BROMA VOLUNTARIAMENTE

2. ¿Sabría determinar qué cantidad corresponde a la medida de „chispilla“?

ALGO MUY SUTIL. POR EJEMPLO UNA LUBIA SUAVE. O UN ESPACIO MUY PEQUEÑO, INCLUIDO TACUADO: HAS PASADO A UNA CHISPILLA

3. „Malafollá.: ¿Típica persona granadina! Increíble, ¿verdad? Toda España conoce a los granadinos como unos malafollá, es decir, unas personas con un humor un poco ácido, entre sarcástico y simpático.“ ¿Está conforme con esta declaración y suele utilizar esa palabra?

SÍ. LA USO Y LA REINDICO (EN SU VEZTIENTE DE HUMOR ÁCIDO). CREO QUE TIENE QUE VER CON EL CLIMA MÁS CONTINENTAL. ES UN HUMOR MENOS BASADO EN

¹ ESN Granada. *Expresiones granainas*. In: esngranada.org [online]. [cit. 2019-11-13]. Dostupné z: <https://www.esngranada.org/blog/2019/11/11/expresiones-grana%C3%ADnas?fbclid=IwAR1s26ZRbpi51kCpTrh8jp307ewTk065Ppifshdo05UjTa6pvtLBQ9QG-aY>

EL CRISTE O LA GRACIA.

Michaela Hartmanová

NO ME GUSTA SU VEZTIENTE DE CARÁCTER, DE PERSONA CONTANTE Y PALEUCADA. ES TÍPICO DEPENDIENTE GRANADINO.

4. ¿Conoce alguna expresión local que gire en torno al toro, el torero o la corrida y es capaz de explicar brevemente su significado?

DAR UNA PULLA: LA PULLA ES EL PUCHO QUE USA EL PICADOR Y TIRAR O DAR UNA PULLA ES HACER ALGO A ALGUIEN PARA HACER UN POCO DE ESCARNIO

5. Interjecciones granadinas.

A. ¿Qué expresión típica Ud. utiliza para manifestar el enfado o la molestia y la considera local? "JOÉ"

B. ¿Con qué palabra suele expresar el asombro? "CUCHA"

6. La expresividad del andaluz rebosa de la gran cantidad de los diminutivos. ¿Se le ocurren algunos que Ud. suele emplear con la gran frecuencia y sabría determinar la situación en la que los produce?

EN GENERAL TODOS LOS ACABADOS EN "ICO-ICA" COMO APRECIATIVOS: BONICO, CHIQUITICO, SIEMPRE SON CON UN SENTIDO CAZINOSO (O IRÓNICO)

7. ¿Sabe qué significan esos términos? ¿Los da por persistentes, por ejemplo en el campo, o no?

Dejuro. TE LO PROMETO
Endenantes. DESDE HACE TIEMPO
Escarpín. BOTA BAJA

8. Denomine los significados y el origen común de las expresiones siguientes.

Estar acharado. (NO ESTOY SEGURO, PERO CREO QUE ESTOY UN POCO BORRACHO)
La gachí. LA MUSEZ, LA CHICA. CON UN SENTIDO NO DESPECTIVO, PERO SI QUITÁNDOLE IMPORTANCIA.

9. ¿Sabría determinar el origen común de las palabras *la aceituna, la albóndiga, el azafrán?* ORIGEN ÁRABE. EN GRANADA HAY MUCHAS, COMO ALGIBE, USAD MÁS ALFONAR QUE PINARETE, ...

10. Explique brevemente el significado del léxico típico de Granada siguiente.:

Rejú. CREO QUE ES EXPRESIÓN DE CONTRARIEDAD (MÁS QUE "ASU")

Jugar al miche.

Empellejarse.

11. Pregunta adicional: ¿Se siente Ud. orgulloso de hablar en andaluz? ¿Por qué motivo sí/no?

SÍ. NO LO CONSIDERO VULGAR, ES TAN SOLO UNA VARIEDAD MÁS DE LENGUAJE. PERO A PRONUNCIACIONES DIFÍCILES, SUELE SER POCO EN LÉXICO Y CON CONSTRUCCIONES GRAMATICALES MUY CORRECTAS.

Universidad Carolina de Praga
Facultad de Artes
Programa Filología Hispánica

ENCUESTA SOBRE EL LÉXICO DEL HABLA GRANADINA

DATOS PERSONALES

Edad: 57

Género: M x F

Nivel educativo: primaria ___ secundaria X universitaria ___

Ocupación: Un profesor

Ciudad / Municipio de origen: Granada

¿Cuánto tiempo Ud. lleva viviendo en Granada?: Toda la vida

PREGUNTAS

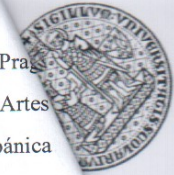
1. ¿Utiliza Ud. la expresión „La virgen, compadre?“ En qué contexto y cómo la pronuncia? Normalmente no pero alguna vez la he usado.

2. ¿Sabría determinar qué cantidad corresponde a la medida de „chispilla“? Algo muy pequeño.

3. „Malafollá.: ¡Típica persona granadina! Increíble, ¿verdad? Toda España conoce a los granadinos como unos malafollá, es decir, unas personas con un humor un poco ácido, entre sarcástico y simpático.“¹ ¿Está conforme con esta declaración y suele utilizar esa palabra? Sí pero que no ves hace justicia pero ya lo he usado anteriormente.

¹ ESN Granada. *Expresiones granainas*. In: esngranada.org [online]. [cit. 2019-11-13]. Dostupné z: <https://www.esngranada.org/blog/2019/11/11/expresiones-grana%C3%ADnas?fbclid=IwAR1s26ZRbpi51kCpTrh8jp307ewTk065PpifshdoO5UjTa6pvtLBQ9QG-aY>

Michaela Hartmanová

4. ¿Conoce alguna expresión local que gire en torno al toro, el torero o la corrida y es capaz de explicar brevemente su significado? *La verdad no*

5. Interjecciones granadinas.

A. ¿Qué expresión típica Ud. utiliza para manifestar el enfado o la molestia y la considera local? *¡Ayoy Santa!*

B. ¿Con qué palabra suele expresar el asombro? *¡Carri!*

6. La expresividad del andaluz rebosa de la gran cantidad de los diminutivos. ¿Se le ocurren algunos que Ud. suele emplear con la gran frecuencia y sabría determinar la situación en la que los produce? *una pizca, un poquito
cuando quiero decir algo de forma más cariñosa y que parezca menos.*

7. ¿Sabe qué significan esos términos? ¿Los da por persistentes, por ejemplo en el campo, o no?

Dejuero. => jurar algo.

Endenantes. => no lo conozco.

Escarpín. Un colectivo.

8. Denomine los significados y el origen común de las expresiones siguientes.

Estar acharado. *estar curjado, imbuir.*

La gachí. *la mudacha*

9. ¿Sabría determinar el origen común de las palabras *la aceituna, la albóndiga, el azafrán*? *De los moros?*

10. Explique brevemente el significado del léxico típico de Granada siguiente.:

Rejú. *No la sé.*

Jugar al miche. *No la sé.*

Empellejarse. *= enternecerse?*

11. Pregunta adicional: ¿Se siente Ud. orgulloso de hablar en andaluz? ¿Por qué motivo sí/no?

Eso es lo más bonito que hay en la vida, porque forma parte de nuestra identidad sureña.

Universidad Carolina de Praga
Facultad de Artes
Programa Filología Hispánica

ENCUESTA SOBRE EL LÉXICO DEL HABLA GRANADINA

DATOS PERSONALES

Edad: 62

Género: M x F **F**

Nivel educativo: primaria ___ secundaria **X** universitaria ___

Ocupación: **Autónoma**

Ciudad / Municipio de origen: **Granada**

¿Cuánto tiempo Ud. lleva viviendo en Granada?: 62

PREGUNTAS

1. ¿Utiliza Ud. la expresión „La virgen, compadre?“ En qué contexto y cómo la pronuncia? **NO**

2. ¿Sabría determinar qué cantidad corresponde a la medida de „chispilla“?

Algo ínfima → muy poco

3. „Malafollá.: ¿Típica persona granadina! Increíble, ¿verdad? Toda España conoce a los granadinos como unos malafollá, es decir, unas personas con un humor un poco ácido, entre sarcástico y simpático.“¹ ¿Está conforme con esta declaración y suele utilizar esa palabra?

SI

¹ ESN Granada. *Expresiones granadinas*. In: esngranada.org [online]. [cit. 2019-11-13]. Dostupné z: <https://www.esngranada.org/blog/2019/11/11/expresiones-grana%C3%ADnas?fbclid=IwAR1s26ZRbpi51kCpTrh8jp307ewTk065PpifshdoO5UjTa6pvtLBQ9QG-aY>

4. ¿Conoce alguna expresión local que gire en torno al toro, el torrero o la corrida y es capaz de explicar brevemente su significado? **NO**

5. Interjecciones granadinas.

A. ¿Qué expresión típica Ud. utiliza para manifestar el enfado o la molestia y la considera local?

Oye cogo en....

B. ¿Con qué palabra suele expresar el asombro?

JOS!!!

6. La expresividad del andaluz rebosa de la gran cantidad de los diminutivos. ¿Se le ocurren algunos que Ud. suele emplear con la gran frecuencia y sabría determinar la situación en la que los produce?

Al perro le llamo perrillo en lugar de su nombre

7. ¿Sabe qué significan esos términos? ¿Los da por persistentes, por ejemplo en el campo, o no?

Dejuro.

Endenantes.

Escarpín. **Z O P A T O**

8. Denomine los significados y el origen común de las expresiones siguientes.

Estar acharado. *estar un poco loco*

La gachí. *la chica*

9. ¿Sabría determinar el origen común de las palabras *la aceituna, la albóndiga, el azafrán*? *Duselmores*

10. Explique brevemente el significado del léxico típico de Granada siguiente.:

Rejú. *No se*

Jugar al miche. *No se*

Empellejarse. *No se*

11. Pregunta adicional: ¿Se siente Ud. orgulloso de hablar en andaluz? ¿Por qué motivo sí/no?

*SI me gusta el acento por su
centro distributivo*

Universidad Carolina de Praga
Facultad de Artes
Programa Filología Hispánica

ENCUESTA SOBRE EL LÉXICO DEL HABLA GRANADINA

DATOS PERSONALES

Edad: 27

Género: M x (F)

Nivel educativo: primaria ___ secundaria ___ universitaria

Ocupación: OPOSITORA

Ciudad / Municipio de origen: Loja - Granada

¿Cuánto tiempo Ud. lleva viviendo en Granada?:

27 años

PREGUNTAS

1. ¿Utiliza Ud. la expresión „La virgen, compadre?“ En qué contexto y cómo la pronuncia?

SÍ, LE UTILIZO EN UN CONTEXTO DE ABORRIMIENTO Y DESEMPERACIÓN.

2. ¿Sabría determinar qué cantidad corresponde a la medida de „chispilla“?

ES UN POCO, COMO 1 COTA.

3. „Malafollá.: ¡Típica persona granadina! Increíble, ¿verdad? Toda España conoce a los granadinos como unos malafollá, es decir, unas personas con un humor un poco ácido, entre sarcástico y simpático.“¹ ¿Está conforme con esta declaración y suele utilizar esa palabra?

SÍ CONFORME, Y LE UTILIZO A DESEO.

¹ ESN Granada. *Expresiones granadinas*. In: esngranada.org [online]. [cit. 2019-11-13]. Dostupné z: <https://www.esngranada.org/blog/2019/11/11/expresiones-grana%C3%ADnas?fbclid=IwAR1s26ZRbpi51kCpTrh8jp307ewTk065PpifshdoO5UjTa6pvtLBQ9QG-aY>

Michaela Hartmanová

4. ¿Conoce alguna expresión local que gire en torno al toro, el torrero o la corrida y es capaz de explicar brevemente su significado?

Pasujin, torero andaluz.

5. Interjecciones granadinas.

A. ¿Qué expresión típica Ud. utiliza para manifestar el enfado o la molestia y la considera local?

¡Tah, uío!

B. ¿Con qué palabra suele expresar el asombro?

¡la uíden!

6. La expresividad del andaluz rebosa de la gran cantidad de los diminutivos. ¿Se le ocurren algunos que Ud. suele emplear con la gran frecuencia y sabría determinar la situación en la que los produce?

"mijitica". Ponte una mijitica de leche en el café.

7. ¿Sabe qué significan esos términos? ¿Los da por persistentes, por ejemplo en el campo, o no?

NO RESUELEN.

Dejuo.

Endenantes.

Escarpiñ.

8. Denomine los significados y el origen común de las expresiones siguientes.

Estar acharado.

La gachí.

9. ¿Sabría determinar el origen común de las palabras *la aceituna, la albóndiga, el azafrán*? *ÁRABE DEL AL-ANDALUS.*

10. Explique brevemente el significado del léxico típico de Granada siguiente.:

Rejú.

Jugar al miche.

Empellejarse.

11. Pregunta adicional: ¿Se siente Ud. orgulloso de hablar en andaluz? ¿Por qué motivo sí/no?

si muy orgulloso de hablar andaluz. Por que somos con nuestro habla i seño de identidad y representa la historia de una lengua evolucionada por un monton de influencias culturales.

Universidad Carolina de Praga
Facultad de Artes
Programa Filología Hispánica

ENCUESTA SOBRE EL LÉXICO DEL HABLA GRANADINA

DATOS PERSONALES

Edad: 53

Género: M

Nivel educativo: primaria ___ secundaria ___ universitaria

Ocupación: Empresa

Ciudad / Municipio de origen: Granada

¿Cuánto tiempo Ud. lleva viviendo en Granada?: No siempre

PREGUNTAS

1. ¿Utiliza Ud. la expresión „La virgen, compadre?“ En qué contexto y cómo la pronuncia? No.

2. ¿Sabría determinar qué cantidad corresponde a la medida de „chispilla“?
Creo no es una medida, se refiere a un poco de algo

3. „Malafollá.: ¡Típica persona granadina! Increíble, ¿verdad? Toda España conoce a los granadinos como unos malafollá, es decir, unas personas con un humor un poco ácido, entre sarcástico y simpático.“⁴¹ ¿Está conforme con esta declaración y suele utilizar esa palabra?

No, no suele utilizarla.

⁴¹ ESN Granada. *Expresiones granadinas*. In: esngranada.org [online]. [cit. 2019-11-13]. Dostupné z: <https://www.esngranada.org/blog/2019/11/11/expresiones-grana%C3%ADnas?fbclid=IwAR1s26ZRbpi51kCpTrh8jp307ewTk065PpifshdoO5UjTa6pvtLBQ9QG-aY>

Michaela Hartmanová

4. ¿Conoce alguna expresión local que gire en torno al toro, el torrero o la corrida y es capaz de explicar brevemente su significado?

no

5. Interjecciones granadinas.

A. ¿Qué expresión típica Ud. utiliza para manifestar el enfado o la molestia y la considera local?

¡lechae!

B. ¿Con qué palabra suele expresar el asombro?

increíble.

6. La expresividad del andaluz rebosa de la gran cantidad de los diminutivos. ¿Se le ocurren algunos que Ud. suele emplear con la gran frecuencia y sabría determinar la situación en la que los produce?

poquillo, chrispe - -

7. ¿Sabe qué significan esos términos? ¿Los da por persistentes, por ejemplo en el campo, o no?

Dejuro. *no*

Endenantes. *no*

Escarpín. *no*

8. Denomine los significados y el origen común de las expresiones siguientes.

Estar acharado.

La gachí.

9. ¿Sabría determinar el origen común de las palabras *la aceituna, la albóndiga, el azafrán*? *Arabe*

10. Explique brevemente el significado del léxico típico de Granada siguiente.:

Rejú.

Jugar al miche.

Empellejarse.

11. Pregunta adicional: ¿Se siente Ud. orgulloso de hablar en andaluz? ¿Por qué motivo sí/no? *Si, porque es el acento de Andalucía*

Příloha č. 2 – Zvukové nahrávky

Résumé

Granadská varianta andaluské španělštiny

Andaluština představuje bohatý výčet jazykových regionálních variant autonomního společenství Andalusie, ze kterého jsem se zaměřila na mluvu v oblasti Granada. Nejprve jsem představila samotnou definici pojmu „andaluština“, a poté jsem objasnila pomyslné dělení Andalusie z lingvistického hlediska na západní a východní oblast, kterou reprezentuje Granada.

V kontextu andaluštiny jsem charakterizovala granadskou variantu španělštiny ze třech hledisek – foneticko-fonologického, lexikálního a morfosyntaktického. Největší důraz je v práci kladen na první dvě hlediska, protože především ve zvukové stránce a slovní zásobě spočívá její jedinečnost.

Z konkrétních jazykových fenoménů fonetické roviny jsem se v této studii zabývala *vokálním systémem* (otevřeností vokálů), různými typy *aspirace*, velmi diskutovaným tématem v celém španělsky mluvícím světě – *ceceem*, *seseem* a *yeísmem*, dále také různými typy *aspirace*, *neutralizací konsonantů -l/-r*, *ztrátou intervokálních konsonantů -d-, -g-, -r-* a *frikativní výslovností palatálního konsonantu -ch*.

Slovní zásobě, která je výsledkem především prolnutí rozmanitých kultur v oblasti Andalusie, jsem věnovala pozornost na základě jejího rozdělení do několika kategorií, kterými jsou: *okcidentalismy*, *orientalismy*, *archaismy*, *arabismy*, *gitanismy* a *deminutiva*.

Morfosyntaktickou rovinou jsem se zabývala poněkud stručněji, protože z tohoto hlediska se andaluská varianta španělštiny od té standardní příliš neliší. Tuto rovinu jsem rozdělila na nominální, pronominální a slovesnou morfologii a syntaktickou rovinu, přičemž jsem představila jevy, kterými jsou například *kolísání rodu u některých substantiv*, *opozice osobních zájmen ustedes a vosotros/as*, *leísmo a láísmo*, *akcentuální dislokace*, *preferenze užití složeného minulého času před prostým minulým časem*, *zachování archaických slovesných forem s předložkou „de“* apod.

V terénním výzkumu jsem na základě materiálu získaného v praxi (dotazníků a zvukových nahrávek) reflektovala aktuální slovní zásobu rodilých granadských mluvčích a také zjistila jejich osobní postoj ke svému jazyku. K celkovému povědomí o této jazykové variantě jsem se také pokusila přispět zachycením granadské hovorové podoby španělštiny pomocí nahrávek a jejich zjednodušeného fonetického přepisu.

La modalidad granadina del español andaluz

El andaluz representa un rico conjunto de modalidades lingüísticas regionales en la Comunidad Autónoma de Andalucía. De esta larga lista me he centrado en el habla en la ciudad de Granada y el resto del cinturón. Primero he introducido la definición del mismo término de „el andaluz“ y después he aclarado la división abstracta de Andalucía desde el punto de vista lingüístico en las regiones occidental y oriental, a la que representa la ciudad de Granada.

En relación con el habla andaluza caractericé su variante granadina desde estos tres puntos de vista: el fonético-fonológico, el léxico y el morfosintáctico. El mayor énfasis del estudio está puesto en los primeros dos aspectos, ya que el sonido y el vocabulario son los aspectos que la hacen única y verdaderamente peculiar.

De los concretos fenómenos lingüísticos de la fonética me he dedicado al sistema vocálico (la abertura de las vocales), y a los varios tipos de la aspiración. Un tema muy discutido en todo el mundo hispanohablante, destacando: *el ceceo, el seseo y el yeísmo*.

Por otra parte, también a *la neutralización de las consonantes -l/-r, y a la pérdida de las consonantes -d-, -g-, -r- intervocálicas*, además de a *la pronunciación fricativa de la consonante palatal -ch*.

También he querido prestar especial atención al vocabulario, al ser el resultado sobre todo de la mezcla de diversas culturas en Andalucía, a base de su división en subcategorías como: *los occidentalismos, los orientalismos, los arcaísmos, los arabismos, los gitanismos y los diminutivos*.

He dedicado un menor tiempo al nivel morfosintáctico, porque desde esta perspectiva, el andaluz apenas difiere del español estándar. Al mismo tiempo, he dividido este aspecto en la morfología nominal, pronominal y verbal y su sintaxis. He presentado los fenómenos como son por ejemplo la vacilación de género de algunos sustantivos, la oposición de los pronombres personales: *ustedes y vosotros/as, el leísmo y el laísmo*, incluida *la dislocación acentual*, así como a *la preferencia del uso del préterito perfecto compuesto ante el préterito perfecto simple, o el mantenimiento de las arcaizantes formas verbales con la preposición „de“*, etc.

Con la investigación de campo basada en el material obtenido en la práctica (los cuestionarios y las grabaciones de voz) reflejé el vocabulario actual de los nativos granadinos y también descubrí cómo es su actitud personal hacia la idioma que hablan. Finalmente, he pretendido contribuir a una concienciación general sobre esta variante de la

lengua a través de las grabaciones del habla coloquial granadina y mediante sus transcripciones fonéticas simplificadas.